AYLIK
SANAT
EDEBİYAT
DERGİSİ
Haziran'87
70
500 TL.
KDV Dahil

YAZIN

ANTİ-DEMOKRASİYE KARŞI TEK BİR SES TEK BİR YUMRUK

Eylem Toplumsal Yaşamın Neresinde? Van Cinayeti Ve Faşizmin Hesapları
Demokratik Öğrenci Hareketinin Eylemleri Birlik, Soruları Yenmenin Garantisidir
Gençlik Örgütlerinin İlkeleri ve Biçimleri

BEHİCE BORAN İLE SÖYLEŞİ

SOSYALİSTLERİN DIŞARDA BIRAKILDIĞI BİR YASAKLAR TARTIŞMASI DÜŞÜNÜLEMEZ

ölümünün 24. yılında NAZIM HİKMET'in bütün şiirleri

YARIN/ Sosyalistlerin Dışarda Bırakıldığı Bir Yasaklar Tartışması Düşünülemez 3

BEHİCE BORAN "Bugün demokrasi mücadelesi açısından en önemli sorun, demokrasiden yana olan güçlerin birbirleriyle mücadele etmek yerine, ortak noktalar bulup anlaşmayı başa almaları, iş ve güç birliği etmeye yönelmeleridir." 4

TURGUT AKIN/ Van Cinayeti ve Faşizmin Hesapları 6

KEMAL ÖZCAN/ Eylem Toplumsal Yaşamın Neresinde? 8

MEHMET TUNÇOK/ Birlik, Sorunları Yenmenin Garantisidir 11

HAYRİ EKİNCİ/ Demokratik Öğrenci Hareketinin Eylemleri 12

Demokratik Öğrenci Hareketinin Eylemleri ve Bazı Gerçekler 14

Gençlik Örgütlerinin İlkeleri ve biçimleri 18

ZEKİ YÜCEL/ Türkiye İşçi Sınıfı Tarihinin Onurlu Bir Sayfası: 15-16 Haziran Direnişi 20

TANER GÜREL/ Portreler: Nerede Sentez Orada Süleyman Yalçın 23

SEMİH ACAR/ Yeşilçam Dedikleri Türkiye Üstüne 24

Moskova'dan Münih'e: Maxmillian Schell ile Söyleşi (Konuşan: Güven Pamir) 25

LİSELİ'DEN/ "Boyun eymemeliyiz yalan ve bilgisizliğe..." 26

YENİ ŞİİRLERİYLE: M.Mahzun Doğan 27

LUIS ENRIQUE: "Hedef tüm dünya ülkelerinin barışı olmalı." 28

JAMES COSTELLO'dan Şiirler (Türkçesi: T.Asi Balkar) 29

OKUMA NOTLARI/ Demokrasi ve Kişisel İktidar Ahmet Erkan Vural

İnanıyorum ki Biz Kazanacağız/Nesrin Hocaoğlu 30

GÜRHAN UÇKAN/ Yurtdışında Geçtiğimiz Ay 31

HABERLER 32

YARIN

Baskılara Son! Baskılara Karşı Güçbirliği!

Mayıs ayı, iktidarın ilerici-demokrat basına yönelik yeni saldırılarına sahne oldu. Bu baskılardan Yarın'ın payına düşen Mayıs sayısının yasalara aykırı bir yöntemle toplatılması oldu. Aşağıda iktidarın baskılarını her yönüyle yaşayan İlerici-demokrat basının üyelerince hazırlanan ve imzaya açılan bir metni sunuyoruz. Tüm ilerici-demokrat basın-yayın organlarını bu metnin altına imza atmaya çağırıyoruz.

"Türkiye'de bugün baskıcı bir rejim iktidardadır. Ve bu rejim, karanlık yüzünü her fırsatta göstermektedir. Nerede işkenceye hayır, idamlara hayır diyen, nerede cezaevleri boşalsın diyen bir ses varsa, nerede özerk-demokratik üniversite talebini, atılmaların son, YÖK'e hayır talebini yükselten bir ses varsa rejimin karanlık yüzü de oradadır. Ve bu karanlık yüz bugün bir koltuğunun altında '82 Anayasası, diğerinin altında Çevik Kuvvet'i ve DAL Gurubuyla, tüm engellere karşın grev yapan işçinin fabrikasında sendikasında dolaşmaktadır; bütün baskılara karşı Öğrenci Dernekleri'ni kuran, onlara sahip çıkan üniversitelilerin üzerinde dolaşmaktadır.

Ve nerede baskı rejimine hayır diyen, tüm demokrasi güçlerinin taleplerini dile getiren, savunan, rejimin anti-demokratik yüzünü teşhir eden bir gazete, dergi, yayınevi varsa aynı karanlık yüz oradadır. Dergiler, kitaplar toplanır, kapatılır, çalışanları, yöneticileri gözaltına alınır, tutuklanır, işkence görür. Türkiye'deki ilerici, demokrat basın son altıbuçuk yıldır bu baskıyı yaşıyor. Çünkü, demokrasiye tahammülsüz bir iktidara karşı demokrasiyi savunuyor, demokrasi çin mücadele verenleri savunuyor.

Baskılara ilişkin örnekler oldukça çok. Gün, Gökyüzü, Öğrenci Postası, Yeni Çözüm, Mayıs, Yeni Aşama Dergilerinin yazı işleri müdürleri defolarca gözaltına alınmış, Yarın Dergisi Yazışleri Müdürü hakkında dava açılmış, sözkonusu dergilerin çalışanları ve yöneticileri günler sürer gözaltılar boyunca işkence görmüşlerdir Yeni Çözüm, Çağdaş Yol, Yarın dergileri toplatılmış, dağıtımları engellenmeştir Mayıs ayı ise bu baskının en sıcak örnekleriyle doludur. Yukarıdaki baskılara ek olarak, 2000'e Doğru Dergisinin, Mayıs Dergisinin ve Yarın Dergisinin çalışanları gözaltına alınmış, tutuklanmıştır. Yukarıdaki dergilerin pekçoğunun dağıtımını yapan Etkin Dağıtım da aynı baskıdan payını almıştır.

Nasıl bugün işkence yalnızca işkence görene yönelik bir saldırının ötesinde tüm toplumu sindirmeyi hedefliyorsa, ilerici, demokrat basına yönelik baskı da aynı amacı taşımaktadır. Der gilerimiz yasadışı gibi gösterilmeye çalışılmakta, dahası böyleymiş gibi işlem görmektedir. Evlerinde, yurttaki dolaplarında, okullarında, işyerlerinde böylesi dergileri bulundurmak, okumak suç sayılmaktadır. Bu baskıların bir amacı da basını otosansür kuskacı içine almaktır.

İşte biz, bu baskıları yaşayan ilerici, demokrat basının bir parçası olarak tüm yasadışı, keyfi baskıları kınıyoruz. Demokrasiden yana tüm basını baskıları protesto etmeye çağırıyoruz. Baskılar kararlılığımızı yenemeyecektir. Hiçbir haksız baskıya sessiz kalmayacağız."

Bir gün, iktidarın "12 Eylül öncesine dönmek istiyorlar" tehdidinin yerini demokrasi güçlerinin "12 Eylül'e dönmek istiyorlar" uyarısı alacaktır. Bu, 12 Eylül'e neden ve nasıl gelindiğini çok iyi bilen, ondan gerekli dersleri çıkaran, bu dersleri bilince dönüştüren ve yaşama geçiren tüm demokrasi savaşçılarının tarihe yazacakları bir uyarı olacaktır. Ve ilerici-demokrat basın, o güne bugün sahip çıktığı düşüncelerle ve mücadele azmiyle ulaşacaktır.

Sevgi ve dostlukla...

Sahibi: **SAMİ ALPTEKİN.** Sorumlu Yazı İşleri Yönetmeni: **MUSTAFA OKAN.** Genel Yayın Yönetmeni: **TANER GÜREL.** İdari Müdür: **YALÇIN UYSAL.** İnceleme Araştırma Sorumlusu: **YASEMİN ÇONGAR.** Haberler Sorumlusu: **BEYHAN SUNAL-MUSTAFA ÜSTÜN.** Bürolar: İstanbul: **ZEKERİYA AYTEMUR** Divanyolu Hoca Rüstem Sokak Zafer Han 7/14 Cağaloğlu. İzmir/ **SEVİL ÇAĞIRAN** 859. Sokak Saray İşhanı Daire No: 401 Konak. Muhabirler: Adana: Özel Sancak İşhanı Asmakat No: 5 Dörtyolağzı. Trabzon: **HASAN TOMBAK** Maraş Caddesi Ombaşı İşhanı No: 7. Yurtdışı: İsveç: **GÜRHAN UÇKAN** Box 38045, 10064 Stockholm. F.Almanya: **MEHMET BİLGİN** Vulkan Str. 20, 4000 Düsseldorf 1. Hollanda: **RAMAZAN EKİNCİ** Postbus 392, 6040 Aj Reormond. İsviçre: **SERDAR ATAMAN** Apollo Str. 8, 8032 Zürih. Kıbrıs: **SEVGÜL ULUDAĞ** 19 Necmi Alkıran Sokak Lefkoşa. Abone Koşulları/Yurtiçi: Yıllık 4800 TL. Altı Aylık 2500 TL. Yurtdışı: Yıllık 41 DM, Altı Aylık 21 DM. Tek Satış 5 DM. Teknik İşler/Dizgi: **Bil Offset. Tel: 230 18 51** Film: **Arsu Offset Tel: 229 76 92. Grafik Düzenleme :Yarın.** Baskı: **Sanem Matbaacılık.** Yönetim Yeri: Hanımeli Sokak 19/10 Sıhhiye-Ankara. Posta Çeki: 164860. Dağıtım: **Etkin Dağıtım**, 5276011. İstanbul. İlan Koşulları/Arka Dış Kapak: Tam Sayfa: 200.000 TL., Yarım Sayfa: 125.000 TL., Çeyrek Sayfa: 70.000 TL., Arka İç Kapak: Tam Sayfa: 150.000 TL., Yarım Sayfa: 80.000 TL., Çeyrek Sayfa: 50.000 TL., İç Sayfalar: Tam Sayfa: 100.000 TL., Yarım Sayfa: 60.000 TL., Çeyrek Sayfa: 35.000 TL.,

TÜSTAV
ARŞİVİ
Umur Coşkun
Bağışı

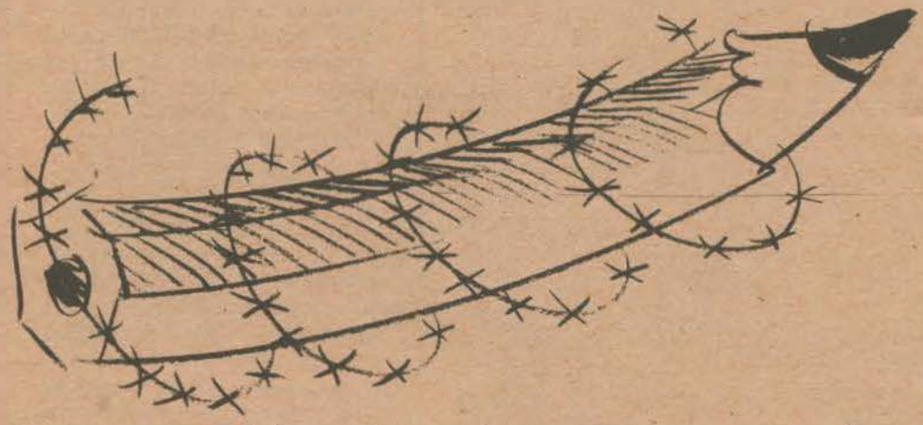

Sosyalistlerin Dışarda Bırakıldığı Bir Yasaklar Tartışması Düşünülemez

YARIN

Bugün Türkiye çok boyutlu bir yasaklar toplamını yaşamaktadır. Bu yasaklar toplamı yaptırım gücünü başlangıçta (12 Eylül 1980) hukuksuzluğun keyfiyetinden alıyordu. Bugün gelinen nokta ise, o zamanki hukuksuzluğun baskı rejiminin hukukuna dönüşmüş olmasıdır. Başka bir deyişle, Anti-demokrasi, kurumsallaşma yolunda uzun bir yolu geride bırakmıştır. Dün, MGK kararlarıyla faaliyetleri durdurularak varlıkları son bulan parti gençlik kolları, kadın kolları bugün anayasal düzenlemelerle yokedilmiştir. Başlangıçta yalnızca faaliyetleri durdurulan partiler, dernekler daha sonra tamamen kapatılmış, yöneticilerine siyaset yapma yasağından vatandaşlıktan çıkarılmaya varan "ceza"lar verilmiştir. Demokrasiye geçilmekte olduğu yolundaki meydan söylevlerinin ardında duran Türkiye'nin görüntüsü bugün böyledir.

Yukarıda sıralanan gerçekleri bir kez daha tekrarlamanın anlamı şudur: Eylül rejimi, 12 Eylül 1980'den bu yana kitleler gözünde meşruluk mücadelesi vermektedir. Bilmektedir ki, rejimin sürekliliği bu meşruluğun kitlelerce genel bir kabul görmesiyle doğrudan ilintilidir. Söz konusu kaygı, Evren'in ilk günlerdeki konuşmalarında kendisini açıkça göstermektedir. Başta seçimle işbaşına gelen meclis olmak üzere tüm demokratik kurum ve kuruluşları, ülkenin içine düştüğü durumun sorumlusu olarak gösteren bu konuşmalarda, geleceğe yönelik pek çok uygulamanın da ipuçları verilmiştir. Bugün hala sonuç verici bir malzeme olarak kullanılan "can güvenliği" edebiyatı da eklenince tüm yapılanlar ve yapılacaklar için bir haklılık zemini elde edilmiş olmaktadır. İşte bu haklılık zemini üzerinde işkence yurt düzeyinde sistemleştirilmiş, ard arda idam sehpaları kurulmuş, partiler, dernekler, sendikalar kapatılıp yöneticileri, üyeleri gözaltına alınmış, tutuklanmıştır. Ve tüm bu anti-demokratik uygulamalar, demokrasinin yeniden ve daha kalıcı inşası için verilen uğraşlar olarak gösterilmiştir.

Bu başlangıcın ardından sürecin "demokrasiye geçiş" bölümü işletilmeye başlandı. Gerekçeleri hazırlanmış, meydanlarda anlatılmış 82 Anayasası halkoyuna sunulurken, aynı demokratik olgunlukla Cumhurbaşkanlığı da halkın onayına sunuluyordu. Böylece bir yandan demokrasiye geçilirken diğer yandan da geçmişin suçlularının cezalandırılması ihmal edilmiyordu. İktidarın olağanüstü dönem diye niteledliği, ancak doğru tanımın anti-demokratik olduğu koşullarda yapılan halkoylaması, sonuç itibariyle anti-demokratik kurumsallaşmaya doğru atılmış büyük bir adımdır. Hemen bir yıl sonra yapılan genel seçimlerin özellikleri üzerinde ayrıca durulmaya değer. MGK önünde onay bekleyen milletvekili adayları, seçme liderler, 12 Eylül'cülere teşekkürle başlayan bir "tartışma" ortamı, TV'de Eylül öncesi görüntülü yorumlar... ve aralarında siyasi parti başkanları, demokratik kitle örgütleri yöneticilerinin de bulunduğu, yaklaşık 100 kişinin vatandaşlık haklarının elinden alınması.

Eylül rejiminin meşruluk mücadelesinin bünündüğü görüntülerin en önemlilerinden biri demokrasiye geçiş edebiyatıdır. Bu edebiyatın en inandırıcı malzemelerinden biri olarak da sözde serbest seçimler gösterilmektedir. Ne var ki, hem seçim sisteminin hem seçim ortamının taşıdığı özellikler hem de seçim sonuçları rejimin kitleler gözünde meşruluğunu önemli ölçüde yitirdiğini göstermektedir.

Geçtiğimiz yıl 11 milletvekilliği için yapılan seçimlerde iktidarın uğradığı yenilginin bir başka anlamı da geleceğe ilişkin hayati tartışmaları gündeme getirmiş olmasıdır. Erken seçim, anayasa değişikliği ve yasakların kalkması sözkonusu tartışmaların başında yeralmaktadır. Şimdilerde tümü de ağırlıklı olarak gündemde olan bu tartışmalardan öne çıkanı "yasaklar"a ilişkin olanıdır. Yasaklara yönelik gelişmeleri gözden geçirdiğimizde karşımıza çıkan görüntü şudur: Bir yanda, alanları dolduran binlerce kişi önünde Türkiye'nin gündemine doğrudan müdahale ederek yasaklar zincirini pratikte kırmış liderler, diğer yanda vatandaşlık hakkı elinen alınan, her fırsatta yasadışılıkla suçlanan liderler durmaktadır. Bu somut durum yaşanan ikilemi işaret etmekte yeterli olmakla birlikte, yasakların kaldırılmasına ilişkin şu anda geliştirilen çözüm aynı ikilemin altını bir kez daha çizmektedir. Çözümün içeriği sorunun inandırıcı bir demokrasi istemi çerçevesinde çözülmek istenmediğini göstermektedir. Getirilen çözüm, tümüyle bir geçiştirme, sorunun içeriğini boşaltma amacı taşımaktadır. Yine bu noktada, çözüme yönelik olarak geliştirilen yöntemin de özü itibarıyla anti-demokratik olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Önce bir vatandaşın en temel haklarından biri --hem de demokrasinin geleceği adına— elinden alınmakta, sonra da aynı hakkın geri verilmesi demokrasiye dönüşün göstergesi olarak gündeme getirilmektedir. Dahası, "... bakın bunlar Türkiye'yi 12 Eylül'e getirdiler, şimdi affedilmek istiyorlar, siz bilirsiniz, isterseniz affedin..." şeklindeki yorumlarla kişi hak ve özgürlüklerine ilişkin temel bir hak tartışılır hale getirilmeye çalışılmaktadır. Oysa gerçekten demokrat olan bir iktidarın yapması gereken şey, bir utanç olarak algılanması gereken bu yasakları kaldırmak için meclisi kullanmaktır.

Bugün yapılması gereken, yasaklar tartışmasında asıl müdahale edilmesi gereken noktayı doğru belirlemektir. Bu nokta, getirilen çözümün daraltılmış bir içeriğe sahip olmasıdır. Gerçekten demokrasiden yana olan hiç kimse çözümü bu sınırlarıyla benimseyemez. Çünkü sorunun muhatabı bugün gösterilmeye çalışıldığı gibi yalnızca bazı liderler değildir. Sorun, demokratik haklara daha temelli değişimler getirilmesi sorunudur. İşte bu nedenle, sosyalistlerin dışarda bırakıldığı bir yasaklar tartışması düşünülemez. O halde çözüm, düşüncenin suç sayılmasının yasalardan çıkarılmasıyla başlar, güncel bir çözüm olarak bu çerçevedeki tüm davaların ve kararların iptaliyle sürer ve düşüncelere serbestçe örgütlenme hakkının yasalara konulmasıyla temeline oturur. Demokratikleşme sorununa böyle bakılmadığı sürece hiç bir girişiminandırıcı olmayacaktır.

Artık iktidarın "icraat"ını meşru gösterme çabaları boşunadır. Bunca işkence, bunca yoksulluk, bunca yolsuzluk ortadayken aksini iddia etmek yalnızca ahlaki olarak bile olanaksızdır. İnanıyoruz ki, bugünkü rejimi savunanlar, insan bakları ve hukuk önünde: barışı, demokrasiyi ve sosyalizmi savundukları için vatandaşlıktan çıkarılanlar, işkence görenler, işlerinden atılanlar, cezaevlerine doldurulanlar karşısında hiç de meşru değildir.

BEHİCE BORAN

"Bugün demokrasi mücadelesi açısından en önemli sorun, demokrasiden yana olan güçlerin birbirleriyle mücadele etmek yerine, ortak noktalar bulup anlaşmayı başa almaları, iş ve güç birliği etmeye yönelmeleridir."

12 Eylül 1980'de faaliyetleri durdurulan, 16 ay sonra da kapatılan Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran, 1981'de Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığından çıkarıldı. Türkiye İşçi Partisi 1961'de kurulduktan sonra 1965 seçimlerde 15 milletvekili ile TBMM'ye girdi. 12 Mart faşizminin 1971'de kapattığı TİP 1975'de tekrar kuruldu.

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Sayın Behice Boran'ın 12 Eylül'e geliş, 1980'den bu yana iç ve dış politikadaki gelişmeler, "demokrasiye dönüş", depolitizasyon ve bu süreçte gençliğin yeri üzerine değerlendirmelerini almak üzere bir söyleşi yaptık. Söyleşiyi Federal Almanya Temsilcimiz Mehmet Bilgin gerçekleştirdi.

YARIN □ Sayın Boran, 12 Eylül ve sonrası gelişmeler tüm toplumsal yaşamı ve gençliği derinden etkiledi. Ülkemizi 12 Eylül 1980'e getiren gelişmeleri nasıl değerlendirdiğinizi bize anlatır mısınız? Bu gelişmede etkin rol oynayan başlıca faktörler sizce nelerdi?

BEHİCE BORAN ■ Ülkemizi 12 Eylül 1980'e getiren gelişmeleri, "terör ve anarşi memleketi iç savaşa götürüyordu, memleket uçurumun kenarına gelmişti" gibi sözde gerekçelerle izah etmeye ve haklı göstermeye kalkmak tümüyle gerçeklere aykırıdır ve bunun böyle olduğunu o gerekçeleri ileri sürenlerin kendileri de çok iyi bilmektedirler. Daha uzaklara ve derinlere gitmeye ne gerek, bir iki ay önce MİT'in tescilli ajanı Mahir Kaynak Amerika'nın politik boşluk yaratmak için nasıl sağlı sollu terörü teşvik ettiğini ve desteklediğini gazetecilerle yaptığı söyleşilerde açık açık anlattı. 12 Eylül sonrası çıkan yeni yayınlarda da 12 Eylül'ün nasıl hazırlandığı ortaya döküldü.

Maksat bir kargaşa yaratıp hükümeti etkisizleştirmek ve bu boşluğu, demokratik özgürlükleri dizginleyip "kanun ve nizamı" hakim kılacak, "otoriter ve Amerikan dostu" bir "güçlü iktidar" ile doldurmaktı. Hükümetin dışında oluşturulan ikinci bir iktidar odağıyla böyle bir senaryo hazırlandı ve uygulamaya konuldu. Zamanın hükümetleri dar görüşleri ve becerisizlikleri ile senaryonun uygulanmasına dolaylı olarak yardımcı oldular.

ABD Üçüncü Dünya denilen, bütün bir devletler kesimi için niteliğini belirttiğim türden iktidarlar öngörüyor. ABD'nin Yakın ve Ortadoğu, hatta dünya stratejisi açısından çok önemli olan konumu nedeniyle Türkiye'de -üstelik de NATO üyesi- böyle bir iktidar öncelikle gerekli görüldü ve hâlâ da görülüyor. İki yıl önce ABD senatosunda dile getirildiği üzere, Türkiye'nin, Ortadoğu'da Amerika'nın "otomatik temsilcisi" olması isteniyor. 1970'lerin ikinci yarısında bir yandan bir kargaşa ve iktidar boşluğu yaratılırken, öte yandan da dış borca batmış, döviz darboğazına girmiş Türkiye'nin normal yollardan kredi alabilmesi engellenip kısa vadeli, yüksek faizli kredilere yönelmesiyle, sonunda zamanın başbakanının açıkladığı üzere 70 sente muhtaç hale getirildi ve iktidar başını eğip IMF kemendinin boynuna geçirilmesine razı oldu. Böylece Türkiye ekonomisini başta IMF olmak üzere Dünya Bankası ve diğer bankalar grubu ve artlarındaki tekelci sermaye ve ABD tarafından teslim alınmış oldu. Türkiye artık kapitalist dünyanın işbölümü sisteminde onyıllardan beri istenen ve uğraşılan yere itilip oturtuluyordu. Bir ülkeyi ekonomisinden yakalıp ele geçirmek, o ülkeyi en belirleyici yanından ele geçirmektir.

İşbirlikçi yerli tekeller ile işçi sınıfının sendikal mücadelesinden tedirgin olan ve politik hareketinden ürken büyük sermaye kesimi bu içiçe geçmiş çifte tertibin destekçisi oldular.

YARIN □ Peki gençliğin bu gelişmelerdeki yeri ne olmuştur?

BEHİCE BORAN ■ Gençliğin bu gelişmelerdeki yerine gelince; önce, solcu diye bellenen gençler, geniş çapta örgütlendirilmiş ve açıkça desteklenen sağcı terörün baş hedefi oldular. İktidar solu sağa kırdırma yöntemini benimsedi. Hedef alınan gençlik kesimi kendini savunma konumuna itildi ve silahlandılar. Bunun sonucu, 12 Eylül ve sonrası için hazırlanan senaryonun kurbanı oldular. Kışkırtıldıkları ve devrim adına, içlerinden bir kesiminin katıldığı silahlı eylem yolu, -sağ teröre eklenerek- tasarlanan darbe ve ardından getirilecek "otoriter" rejim için toplumsal zemini hazırlamanın, iç ve dış kamuoyuna "başka çare kalmamıştı" dedirtebilmenin bir aracı işlevini gördü. Bu gençlerin toplumsal koşullardan hoşnutsuzlukları, toplumsal yenilenme istekleri haklıydı, seçtikleri yol, kullandıkları araç yanlıştı. Bu yanılgıya düşmeleri için de kendilerinin dışındaki güçler ellerinden geleni yapmışlardı. Sağlıklı sol güçler ise bu gençlik kesimini doğru istikamette yönlendirmeyi başaramadılar. Yanıltılan ve kışkırtılan gençlik kesiminin hatalarını, 12 Eylül için gerekçe yapmaya kalkışanlar, önce kendi günahlarının hesabını vermelidirler.

YARIN □ 12 Eylül 1980 sonrasında Türkiye'nin gerek iç, gerekse dış politikada girdiği süreç gençliği doğrudan etkilemiştir. Bu dönemin değerlendirmesini de yapabilir misiniz?

BEHİCE BORAN ■ 1980 sonrasında, Türkiye'nin iç ve dış politikasındaki süreçlerin gençliği etkilemesinden daha normal birşey olamaz. Yalnız gençler değil, her yurtsever ve uyanık kesim ve kişi toplumda olup bitenlerle ilgilenir ve etkilenir; ilgilenip etkilenmesi ve olumlu veya olumsuz tepkisini de göstermesi gerekir. Başka türlüsü demokrasi olmaz. Demokrasi için yalnız konuşan değil, düşünen, konuşan vedavrananbir Türkiye gerekli.

1980 sonrasında iç ve dış politikada olumsuz süreçler derinleşti; NATO üyeliğinin ötesinde, ABD emperyalizmine bağımlılık arttı. Son belirtisi, o kadar yüksek konuşulan, kesin istemler ileri sürülen Savunma ve İşbirliği Anlaşması müzakerelerinin, müzakere edilme safhasına bile gelmeden mektuplaşma ile birden

tatlıya bağlanıvermiş görülmesidir, hükümetin taleplerinin hiçbiri kabul edilmeksizin, üstelik alışılmış yıllık yardımdan da ek kesinti yapılarak. Öbür yandan da nükleer füzelerin Türkiye'ye yerleştirilmesi kapıda bekliyor. ABD'nin uzayı silahlandırma girişimi konusunda da Türk hükümeti pek rahat ve umursamaz görünüyor.

İç politikada ise parlamenter demokrasi görünümü ardında, amaçlanan "otoriter" yönetim sürdürülüyor. Demokratik hak ve özgürlükler ne denli kısıtlanabilirse kısıtlandı; baskı yöntemleri olağan işler haline getirildi. Son zamanlarda göreceli bir serbestleşme yer alıyorsa, bu, baştakilerin iradesine ve yasal kısıtlamaların hüküm sürmesine rağmendir. Göreceli serbestleşme politik ve yasal yapıda, rejimde değildir. Toplumun diri güçleri kısıtlama ve baskılara karşın rizikoları göze alarak demokratik çıkışlar yapıyorlar; pratikte göreceli bir serbestleşme yaratıyorlar, ama başları kovuşturma ve yargılamalardan, baskılardan da kurtulamıyor.

YARIN Değerlendirmemize gençliğin bu süreç içindeki yerini, konumunu de katabilir misiniz?

BEHİCE BORAN Bu demokrasi güçlerinden birisi de gençliktir. "Gençlik ülkenin geleceğidir" sözü yaygınlığını koruyor. Ama sonra gençliğe dönüp, "dersine çalış, başka şeyle ilgilenme, hele sesini hiç çıkarma!" deniliyor. Gençlik ülkenin geleceği ise -ki öyledir- başını hiç ders kitabından kaldırmayacak gelecekteki ülke görevlerine nasıl hazırlanmış olacak ki? Kaldı ki, gelecekte yükleneceği görevler bir yana, gençlik bugünden toplumun önemli demokrasi güçlerinden biridir. Hem kendi sorunları, hem de toplumun sorunları ile ilgilenecek, onları dile getirecek, çözüm istemlerinde ve önerilerinde bulunacaktır; bu onun en doğal demokratik hakkıdır, görevidir. 1982 Anayasasının bile tanıdığı yürüyüş ve gösteri haklarını kullanmayı "sokağa dökülmek" diye aşağılatmaya, hele bunu terörizm ile bir tutmaya kalkmak, en azından demokrasinin ne olduğunu bilmemektir.

YARIN Son günlerin en çok tartışılan konularından birisi de "demokrasiye dönüş". Bu konuda sizin tesbitiniz nedir?

BEHİCE BORAN Türkiye'de demokrasiye gerçekten dönüş süreci yoktur, az önce belirttiğim gibi demokrasi güçlerinin rizikoları göze alarak sağladıkları göreceli bir serbestleşme vardır. Bu serbestleşme güvenlikli değildir, baskı mekanizmaları işletilerek yok edilebilme olanağı ve olasılığı her an vardır. Rejim de, yönetim de oldukları gibi devam etmektedir; onlarda bir demokrasiye dönüş süreci yoktur, demokrasi güçlerinin demokratik çıkışları da rejimde bir değişiklik yaratabilecek güçte değildir henüz.

YARIN Peki gerçekten "demokrasiye dönüş" için hangi koşullar gereklidir?

BEHİCE BORAN Demokrasiye dönüşten sözedebilmek için düşünce, söz, basın ve örgütlenme özgürlüklerine; sendikalar, dernekler ve üniversitelere, işçilere ve gençliğe getirilen kısıtlamalar ve yapılan baskılar kalkmalıdır. (...) doğu güney-doğu bölgesinde uygulanan olağanüstü özel baskı rejimine son verilmelidir. Hem bunların olabilmesi, hem dış ve iç politika bağımsızlıktan ve halk kitlelerinin çıkarlarından yana köklü değişikliklerin yapılabilmesi için yeni bir anayasa gereklidir. Yeni anayasada işçi sınıfına tam bir serbestlik içinde kendi partisini kurma özgürlüğü tanınmalıdır.

Demokratik hak ve özgürlüklerin tam tanınması ve pratikte gerçekleşmesi ile ekonomi politikasının değiştirilmesi birlikte yürüyecektir. Politik ve askeri bağımsızlığın yanısıra ekonomik bağımsızlık gerçekleştirilecektir. Bu üçlü birbiriyle bağlantılıdır. Ne demokratikleşme sürecinden, ne de ekonomi politikasındaki değişiklikten maksat 1980 öncesi demokrasiye ve ekonomik politikaya dönüş değildir; süreç daha tam ve gelişkin bir demokrasiye doğru olmalıdır ve ergeç olacaktır da.

YARIN 28 Eylül seçimleri sonuçlarını bu bağlamda nasıl değerlendiriyorsunuz?

BEHİCE BORAN 28 Eylül ara seçimleri ANAP'ın ve onunla birlikte rejimin yenilgisidir, çünkü ANAP başlangıçta istenmedi ise de, artık 12 Eylül ile özdeşleşmiş durumdadır. Özal'ın, seçimlerde en çok oy alan, 11 milletvekilinden 6'sını kazanan bizi diye övünmesi kendisinin de inanmadığı bir züğürt tesellidir. Oylarının yüzde 40'lardan yüzde 32'ye düşmesi küçümsenemeyecek, çok önemli bir düşüştür. ANAP hükümeti artık gerçekte bir azınlık, hem de küçük bir azınlık hükümetidir. Meclis'teki sandalye sayısı her ne olursa olsun. Seçmenlerin üçte ikisi ANAP'ı ve 12 Eylül rejimini reddetmiştir. Seçim sonuçlarının başta gelen önemli mesajı budur.

SHP'de büyük darbe yemiş değildir. Kanımca seçim öncesi anketlerde oyların yüzde 45 kadarını SHP'nin alacağı tahminleri abartma rakamlardı. SHP ile DSP'nin aldıkları oy yüzdesi aşağı yukarı eski CHP'nin oy potansiyelidir; bu olguda "Türk sosyal demokrasisi" eski tabanını koruyor demektir. SHP'nin politik kimliğini bir türlü açıkça ortaya koyamamasına ve DSP'nin kendinden başkasını tanımayan, kendi dışındaki sol ile diyaloğu ve işbirliğini reddeden, anti-komünizm bayraktarlığını elden bırakmayan tutumuna rağmen onlara oy veren seçmen kitlesi Türk sosyal demokrasisine sadık kaldığını göstermiştir. Bu seçmen kitlesi içinde sosyal demokrasinin ötesinde olan kişiler de vardır. Sırası gelmişken şunu da hatırlatayım, tartışmalarda ve gazete sütunlarında sürekli sağ şöyle, sol böyle diye söz edilirken seçimlere giren partiler arasında gerçek bir sol partinin, işçi sınıfının burjuvaziden bağımsız kendi öz partisinin bulunmadığı unutuluyor, oysa bu eksiklik seçimlerin ve rejimin demokratik olmadığının temel göstergesidir.

YARIN Demokrasi tartışmaları sürerken hükümetin gençliğe de yönelik depolitizasyon politikası ise yoğunluğunu kaybetmiyor. Demokrasi-depolitizasyon ve gençlik-depolitizasyon birarada olabilecek olgular mıdır?

BEHİCE BORAN Demokrasi-depolitizasyon ve gençlik-depolitizasyon kesinkes birarada olabilecek olgular değildir. O meşhur olmuş tanımlamasıyla demokrasi, halkın halk tarafından, halk için yönetimi ise, halkın ve onu oluşturan kesimlerin depolitizasyon nasıl söz konusu olabilir? Oylar ne denli bilgili ve bilinçli olarak verilmiş ise, demokrasi açısından o denli değer taşır. Ayrıca demokrasi, 4-5 yılda bir sandıklara oy pusulası atmaktan ibaret de değildir, hatta esas olan bu değildir. Halkı oluşturan kesimler, sendikalar ve çeşitli dernekler halinda örgütlenerek, yayınlar çıkartarak, toplantılar, gösteri ve yürüyüşler yaparak düşünce, eleştiri ve isteklerini dile getirebilmeli, iktidar üzerine sürekli ağırlıklarını koyabilmelidirler.

YARIN Günümüzde Demokrasi ve Gençlik konusuna değinirken gençliğin bu depolitizasyon çemberini kırma çabaları ülkemizde nasıl bir işlev görmektedir? Gençliğin demokrasi için işlevi ne olmalıdır?

BEHİCE BORAN Demokrasi ve gençlik konusunda günümüzü nasıl değerlendirdiğimi buraya kadar söylediklerimle açıkladım sanıyorum. Bir şey ekleyebilirim: Türkiye'ye gerçek demokrasi baştakilerin, egemen güçlerin lütfu ve izni ile gelecek değildir. Demokrasi demokratik uğraş ve mücadelelerle kazanılır. Dünyanın her yerinde bu böyle olmuştur, böyle olagelmektedir. 1960 ve 70'lerde TİP de böyle davranmış, kısıtlayıcı sınırların en ileri ucunda demokratik mücadele vererek demokrasinin gelişmesine ve derinleşmesine büyük katkıda bulunmuştur. Günümüzde de demokrasi güçlerinin benzeri bir işlev görmesi gerekiyor. Bu süreçte gençlik belirleyici öğe değilse de, çok önemli bir öğedir. "Gençliğin depolitizasyon çemberini kırma çabaları", sözünü ettiğim işlevin, toplumu demokratikleştirme sürecinin başlangıç noktalarından biridir. Bugün demokrasi mücadelesi açısından en önemli sorun, demokrasiden yana olan güçlerin birbirleriyle mücadele etmek yerine, ortak noktalar bulup anlaşmayı başa almaları, iş ve güç birliği etmeye yönelmeleridir.

YARIN Söyleşi istemimizi kabul ettiğiniz ve bize zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz.

BEHİCE BORAN Yarın'ı sürekli izlemeye çalışıyorum. İçerik ve biçim itibarıyle başarılı bir dergi. Tüm emeği geçenleri kutlar ve başarılarınızın devamını dilerim.

VAN CİNAYETİ VE FAŞİZMİN HESAPLARI

Turgut Akın

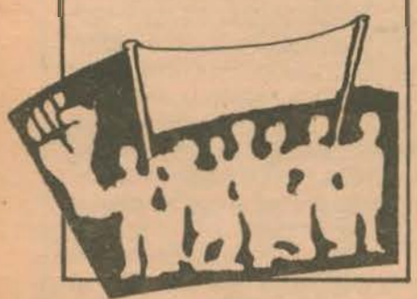

Geçtiğimiz Mayıs ayı 1980 sonrasının ilk sivil politik cinayetine tanık oldu. Van'da öğrenimini sürdüren Mehmet Şirin Tekin oruç tutmadığı gerekçesiyle faşist güçlerce katledildi. Bu cinayet, faşist güçlerin taktikleri konusunda belli ipuçları vermekte. Demokrasi güçleri diktatoryal anlayışların ortadan kaldırılması ve gelişkin demokrasinin getirilmesi savaşımında bu gelişimi dikkatle değerlendirmeli ve saldırının geri püskürtülmesinin yolunu bulmalıdırlar.

Türkiye'de sivil faşist güçlerin ortaya dökülmesinin, vurucu güç olarak kullanılmasının tarihi hiç de yeni değildir. 1930—40'lara değin uzanır. İlerici "Tan" gazetesini susturmak için matbaasının yakılıp yıkılması bu anlayışın ilk ürünlerinden olmuştur. Sivil ve paramiliter güçlerin çok daha örgütlü ve sistemli olarak belli bir hedefe yönelmesi ise 1960'ların son dönemine rastlar.

1960'lar sonrasında Türkiye'de hızlı bir demokratikleşme görülür. 1961 yılında Türkiye İşçi Partisi'nin, 1967'de de Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun kurulması, başta işçi sınıfı olmak üzere, toplumun tüm ezilen kesimleri ve öğrenci gençlik içinde genel bir uyanışın başlaması, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm kavramlarının yaygınlaşması ve somut idealler olarak kitlelerde kök salmaya başlamaları bu döneme rastlar. Diğer yanda ise, burjuvazi içindeki tekelleşme eğilimlerinin hız kazandığı bir dönemdir, 1960—70 dönemi. Anti emperyalist savaşım hız kazanırken, emperyalist ilişkiler ağının, yurdumuzu ekonomik, siyasi ve askeri düzeyde daha bir sarıp sarmaladığını görürüz. İşte bu koşullar altında gerici sivil güçlerin, ilerici güçlere karşı giderek şiddetlenen saldırılarına tanık oluruz. Gericiler öğrenci toplantılarına, işçi mitinglerine saldırdılar. Fabrikalarda, okullarda, sokakta açık terörü işletmeye, halk üzerinde korku ve paniğe dayanan bir sindirme kampanyası yürüttüler. Sonuçta gelen ise 12 Mart darbesiydi. Tekelci burjuvazinin kısıtlı da olsa burjuva demokrasisiyle işi götüremeyişinin, baskıcı bir iktidara duyduğu özlemin bir sonucuydu bu.

1970—80 dönemi ise sivil faşist güçlerin çok daha yetkin olarak kullanıldığı bir dönem olmuştur. Gerçi 12 Mart rejimi sağlam ve sürekli kurumlarını yaratamamıştır. Ama genel bir gericileşmenin olanaklarını oluşturmuş, devlet içi gerici kadrolaşmayı daha da perçinlemiş, sivil ve paramiliter örgütlenmeler için oldukça verimli bir ortam yaratmış, bir yanda görünür hükümetin yanı sıra, duruma göre hükümetten bağımsız olarak iş görebilen bir "gizli iktidar odağı"nı belirginleştirmiştir.

1974 sonraları sivil faşist saldırılar yeniden yoğunlaşmaya başlamış, geçmiştekinden daha da yaygınlaşarak ilerlemiştir. İlerici güçlere yönelik durmak bilmez saldırılar, simgeleşmiş demokrat, sosyalist aydınların katli, büyük kitle kıyımları, çeşitli ilerici, devrimci örgütler arasına ajan provakatörlerin sokulması yaygın kullanılan yöntemler olmuşlardır. Necdet Bulut, Kemal Türkler, Bedrettin Cömert, Abdi İpekçi ve daha nice aydının, işçi önderinin öldürülmesi, 16 Mart öğrenci katliamı, 8 Ekim Bahçelievler katliamı, Malatya, Kahramanmaraş, Çorum ve 1 Mayıs 1977 kitle kıyımları bu dönemin kanlı örneklerinden birkaçıdır.

OYNANAN OYUN

Tüm bu sivil faşist güçler, paramiliter örgütler ve devlet içine çöreklenmiş gizli iktidar odağının ortak oyunu neydi?

Bilinmelidir ki burjuvazinin iktidarını sürdürme yöntemleri iki temele dayanır, ödün ve saldırı politikası. Bir ikisi aslında içiçe olmakla birlikte dönem dönem biri diğerine ağırlık kazanır. Ekonomik ve politik koşulların burjuvazi için elverişli olduğu koşullarda ödün politikası ağır basabilir. Bunalımın ağırlaştığı, işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin savaşımının yükseldiği, işlerin eskisi gibi yürümediği dönemlerde burjuvazi baskı ve saldırı politikasını ön plana çıkarır, emekçi halkın uzun ve kanlı savaşımlarla aldığı hakları gaspetmeye çalışır.

Yurdumuzda tekelci kesimlerin dönemsel bunalımları Avrupa ve ABD'deki sınıfdaşlarından çok daha yoğun yaşadıklarını görürüz. Azgelişmiş kapitalist bir ülke olmanın yarattığı bunalım kapitalizmin uluslararası ölçekteki bunalımıyla birlikte katmerleşir. Ülkemizde bu yüzden genellikle benimsenen yöntem saldırı politikası olmuştur.

Aslında bu politikayı yaşama geçirmek pek de o kadar kolay değildir. Çünkü bunalımın derinleştiği dönemler, aynı zamanda işçi sınıfının, köylülüğün ve toplumun diğer emekçi kesimlerinin savaşımlarının yükseldiği, egemen sınıfların eski manevra ve yönetme olanaklarının kısıtlandığı, sıkıştırıldığı dönemlerdir. Ayrıca bu kesimler biç de öyle, yıllar ve yıllar boyu verdikleri mücadelelerle aldıkları kazanımları vermeye niyetli değildirler. Yıldırılmaları gerekir. Kitlelerin verilen savaşıma olan güvenlerini sarsmak, savaşım azim ve kararlılıklarını sindirmek, ilerici politik örgütleri kitlelerden koparmak, yalnızlaştırmak, özellikle onları kendi savaşım hatlarından çekip, güçsüz oldukları alanlarda savaşmaya zorlamak, küçük burjuvaziyi, lumpen proletaryayı kendi safına çekmek, tüm kesimlerde panik, yılgınlık, umutsuzluk ve kendi kazanımlarına ve onların korunmasına karşı bir ilgisizlik, depolitizasyon yaratmak gerekir.

Yapılan da buydu. Kitleye her an ve her mekanda can ve mal güvenliğinin ortadan kaldırılabileceği "gösterildi." Tarafsız kitleye yönelik saldırılar, otobüs ve kahve saldırıları, bilinen kent katliamları bu konuda tipik birer örnektir. İlerici nitelikleri öne çıkmış kimseler teker teker öldürüldü. Toplumsal savaşıma, hak arama savaşına katılanlara yoğun bir baskı ve terör uygulandı. İlerici örgütler faşizmin çok güçlü olduğu bireysel terör alanına çekilmeye çalışıldı. Gençlik terörün baş sorumlusu ilan edildi. Ekonomiyi bozan temel faktörün grevler olduğu yalanı yayıldı. Yalnızca darbeden önce değil, darbeden sonra da bu safsatalardan yararlanıldı.

Böylece, kitlelerin kendi hakları için verdikleri savaşımdan giderek koparılması, özellikle küçük burjuvazinin demokrasiye ve ilerici savaşıma olan güveninin ortadan kaldırılması, "can güvenliği" için "şeytan"la her türlü işbirliğine girebilmesinin ortamı yaratılmaya başlandı.

Yapılması gereken neydi? O dönemin bir başka özelliği de objektif olarak sınıf çelişkilerinin yoğunlaştığı, keskinleştiği bir dönem olmasıydı. Ardarda gerçekleşen grev ve direnişler, TARİŞ direnişi, kendiliğinden kitle kabarışları, gençlik hareketleri, köylü direnişleri, mitingler, yürüyüşler hep bu saptamanın somut kanıtlarıdır. Nesnel yükselişe doğru müdahale edebilmek, kitle hareketini birleştirebilmek, demokratik haklarını korunması ve geliştirilmesi için faşizme karşı mücadelede yoğunlaştırabilmek, demokrasi cephesinin ağlarını örebilmek, kitlelerin savaşıma katılım ivmesini

yükseltebilmek, faşizmi her yandan tecrit edebilmek ve kökünü kazıyabilmek gerekiyordu. O noktada bu yapılamadı. Faşist terör yaygınlaştıkça yaygınlaştı. Bir dönem gerçekleşen bağımsız destekli CHP hükümeti devlet içinden gizli iktidar odağını temizlemek, faşist kadroları safdışı etmek bir yana kendisi bile iktidar olamadı. Ve hatta ilerici örgütleri kapattı, ama faşist katliamların üzerine gidemedi.

Sonuçta ise 24 Ocak ekonomik kararlarıyla bütünleştirilmiş olarak 12 Eylül geldi. Esen fırtına o zamana kadar alınmış olan ekonomik, sosyal, siyasal ve yaşamsal hakları sildi süpürdü. Siyasi örgütler, sendikalar, meslek örgütleri, öğrenci dernekleri, hatta sanat dernekleri kapatıldı. Onbinlerce insanımız cezaevlerine atıldı, işkence gördü, yıllar boyu yargılanmadan cezaevlerinde çürütüldü, öldürüldü, idam edildi. Bu "siyasi" ortam içinde tekellerin çıkarlarına uygun bir ekonomik program yaşama geçirilirken, ABD ve NATO'yla tam anlamıyla uyumlu bir dış ve iç politika izlenmeye başlandı.

Karşı çıkış ise yok denecek kadar cılızdı. Çünkü istenen kitle psikolojisi yaratılmış, kitleler kendi savaşımlarından soğutulmuşlardı. Küçük burjuvazi başka bir seçenek kalmamış olmasının umutsuzluğu içinde darbeyi alkışladı. Özgürlükler, haklar, demokrasi ve hatta insanlar ortadan kaldırılmıştı ama "can güvenliği" gelmişti. Kim almıştı ki can güvenliğini, kim geri verdi.

VAN CİNAYETİNE GELİNCE

Van'da gelişen olay ancak bu değerlendirme içinde anlam kazanır. 12 Eylül sonrasında bir MHP yöneticisi "Fikrimiz iktidarda iken biz cezaevindeyiz." demişti. Bu cümle çok önemli bir noktayı işaret ediyor. 80 Eylül'üyle birlikte sivil faşist güçler geri çekildiler. Bir kısmı ise "cezalandırıldı". Sonuçta ise sivil faşist terör duruldu. Eylül rejiminin en önemli kozu olan "can güvenliği" tezinin başarılı olması için zorunluydu bu. Ancak doğrudan ve açık olarak kitlelere yönelmeyen terör, resmi boyutlarıyla ilerici devrimci kesimlere karşı hiç sonlanmadı. Aksine kat kat şiddetlenerek ve devlet olanaklarını tümüyle kullanarak süregeldi. Artık amaç ilerici kesimlerin kökünü kazımaya yönelmişti.

Fakat toplumsal muhalefet hiç bir zaman sürgit susturulamaz. Aksini düşünmek eşyanın doğasına aykırı olur. Farklı sınıf ve kesimleri yaratan objektif koşullar varoldukça, bu sınıf ve kesimler, onların özlemleri, istemleri, politikaları ve örgütleri de varolacaktır. 1980 sonrası dönemde de ikili bir süreç işledi.

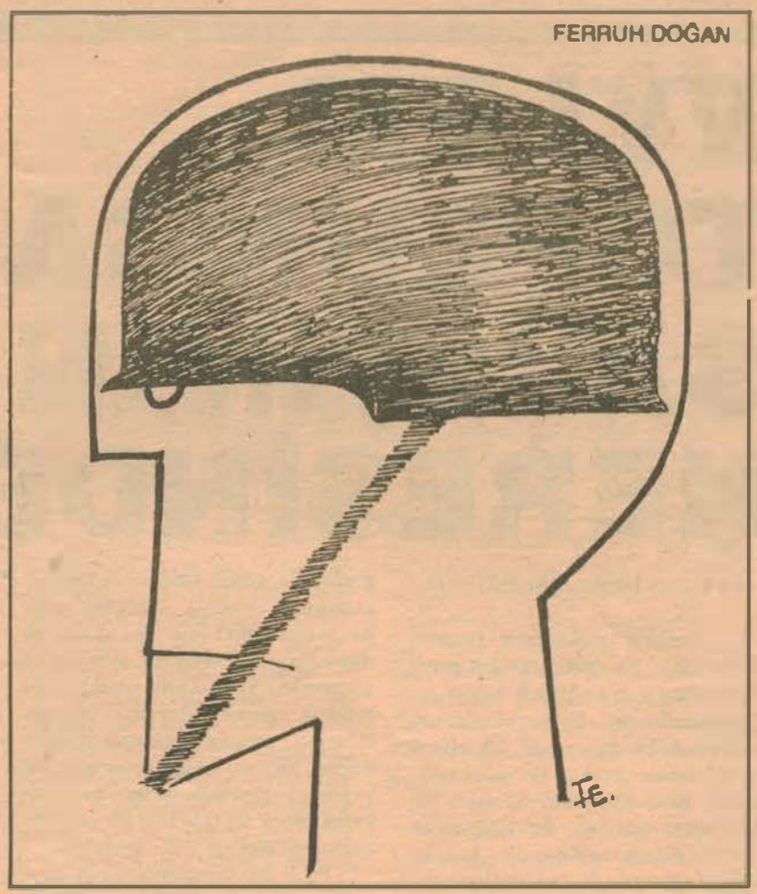

Bir yanda toplumsal muhalefet kendini toparlar, yaralarını sarar, savaşımını yeniden yaşama geçirir ve yükseltirken, diğer yandan da devlet 1980 sonrası koşullarına göre yeniden düzenlendi, varolan duruma uygun yepyeni bir kurumsallaşma yaşandı. Çalışma yasaları, eğitim yasaları değiştirildi, yasamayargı-yürütme ilişkileri yeni anlayışa göre büyük değişikliklere uğradı, yeni kültürel kurumlar yaratıldı. Ve "yepyeni" bir anayasa ortaya çıkarıldı. Bu ikili süreç durağan düz bir hattın aksine içiçe geçmiş, ilerleme ve gerilemelerin yaşandığı, ilişki ve çelişkiler ağı içinde gerçekleşti. Gelinen noktada ise yaratılan kurumlaşma yoğun bir tartışma içinde buldu kendini. Anayasa, YÖK, çalışma yasaları, meclis dengeleri ve bu kurumları savunanlar bir değişimin dayatmasını hissediyorlar. Gelişen koşullara uyum gösterememenin sancılarını çekiyorlar. Bu arada kurumlaşma sürüyor. "Demokratikleşme sürecinden" bahsedilirken gericiliğin ağız şapırtıları içinde yeni ceza yasası gündemde

Bu bütünlüğü içinde, toplumsal muhalefetin hızlı bir gelişme gösterdiği, ekonomik istemlerin, demokratik istemlerin ve bu istemler doğrultusundaki savaşımın gün geçtikçe yükseldiği, resmi bastırına ve terörün artık istendiği gibi işletilemediği, iktidar kadroları arasında bile yavaş yavaş çeşitli çatlama ve çelişkilerin ortaya çıktığı, bakim kesimlerin yeni temsilci arayışları içinde olduğu bir dönemde ortaya çıktı Van cinayeti. Ve yalnız da kalmadı. Özellikle gericiliğin kitle desteği bulabileceği bölgelerde, ilerici kesimlere, özellikle son dönemde hızla hareketlenmiş olan öğrenci gençliğe yönelik saldırılar birdenbire yoğunlaştı. Zamanlama ve gerekçe de ilginçti. Ramazan ayında oruç tutmayanlara karşı yapılan saldırılar. Bu gerekçe tek başına ele alındığında çok anlamlı olmaz. Ama şunu bilmek gerekir, faşizm kendisine bir kılıf bulmak zorundadır. Bu kılıf son derece oynak, değişken ve çelişkiler içinde olabilir. Ancak kitlelere, özellikle küçük burjuvaziye hitap edebilmeli, onun psikolojisini iyi yakalayabilmeli, peşinden sürükleyebilmelidir. Türkiye'de ise şimdiki kılıf "Türk-İslam sentezi"dir. Aslında hiç de yeni olmayan ve 1980 öncesi faşist ideolojinin biraz daha "popülerleştirilmiş" şekli olan bu kılıf, bir süre sandıkta bekletildikten sonra şimdilerde yeniden ve yaygın olarak piyasaya sürülmekte. Faşizmin bir bukalemun gibi renkten renge girebildiğini söylersek, yakın geçmişte bu kılıfla çok çelişkili tezleri savunması bizler için şaşırtıcı olmaktan çıkacaktır.

Şimdi bu tezi savunan sivil bir saldırı odağının derinlerden yeniden su yüzüne çıkmakta olduğuna dair güçlü ipuçları vardır. Van cinayeti ve gerçekleşen diğer saldırıların yoğunlaşan propaganda mekanizmalarıyla birlikte anlamı buradadır. Bu devleti kullanarak gerçekleştirilen resmi terörün sonlanacağı anlamına gelmez. Fakat sivil faşist örgütlenmelerin yeniden canlandırılacağı ve her olanağı kullanan koordine bir çalışmanın yürütüleceği anlamına gelir. Elbette ki yedek bir sivil gücün bu koşullardaki manevra alanı çok daha geniş olacaktır ve kimse cinayetlerden ötürü hükümeti doğrudan suçlayamıyacaktır.

Amaç ise yaşananlardan çok da farklı değildir. Tutucu kesimlerin şoven, dinci eğilimlerini okşayarak biraraya getirmek, harekete geçirmek, kitleleri yıldırmak, genel bir panik ve umutsuzluk havası yaratmak, ilerici güçleri tecrit etmek ve toplumsal muhalafetin şimdiye kadar gerçekleştirdiği kazanımları bu ortamdan yararlanarak topyekün ve kısmi saldırılarla tekrar geri almak.

Faşist beyinler kitle tabanlarını ve vurucu güçlerini genellikle kent ve kır küçük burjuvazisinden ve üretim sürecinden kopmuş olan lümpen proletaryadan sağlarlar. Demokrasi güçleri ne denli mevzi kaybederlerse, kitle bağlarını ne denli zayıflatırlarsa, doğru savaşım hattından ne denli koparlarsa, faşist ideoloji yaygınlık kazanır ve kendisine yeni vurucu güçler bulur. Demokrasi güçleri ne denli yeni mevziler kazanır, kitle bağlarını güçlendirirlerse hedef ve savaşını hatlarını kitlelerle bütünleştirebilirlerse, faşizm de o denli geriler ve kendine yaşama alanı bulmakta zorluk çeker.

İlerici, sol, sosyalist güçlere düşen, umutsuzluğa, karamsarlığa, pasifizasyona, depolatizasyona izin verebilecek hiç bir gelişim ve anlayışa göz yummamak, kitlelerle daha derin ve köklü bağlar kurabilmek, kitlelerin kendi hakları ve kurtuluşları yolundaki savaşım azim ve kararlılıklarını yükseltmek, en geniş antifaşist birliğin çelik ağlarını örebilmek, faşizmi kitlelerden tecrit etmek ve tüm dayanak noktalarından soyutlanmış olarak yok etmektir. Ancak bu anlayıştır ki, tekelci güçlerin ve onların politik temsilcilerinin oyunlarını bozarak demokrasinin anti-demokrasiyi yerle bir etmesini sağlayabilir, gelişkin demokrasinin kapısını açabilir.

Bu mücadele hattı yeni gelişmelerle birlikte şimdi ortaya çıkmış bir hat değildir. Yakalanması gereken, bu hattın giderek daha da boyutlandığı, anti-demokratik güçlerin yeni kozlarını ortaya koyduğu gerçeğidir. Bu da demokrasi mücadelesinin kendisini yeni koşullara göre yetkinleştirmesini zorunlu kılar.

O halde sendikalarda, meslek odalarında, öğrenci derneklerinde, demokratik kitle örgütleri ve politik örgütlerde faşizme karşı demokrasi için biraraya gelmek, ve en geniş güçbirliğini oluşturmak için görev başına..... ●

EYLEM, TOPLUMSAL SAVAŞIMIN NERESİNDE...

Kemal Özcan

1987 yılı Nisan ayında, gençlik 1980'li yılların başından bu yana hiç yaşamadığı yoğunlukla günler yaşadı. İktidarın, Öğrenci Dernekleriyle birlikte giderek yükselen demokratik öğrenci hareketini boğmak ve öğrenci gençliği kendi denetimine almak amacıyla gündeme getirdiği "güdümlü dernekler" yasa tasarısı öğrenci gençliğin yoğun bir direnişiyle karşılaştı. Tüm yurt çapında eşgüdümlü olarak yükselen eylemlerin yaratadığı zemin geniş toplum kesimlerinden de yoğun destek gördü. Çok geniş çapta gerçekleşen bu direniş ve eylemler zinciri 1980 Eylülünden bu yana belki de hiç görülmemiş bir sonucu ortaya çıkardı. İktidar geri çekildi. Yasa tasarısı durduruldu. Bunun nihai bir geri çekilme olmadığı, iktidarın varolan ilk uygun koşulda yasa tasarısını tekrar gündeme getireceği gerçeği bilinse de, yorum şuydu: "Gençlik ilk raundu kazandı."

Eylem sonrası dönemde çalışma hattı ve eylem anlayışı üzerinde tartışmaların odaklaştığı görüldü. Tartışmalar halen de sürüyor. Bir bütün olarak değerlendirilmesi gereken, parçalanması karşı karşıya konmasının büyük yanlışlar yaratacağı Nisan eylemlerinin tümüne sahip çıkabilme bilincinde olmak koşuluyla bu tartışmaların son derece olumlu olduğu bir gerçektir. Biz bu değerlendirme zorunluluğunun bilinciyle Nisan pratiğinden de doğru dersler çıkararak, "Eylem" anlayışının ne olması gerektiği konusunda düşüncelerimizi aktarmak istiyoruz.

Eylemin bütün içindeki yeri

Öncelikle belirtilmesi gereken şudur: Hiç bir eylem varolan genel durumdan ayrı ve kopuk olarak değerlendirilemez. Eylem toplumsal savaşımın bir parçasıdır. İlk olarak yakalanması gereken ise genel savaşımın hattı olmalıdır. Savaşım bir bütündür. Gereken, bu bütünlüğün doğru olarak saptanması, kitleler içinde saptanan hat doğrultusunda, kitleler içinde derinlemesine, sabırlı ve özverili bir çalışmanın gerçekleştirilmesidir. Bu çalışmanın sonsuz çeşitliliğine dikkat çekmek hiç de yanlış olmayacaktır. Gericiliğin koyu bir katran gibi çöktüğü dönemlerden, toplumsal savaşımın doruklara ulaştığı dönemlere dek bu hat, kopmadan, kırılmadan sürdürülmelidir. Küçük bir hak için gerçekleştirilen masa başı toplantısından, milyonların şalterleri indirdiği görkemli kitle direnişlerine kadar, toplumsal savaşımın yöntemleri, sayısı sınırlandırılamayacak, hiç bir tanesi mutlaklaştırılamayacak, ya da küçümsenemeyecek bir çeşitlilik içerir.

Asıl burada bize düşen somut durumun somut tahlilini yapabilmektir. Ne anlama gelir bu terim, neyin tahlilini yapabilmektir önemli olan? Önemli olan, tarihsel, evrensel kuramın ışığında, bilimsel dünya görüşünün yönlendiriciliğinde varolan genel durumu değerlendirebilmek, özel koşulları inceleyebilmek, hareket hattını böylece çizebilmektir. Uluslararası durum nedir, yöneten yönetilen ilişkileri ne durumdadır, diğer toplumsal kesimlerin konumu nedir, kitlelerin istemleri ve bu istemler doğrultusunda mücadele azim ve kararlılıklarının düzeyi nedir, politizasyon mu depolitizasyon mu hakimdir, toplumda bir suskunluk mu yoksa bir kabarış mı sözkonusudur, daha önceki deneyimler nelerdir, kitleler ne tür savaşın yöntemlerini benimsemektedirler, önderlerin kitle bağları derin midir, hangi güçler birleşik, hangi güçler tecrit olmuş durumdadır, gericiliğin saldırı araçları ve bunları kullanma yeteneği, manevra alanı ne durumdadır? İşte tüm bunlar ve diğer koşullar, verilecek savaşım ve yöntemleri konusunda gerekli ışığı tutarlar. Somut durumu dikkate almayan, istek ve arzularına göre bir durum tablosu çizen anlayışlar ise yenilgiye mahkumdurlar, hem de kendileriyle birlikte tüm bir savaşım hattını da birlikte sürükleyerek...

Peki, bu değerlendirmeler hangi temel ilkeyle bağlanmalıdır? Bu ilke savaşımın kitleselleştirilmesi zorunluluğudur. Belirtilmiş olduğu gibi, savaşım içindeki eylem yöntemleri sonsuz çeşitliliktedir. Ancak atılan her adımda, yükseltilen her belgide kavranması gereken şudur: Kitlelerin toplumsal savaşıma her geçen gün biraz daha artan bir ivmeyle katılımının sağlanması, kararsızların kazanılması, gericiliğin pasif destekçisi olanların tarafsızlaştırılması, gerici bloğun çatlatılması, gericiliğin tecridi. Bu ise tek bir eylemden öte bir şeydir. Savaşım ancak böylesine bir yatak üzerine oturduğu zaman başarı haneleri giderek dolmaya başlar. Ve tabii, bu savaşım içindeki her eylem de yukarıdaki gerekliliğe hizmet etmek zorundadır. Ve fakat gericilik de boş durmaz. Gelişen hareketi kitlelerden tecrit etmek için, geniş halk kitlelerini pasifize etmek için, balyozu her kesimden yalıtılmış ince bir çizgiye vurmak için elinden geleni yapar. Geçmişi incelediğimiz zaman bu olgunun örneklerini bol bol görmek olasıdır. 1980 sivil ve resmi terörün yaygınlaştırılmasının, öğrenci hareketlerine, işçi sınıfının savaşımına anarşi damgasını vurmanın, kamuoyunu bu yönde şekillendirmek için kitle iletişim araçlarının, etkili ve yetkili kişilerin tüm olanaklarını seferber etmelerinin mantığı da böylece daha iyi anlaşılır. Günümüzde de haklılığı su götürmez, 44. madde, bağımsız dernekler için mücadele eylemlerini terör olarak gösterme çalışmalarının, Van'da ilk örneği görülen ve yaygınlaşacağı yönünde ipuçlarının ortaya çıktığı sivil faşist terörün de bu mantığa hizmet ettiği açıktır. Yaygın bir deyim vardır: "Düşmanın yaptığı bile bazen sana yol gösterebilir." İşte bu yapılanlar bile doğru hattın nerede olduğu konusunda dersler çıkarmamıza yardımcı olabilir.

Saptanan gerçek bize, ancak somut durumun somut tahlili ışığında kitlesellik çizgisini yakalamış bir anlayışın başarılı olabileceğini, bu çizgiyi yakalayamayanların ise soyut bir başarısızlıktan öte, gericiliğin de, uygun çalışmalarıyla kanlı ve köklü yenilgilere kapı açacağını gösteriyor. O halde çizgiyi yakalamanın yöntemi nedir? Açıkçası hiç bir zaman toplumsal savaşın ve eylem yöntemleri üzerine hazır kalıplar, hazır formülasyonlar verilemez. Buna rağmen bazı tutamak noktalarını yakalamak olanaklıdır. Bu noktalar birbirlerinden kopuk gerçekler değil, içiçe geçmiş biri diğerini gerektiren dinamik unsurlardır.

Tutamak noktalarımız

1) En önemli nokta eylemin hedefinin açık ve somut olarak belirginliğidir. Hatta bir hedefler bütünü varsa bunlardan en acil olanının öne çıkarılabilmesidir.

Her eylem kendiliğindenlik ve öznel müdahale unsurlarını içinde barındırır. Koşullara göre bu unsurlardan biri ya da diğeri öne çıkabilir. Önemli olan bunların içiçe geçmesini, çakışmasını sağlayabilmektir. Çakışmayı sağlayacak ilk olgu da hedefin doğru ve uygun olarak saptanabilmesinden geçer. Kitle çizgisinin yakalanabilmesi, en geniş kesimlerin eyleme katılması, dışarıda kalanların bile eylemi desteklemesinin sağlanması açısından hedef çok önemlidir. Hedef, varolan duruma göre en acil günlük gereksinmelerden, en köklü dönüşümlere dek uzanabilir. Belirleyici olan, durumun toplumsal savaşımın düzeyi ve boyutları içinde değerlendirilebilmesidir. Bu değerlendirme için müneccim olmak gerekmez. Ama ancak kitlelerin içinde kök salabilmiş ve

doğru kuramla donanmış olan anlayış savaşımın düzey ve boyutlarını görebilir. Hedefin önemi konusunda bir örnek geçtiğimiz yıl Hacettepe yurtlarında yükselen direnişten verilebilir. Öğrenciler direniş boyunca örnek bir kararlılık göstermelerine karşın, ısrarla "Siyaset yok" sloganını atmışlardı. Bu eyleme katılanların tümünün siyasete karşı oldukları anlamına gelmez. Fakat kitlelerin kendi eylem hedeflerini net olarak belirtebildikleri ve de hareketin ortaya çıkarttığı önderlerin bu hedeflerin boyutlarını doğru yakalamaları gerektiği anlamına gelir.

Başka bir önemli nokta da kısa erimli hedeflerle uzun erimli hedefleri birleştirebilme sorunudur. İçine düşülebilecek iki yanlıştan biri, kısa erimli hedefler uğruna, uzak hedefleri feda etmek, bunları karşı karşıya getirmekse, bir diğeri de uzak hedefler adına gündelik hak arama savaşımını küçümsemek ya da ortalığa yaşanan koşullardan bağımsız, kopuk bilgiler savurmaktır. Zaten bu birleştirme çabasının eylemden eyleme gerçekleşebileceğini sanmak da başka bir saflıktır. Yaşanan zamanın her günü her saati süren bir kitle çalışması gerçekleşmedikçe, azımsamadan küçümsemeden kitleler içinde kitlelerle birlikte olunmadıkça eylemlerin bu niteliği kazanması beklenemez. Bilinmesi gereken temel gerçek "Kitlelerin kendi savaşımları içinde kendi deneyimleriyle öğrenecekleri" gerçeğidir.

2) Meşruluğu yakalamak sorununa gelince, bu konunun son dönemlerde başlıbaşına bir tartışma konusu haline geldiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Her önüne gelen "meşruluğu" deyim yerindeyse "körün fili tanımlaması" misali tanımlıyor. Kimi yerin dibine batırıyor, kimi de göklere çıkarıyor. Meşruluk ise kısaca şudur: Hangi eylem türü kitlelerin azim ve kararlılık düzeyiyle üstüste çakışıyor, en geniş toplum kesimlerini yanına çekiyor, uzak unsurları tarafsızlaştırabiliyor varolan amacın haklılığı inancını geniş kesimlerde yaygınlaştırabiliyor, gericiliği alabildiğine yalnızlaştırıyor, saldırı silahlarını felce uğratıyor ve tecrit sürecini işletiyorsa ve toplumsal savaşımda eylem sonrası gelişmelerin kapısını aralıyorsa o eylem meşrudur. İşte gerekli olan da o noktada bu eylem türünü bulup gerçekleştirebilmektir. Demokratik öğrenci hareketi 1980 sonrasındaki yedi yıllık savaşım tarihinde bu konuda zengin deneyimlerle doludur. 1982'lerde dilekçe kampanyaları korkarak yapılır ve zorlu çabalarla meşruluk kazanırken, 1986 Kasımında gerçekleştirilen 44. madde eylemlerinin ve güdümlü dernekler yasa tasarısına karşı 1987 Nisanındakieylemlerinin öğrenci olsun olmasın çok geniş kesimlerce desteklenmesi bir rastantı değildir. Birincisi her iki dönemdeki eylemlerin amacı, o dönemlerdeki kitle istemleriyle üstüste gelmekteydi. İkincisi en genelde seçilen eylem biçimleri kitlelerin mücadele için kararlılıklarına uygun düşüyordu. Ve nihayet eylemlerin başarısı o güne kadar yıllar boyu sürdürülen yılmaz savaşımın ürünleriydi. Bu gerçekler gerici basının dahi cepheden saldırısının yolunu kesti, hükümetin başbakanını televizyondan "ılımlı" bir açıklamaya mecbur etti. Ve yasa önerisini geri çektirtti. İşte meşruluk budur. Ancak uyarılması gereken bir yanlış şudur ki, bu da meşruluğu yasalcılıkla eşdeğer gören, ya da meşruluğu durağan bir olgu olarak kabul edip kitlelerdeki değişimi yakalayamayan anlayışlardır. Şunu bilmeliyiz: Toplumsal ilişkiler günbegün değişir, ilerlemeler, gerilemeler olabilir. Hareketlenme artabilir, yahut azalabilir, ve eylemin çizgisi de bu duruma göre değişir. Yükselebilir, düşebilir. Değişimler dikkatle gözlenmeli, meşruluk değerlendirmesi içinde ele alınan noktalarla ters düşecek konumlara gelmekten kaçınmak gerektiği bilinmelidir. Gelişmeleri değerlendirme yeteneğinden yoksun bir bakış açısı, ya hareketin nal toplayıcısı olur, yahut da "biz nitelikli eylem yapacağız" diyerek, bir avuç "bilinçli" unsurla, kafalarında nitelikli eylem saydıkları bir eylemi ortaya koyuverir. Gericiliğin beklediği de budur zaten. O bir avuç bilinçli unsur temizlendiği gibi, hareket getirilen noktadan da geriye sürükleniverir. Çünkü hareketin gerçek sahipleri olan kitleler yoktur ortada.

Burada ayrıca belirtmek gerekir ki, hiç bir aklı başında insan, eylem biçimlerini ele alarak "şu eylem devrimcidir, niteliklidir, şu eylem ise reformisttir." türü yakıştırmalarda bulunamaz. Çünkü genel savaşım hattı ele alınmadan hiç bir eyleme, hatta hiç bir olguya tek başına bu tür yakıştırmalar yüklenemez. Öyle eylemler vardır ki, son derece güncel bir hedef için (örneğin bir sınavın iki gün sonraya alınması) son derece basit bir yöntem (örneğin sınıf içinde delegeler seçip, hocalarla ve diğer öğrencilerle görüşme) kullanılabilir. Yahut da bir eylem iktidardaki sınıfsal dönüşümün son manivelası olabilir. Bunlar karşı karşıya konamayacak şeylerdir. Tümüyle farklı durumların, farklı ürünleridir. Gereken her durumda her ikisinin de içinde önünde bulunulur. İkinci eylemin daha yaşamsal olması, farklı bir zaman ve mekandaki birinci eylemin reddine ya da küçümsenmesine, ya da pasifist damgasının vurulmasına neden değildir. Ayrıca biçime yönelik olarak kullanılan, "devrimci, reformist" türü nitelemeler, bazı ilginç durumlar da yaratmaktadır. Dünyadan iki örnek verirsek, iki İtalyan devrimcisi olan Sacco ile Vanzetti ABD'de idam edileceği zaman, idamların önlenmesi yolunda ABD hükümetine başvurması için kitlelerin Mussolini'ye isteklerini bildirmeleri yolunda uğraşanlar İtalyan Komünistleriydi. Yine, Rusya'da Papaz Gapon'un 1905'de Kışlık Saray'a doğru başlattığı yürüyüş Kanlı Pazar'a neden oldu ve tarihin en büyük provakasyonlarından biriydi. Şimdi bu eylemlerden hangisi devrimci? Bir eylem biçimini öne çıkarmanın ve mutlaklaştırmanın tek bir ismi vardır: "Eylem Fetişizmi." Bu anlayış varolan durumun da, hedefin de sürekli ve sabırlı kitle çalışmasının da yerine tek bir şeyi koyar. "Eylem, hatta özel bir tür eylem, örneğin korsan." Bu arkadaşlara anlatmak gerekir; belirgin hedefe yönelik olarak, en geniş kitlelerin katılımını ve desteğini sağlayan, diğer toplum kesimleriyle bağları güçlendiren, eylem sonrası mevzileri güçlendirip ilerletebilen eylem doğru eylemdir. Bu, savaşım hattının özel anına uygun olarak, dilekçe de olur, yürüyüş de, miting de. Sınır biçimsel anlamda konamaz.

3) Katılıma açıklık, eylemin taşıması gereken bir başka nokta olmalıdır. Bu anlayışı birkaç yönden yorumlayabiliriz. Birincisi yükselen eylemin en yaygın düzlemde yakalanması (Yurt çapında diyebiliriz.) ve birleşik koordine yönlendiriciliğinin gerekliliğidir. Ortak sorunlara karşı hareketlenen kesimlerin birbirlerinden habersiz ve kopuk gerçekleşen eylemleri daha baştan kendi kendini sınırlıyor demektir. Birbirlerinden güç almayan eylem hatları yalnız kalmış durumdadır. Ve yalnız olan daha kolay kırılır. Bu yüzden de eylemin bütünlüğü zorunludur. Bunu da sağlayacak olan eylemden öte savaşım hattında bütünlüğü yakalamaktır, sürekli kılmaktır. 44.madde ve bağımsız dernekler eylemlerini incelediğimizde, bunları başarıya götüren temel faktörlerden birinin de tüm yurt çapında ortak koordine çabası olduğunu görürüz.

Bir başka yön, yükselen eylemin savaşımda ortak çıkarları olan farklı sınıf ve tabakaları ve bunların politik temsilcilerini içinde barındırabilmesidir. Bu durum verilen savaşımda ortak noktaların yakalanması için en geniş kesimleri içerebilecek bir hat çizilmesini gerekli kılar. Karşılıklı dürüstlük ve katılımcı çaba da bu gerekliliğin yerine getirilmesine katkıda bulunur. Bilimsel Sosyalistler gericiliğe karşı yükseltilen savaşımda, sosyal demokratların olsun, küçük burjuva radikal akımların olsun en geniş zeminde harekete katılmaları, bu kesimlerle ortak savaşım noktalarının yakalanmasının sağlanması için bilinçli bir çaba yürütürler. Bu, Bilimsel Sosyalistler'in nihai hedeflerinden caymalarını gerektirmez. Aynı zamanda ilerici güçlerin en geniş birlikteliğinin başarı için gerekli olduğunu bilirler. Ve kendine güvenenin birlikten kaçmayacağını söylerler.

Katılım konusunun bir başka odağı ise gerçekleşen eylemin genel toplumsal savaşımla doğrudan bağını kurabilmektir. Bu, özellikle gençlik hareketi için önem taşır. Toplumun sınıfsal dengesini doğru yakalayabilmek, toplumsal dönüşüme giden yolda yürünecek yolu doğru saptayabilmek, işçi sınıfının öncülüğü gerçeğini tam olarak kavrayıp, işçi sınıfı başta olmak üzere tüm emekçi kesimlerin savaşımıyla savaşımı bağlayabilmek zorunludur. Bu gerçekleşmeden başarıya ulaşmak hayaldir.

4) Eylem süresinde, gözden kaçırılmaması gereken çok önemli bir nokta da eylem sürecini yakalayabilmektir. Yükselen eylemi anında iyi kavrayabilmek belki de eylemin gelişimini yakalamak bakımından yaşamsal bir önem taşır. Bir kez daha, bunu sağlayabilecek en temel olgu, eylemin başında, içinde, sonunda ve dışında kurulması gereken sürekli kitle bağlarıdır. Derinlemesine, sağlam, kopmaz kitle bağları. Kitle bağlarından yoksun bir eylem hattı yüzme bilmeyen birinin akıntılı suya girmesine benzer. Boğulma olasılığı mutlak gibidir. Ancak ve ancak kitle bağları, eylemin yükselişi, istemleri, savaşım hattı, süresi doruğunun boyutları ve sönmesi hakkında doğru bilgiler verir. Sönme döneminin de iyi yakalanması zorunludur. Eylemin sürekli sürmesini beklemek, bilimsellikten uzak, iradeci (Volantarist), dünyayı görmek istediği gibi gören bir anlayış olacaktır. Bu "Sürekli Eylem" kafası eylemin yükselişi ve sönüşü ile varolan nesnel durum arasındaki sıkı bağı göremez. Nesnel duruma doğru öznel müdahalenin yapılması zorunluluğunun yerine boyutlarını kavrayamadığı eyleme sürekli "gaz verme" mantığını koyar. O "gaz" ise bir süre sonra yalnızca kendisi için etkili olur.

Ancak sönme konusunda önceden hazır bir zamanlama vermenin olanağı yoktur. Elbette ki varsayımlar yapılabilir. Ama çok kısa bir yükseliş ve düşüş gerçekleşebileceği gibi, günler haftalar, hatta aylar sürebilecek, hatta birbirine dönüşebilecek bir eylem çizgisi yakalanabilir. Eylemin kabarışı önceden öngörülen kabarışın gerisinde kalabilir, ya da kat kat aşabilir. Doğru olan kendimizi hazır kalıpların içinde sıkıştırmamak, gerekli öngörüleri yapabilmek, ancak her an değişebilecek olan durumu yakalayıp, uygun müdahaleyi yapabilmektir. Ne "nesnelciliğin" pasif izleyiciliğine, ne de iradeciliğin nesnel durumla bağlantısız zorlamacılığına düşmemek ge-

rekir.

Diyebiliriz ki, "Güdümlü Dernekler" tasarısına karşı savaşım gericiliğin de, öğrencilerin de varsayımlarını aşmış, tüm yurt düzeyine ve geniş öğrenci kitlelerine ulaşabilmiş, öğrenci olmayan diğer kesimlerden büyük ilgi ve destek görmüştür.

Eylemdeki sönmeyle birlikte ne yapılması gerektiği sorusuna gelince, şunları söyleyebiliriz. Gerçekleştirilmesi gereken, eylem süresinde kazanılan mevzileri doldurabilmek, sağlamlaştırabilmek, kazanılan deneyimleri sistemleştirebilmek, kitleler içinde yerleştirebilmek, kitlelerin azim ve kararlılığını bileyebilmek, gericiliğe karşı duyarlılığı en yüksek noktada tutarak, olası bir yıpratma ve mevzileri geri alma saldırısına karşı hazırlıklı olmak ve nihayet tüm bu sonuçları siyasi bilinçle bütünleştirebilmektir.Nisan eylemlerinde yasa geri çekilmiş, ancak yüzlerce öğrenci de gözaltına alınmıştır. Öncelikle gözaltındaki ve tutuklu öğrencilerle dayanışma kampanyaları düzenlenmeli, öğrencilerin ve kamuoyunun duyarlılığı en üst düzeyde bulundurulmalıdır. İkincisi, yasa tasarısının bir kez daha gündeme getirilmesinin önü kesilmeli, bundan da öte varolan yasanın anti demokratik özü sergilenmeli, alternatif bir demokratik dernekler yasası hazırlanıp, kitlenin tartışmasına sunulmalıdır. Üçüncüsü öğrencilere yönelik saldırının gerçek niteliği kavranmalı, kavratılmalıdır. Ve nihayet, öğrenci derneklerinin üye kazanına kampanyalarına, kitleselleşmenin yeni yöntemlerinin bulunmasına, daha geniş kitlelerle daha sağlam bağların kurulmasına yönelinmelidir. İzlenecek bu çizgi, öğrenci gençliğin akademik demokratik savaşımında daha sağlam ve kararlı bir noktaya gelmesini ve ileriye yönelik adımlarını daha da güçlendirmesini sağlayacaktır.

Sonuç yerine

Yeniden ısrarla vurgulayacak olursak, temel olan, nihai hedefi belli uzun erimli toplumsal savaşım ve bu savaşımın aralıksız, özverili, sabırlı çalışmasıdır. "Eylem" terimi bu yolun içinde değerlendirilmeli, buna bağımlı kılınmalıdır. Bu değerlendirmenin asli dayanak noktası ise kitlelerdir. Önderlere düşen, zaferin ancak kitlelerin kendi savaşımlarına sahip çıkmalarıyla geleceğini bilerek, savaşım hattını bu zeminde çizmeleridir. Bu gerçeği gözardı eden, küçümseyen kafalar, kitlelerin kendi "yüksek eylemleriyle" bilinçlenip aktive olacaklarını düşünenler bir de bakarlar ki yapayalnız ortadadırlar. Ve yumruğu indirmek çok kolay olur artık. Hem de yalnızca onlara değil, herkese....

dayanışma...

Türkiye demokratik öğrenci hareketinin güdümlü dernekler kurulmasını öngören yasa teklifine karşı gerçekleştirdiği direniş eylemleri uluslararası düzeyde destek buldu. Bu çerçevede, Dünya Sendikalar Federasyonu (WFTU), Uluslararası Öğrenci Birliği (IUS), Hamburg Türk Öğrenci Birliği Essen Universitesi Türkiyeli Öğrenciler Birliği, Dünya Gençlik Asamblesi (WAY) ve F.Almanya Öğrenciler Birliği YARIN'a Türkiyeli öğrencilerle dayanışmasını dile getiren mektup ve telgraflar iletti. Enternasyonalizmin, uluslararası demokratik dayanışma ruhunun güzel bir örneği olan bu mesajları yayınlıyoruz.

Say Turgut Özal
Başbakan
TBMM
Ankara
Türkiye

Gösterici öğrencilere uygulanan baskıyı şiddetle kınıyoruz. Gözaltına alınan öğrencilerin serbest bırakılmasını ve öğrencilerin örgütlenme hak ve özgürlüklerine saygı gösterilmesini istiyoruz. Dünya Sendikalar Federasyonu.

Prag
WFTU

Yarın Gençlik Dergisi
Hanımeli Sokak 9/10
Sıhhiye—Ankara

Dünya ilerici demokratik öğrenci hareketi adına, Uluslararası Öğrenci Birliği Genel Sekreterliği olarak, akademik-örgütsel hakların kazanımı için mücadele veren ilerici Türk öğrencilerle dayanışma içindeyiz. Üniversite özerkliğini, akademik özgürlüğü engelleyen anti-demokratik önlemlerle, yeni öğrenci dernekleri konusundaki yasa teklifini protesto ediyoruz.

IUS Genel Sekreterliği
Prag

Sayın ÖZAL

Türkiye'de yüksekokul öğrencileri bir haftadan beri hükümetin Büyük Millet Meclisine sunmuş olduğu dernekler yasasına ilişkin yeni yasa önergesine karşı direnişe geçtiler. Yasa önergesi var olan öğrenci derneklerinin kaldırılmasını, Rektörlerin kontrolünde yeni öğrenci derneklerinin kurulmasını öngörmektedir.

Yasatasarısını protesto amacıyla bir dilekçeyi parlementoya sunmak üzere öğrenciler üç değişik şehirden bir hafta önce Ankara'ya yürüdüler. Yol güzergahında öğrenciler durduruldular, dövüldüler, gözaltına alındılar. Hem bu yıldırma girişimlerine hem de yasa önerisine karşı öğrenciler açlık grevi, oturma eylemi ve üniversitelerde yemek yememe boykotu ile yanıt verdiler.

Biz Federal Almanya'daki ALMAN ÖĞRENCİLER BİRLİĞİ olarak, Türkiyeli öğrencilerle dayanışıyor, istemlerini ve eylemlerini destekliyor ve Türk Hükümeti'nden şunları talep ediyoruz:

— Polisin öğrencilere keyfi saldırılarını kınıyor, tutuklanan öğrencilerin derhal serbest bırakılmasını istiyoruz.

— Yasa önerisinin Anti-demokratik olması nedeniyle Türk Hükümeti'nden önergeyi geri çekmesini istiyoruz.

— Öğrencilerin serbest örgütlenme hakkının öğrencilere verilmesini istiyoruz.

Biz Federal Almanya Öğrenciler Birliği olarak, Federal Almanya Hükümeti'ni Türkiye'deki öğrencilere yönelik yıldırma girişimlerini, serbest örgütlenme hakkına yapılan saldırıları Türk Hükümeti nezdinde protesto etmeye çağırıyoruz.

Sayın
Necmettin Karaduman
TBMM Başkanı
ANKARA

15 Nisan 1987
ESSEN

Sayın
Karaduman,

YÖK Uygulamaları ile Dernekler Yasasında değişiklik önerisi 2 Nisan 1987'de TBMM Milli Eğitim Komisyonunda kabul edilerek Meclisin gündemine getirilmiştir.

Değişiklik tasarısı, incelendiğinde yürürlükteki YÖK Yasasıyla zaten ayaklar altına alınan öğrencilerin öğrenim özgürlükleri yeni saldırılara, yeni anti-demokratik uygulamalara zemin hazırlamaktadır. 1982 Anayasasının hazırlayıcılarından Orhan Aldıkaçtı hile tasarının Anayasanın 33.cü maddesiyle çeliştiğini söylemektedir.

Her Üniversiteye Bir Dernek!
Her Derneğe Bir Denetici!
ekliyoruz:
Her Partiye de Bir Denetici!

Salt çoğunluk sağlanmadan Genel Kurulun yapılamayacağı koşulu, süreç içerisinde Dernekleri yokoluşa götürerek kapanmasını doğuracaktır. O halde, Değişiklik Tasarısı değil de, Dernekleri Yasaklama Tasarısı hazırlanırsa daha uygun olacaktır, kanısındayız.

Sayın Karaduman,

Ülkemizden binlerce kilometre uzaklardan size seslenmemizi gerektiren bu yasa tasarısı, bizleri demokrasi adına üzünce boğdu. Yabancı öğrenciler olarak bile burada öğrenci dernekleri kurma hakkınızın yanısıra, akademik-demokratik haklarımızı, istemlerimizi ilgilendiren konularda sesimizi yükseltme olanağına sahibiz. Ülkemizdeki öğrencilerin de seslerini yükseltebilme onların en doğal hakkıdır.

Yasa tasarısına öğrencilerin haklı protestolarının şiddet kullanılarak engellenmesinin, öğrencilerin dövülmesinin, tutuklanmasının demokrasiyle bağdaşır hiç bir yanı yoktur. Yapılan saldırıları, tutuklamaları şiddetle kınıyor, tutuklanan öğrencilerin en kısa zamanda salıverilmesini diliyoruz.

Yasa tasarısını politik bir hafiflik, temel hak ve özgürlüklere bir saldırı olarak kabul ediyor, varılan bu aşamayı şaşırınızda protesto ediyoruz. Saygılarımızla.

Essen Universitesi
Türkiyeli Öğrenciler Birliği

BİRLİK SORUNLARI YENMENİN GARANTİSİDİR

Mehmet Tunçok

Son iki buçuk yıldan bu yana yüksek öğrenim gençliğinin, akademik-demokratik mücadelesinde, hak arama uğraşında hiç de azımsanamayacak bir başarıya ve kitleselleşmesi yolunda ciddi gelişmelere tanık olmaktayız. Yasal, yasadışı, keyfi sayısız engelleri aşmayı başaran demokratik öğrenci hareketinin başarılarında kararlılığının yanısıra asıl etkenin görüş ve önermeleri ne olursa olsun bir bütün olarak örgütlü birliği olduğu gerçeği elle tutulabilecek kadar açık ve nettir. Yönünü kitlelere çeviren örgütlü birleşik bir güç olmadan, önermeler ve görüşler ne kadar doğru olsa da hiçbir gücün, grubun bu başarıyı tek başına sağlayamayacağı tarihsel deneylerle sabittir. Bu gerçeği ne yaratılmaya çalışılan DEV-GENÇ miti ardına sığınma çabaları değiştirebilir, ne de devrim adına yapılan devrimci lafazanlıklar. Eğer, devrim D harfini büyük yazarak ete kemiğe büründürebilseydi bugün ne sendikalara gerek kalırdı ne de derneklere. Oysaki, sendikalar, dernekler olmadan kısaca yığınların öz örgütleri olmadan bırakınız devrimi, sıradan bir ekonomik kazanım elde etmek bile olanaksızdır.

Bu noktadan hareketle, öğrenci hareketinde beliren kimi sorun ve tehlikelere işaret etmek gerekir. Yazının başında belirtilen önemli başarılara karşın, yüksek öğrenim gençliğinin örgütlenmesinde, kitlelerin mücadeleye seferber edilmesinde azımsanamayacak sorunlar da bulunmaktadır. Bugün, demokratik öğrenci hareketinin önünde duran en önemli içsel sorunu, onun başlıca dayanağı olan birliğinin parçalanma tehlikesiyle karşı karşıya oluşudur. Şüphesiz, gericilik bu durum karşısında sevinçle ellerini ovuşturmaktadır. Demokrasi güçlerinin parçalanmasından, birlik zeminlerinin yitirilmesinden her zaman için kârlı çıkan gericiliğin böylesi bir yaklaşımı elbetteki doğaldır, bizlerce şaşırtıcı olan bir yönü yoktur. Ancak, doğal olmayan yön, öğrenci hareketi içerisinde kimi grupların parçalanmayı körükleyen tutumlarıdır. Bu tutum, sahiplerinin ne kadar birlikten, yığınların örgütlenmesinden yana olduklarını göstermektedir. Demokrasi güçleriyle omuz omuza gericiliğin üzerine yürümek yerine, kimi dar çıkarlarını ön plana alarak parçalanmadan yarar uman bu eğilimlere karşı bilimsel düşünceden, birlikten yana güçlerin etkin bir birlik mücadelesi zorunludur.

Bir süreden beri iki ayrı yer ve zamanda yapılan dernekler toplantılarında birlik karşıtı kesime yapılan iyiniyetli birleşme çağrıları kulak arkası edilmiş ve konu çarpıtılarak "içerden mi dışardan mı tasfiye edelim" tartışmasına dönüşmüştür. Bu tartışmalar 1967'lerde FKF'ye karşı yürütülen tasfiye planlarına benzemesi açısından ilginçtir. Yine de bu toplantıya katılanlar arasında bölünme ve tasfiyeciliği yukarıda sözünü ettiğimiz biçimiyle savunanlar küçük bir azınlıktır. Genel olarak Çözüm çevresinin başını çektiği bu grup, öğrenci hareketinin sendikal birliğinin parçalanmasından kimlerin fazlasıyla yararlandığını, kimlerin değirmenine su taşındığını bir kez daha gözden geçirmek durumundadır. İlerici toplumsal muhalefetin ilkeleri durumunda olan politik değeri yüksek anti-faşizm, anti-emperyalizm gibi ilkeleri kaba bir put haline getiren bu grup söz konusu değerli ilkeleri tasfiyeciliğe ve bölücülüğe malzeme yapmaya çalışmakta, gerçekte ise ilkeleri ilkesizliğin teorisine dönüştürmeye çalışmaktadır.

Birlik konusunda çeşitli gruplarla ortaya çıkan sorunların uç noktasında bulunan Çözüm çevresinin görüşleriyle, aynı toplantıda bulunan ve çoğunluk görüşünü oluşturan "Eylemde Birlik-Ajitasyonda Serbestlik" ilkesine dayalı önermeler birbirinden niteliksel farklara sahiptir ve kesinlikle ayrı ele alınmak zorundadır. Bu durum birliğin sağlanabilmesi yolunda önemle dikkate alınması gereken olumlu bir noktaya işaret etmektedir. En genelinde birliğin temelini "eylemde birlik, propagandada serbestlik" (Yeni Aşama, Nisan sayısı) olarak açıklayan bu grubun eleştirel birlikçi tutumu savunmasıyla Çözüm dergisinin tasfiyecilik politikası birbirinden ayrışmaktadır. "Birlik için birlik olmaz" itirazları da bu önermenin ardından gelmektedir. Önce şunun altını çizmek gerekir: açıklanan bu ilke politik birliğin terminolojisidir. Bu çerçevesiyle kitle örgütlerinin birlik temelinden çok, anlaşmaya çalışan politik grupların birleşme temelini oluşturur. "Eylemde Birlik, Ajitasyonda Serbestlik" ilkesi politik bir anlaşmanın içeriğinde kullanıldığı zaman gerçek anlam ve değerini bulur. Oysa bugün sözkonusu birlik, politik grupların biraraya gelişi, ya da cephe oluşturması değil, öğrenci derneklerinin dolayısıyla tüm öğrencilerin tek bir çatı altında bir araya getirilmesi üzerine yürütülen bir tartışmadır. Burada şöylesi bir soru akla gelebilir: Böylesi bir birlikteliğin içerisinde politik düşüncelere sahip insanlar, gruplar olmayacak mıdır? Elbette olacaktır. Politik olarak birbiriyle anlaşabilen, anlaşamayan kesimler bulunacaktır. Bir kez daha tekrarlamakta yarar görüyoruz, bugün tartışılan, politik grupların birlik sorunu değildir, bütününde öğrenci hareketinin, kendisini hiçbir politik gruba dahil etmeyen öğrencileri de kapsayan birlik sorunudur. Böylesi birlikteliklere politik önkoşullar konulamaz. Aksi takdirde, politik olarak değeri yüksek, doğruluğu binlerce kez kanıtlanmış ilkeler kabalaşır ve giderek dernekleri kendi nesnel tabanından koparır, dar kulüplere dönüştürür. Ancak sözkonusu durum yalnızca anti-faşist, anti-emperyalist görüşlere sahip grupların değil, aynı zamanda anti-tekel, anti-şoven, anti-kapitalist, sosyalist grupların kendi dünya görüşlerinin ve ilkelerinin propagandalarını yapmalarına, kitleleri politik olarak da kazanmalarına engel bir durum değildir. Aksine bu düşüncelere sahip grupların propaganda serbestliği demokratik hakları ve görevleridir de. Ancak ajitasyonda ve propagandada serbestlik ilkesi öğrenci derneklerinde birliği sağlamanın ilkesi değil bağımsız grup çalışmalarının doğal bir parçasıdır. Bu hakka hiçbir kısıtlama getirilemez, getirilmemektedir de. Öğrenci derneklerinde eylemde birlik ise sendikal örgüt işleyişinin mekanizmalarının ortak kabulünden geçer, sağlanmaya çalışılan birlik de budur.

Buraya kadar yazdıklarımızı toparlayacak ve formüle edecek olursak ortaya konulan önerme: 1. Derneklere doğrudan politik işlevler yüklenmemeli, öğrenci dernekleri politik vesayet altına alınmamalıdır. 2.Bütün dernekler önkoşulsuz biraraya getirilmeli, her temsilcinin benimseyeceği ortak işleyiş normları oluşturulmalı ve bunlara uyulmalıdır. Bu önermenin tersinde direnilirse yığınların örgütlenmesine, mücadele hattına büyük zararlar verilir. Bunun sonucu olarak grupların kendiside daralır, etkisi azalır hem de kitle hareketinde bölücü bir rol oynanmış olunulur, yığınların eylem hattının gerisinde kalınılır. Doğru bir hat izlendiğinde ise hem yığınların mücadele ve örgütlenmesine yardımcı olunulur, hem de görüşler çok daha geniş bir kesime ulaşma olanağı bulurlar. Yapılan bir diğer itiraz öğrenci hareketinin birliğinin sağlanması için ortaya konan önermenin "apolitiklik" ve "ilkesizlik" olduğu, YARIN'ın apolitik gençlere seslendiği iddiasıdır. Öncelikle şunu belirtmek gerekir, yapılan önerme ilkesiz bir davranışın değil, bilinçli ve sorumlu bir davranışın ifadesidir. Demokratik öğrenci hareketinin sendikal birliğinin sağlanması için politik görüş farklılıklarının bölünme nedeni olamayacağını savunmak ne apolitikliktir, ne de ilkesizliktir. Bilinen bir şey daha varki o da ilkelerin ancak uygulanarak yaşam kazanacağıdır. İlkelerin oluşması etekemiğe bürünmesi, öncelikle derneklerin biraraya gelmesi, gerek kendi içerisinde gerekse tek tek birimlerde karar alma ve tartışma mekanizmalarını geliştirerek kitle katılımının sağlanmasına bağlıdır. Bu önermeyi yapmak diğer konuların önemsiz görüldüğü anlamına gelmez. Tam tersine biraraya gelişin ortak zeminini yaratarak, diğer konuların rahatça tartışıp, belirli bir görüşün oluşturulmasının önünü açar.

Sonuç olarak öğrenci hareketi karşı karşıya bulunduğu tasfiyecilik ve bölücülük, derneklerden politik öncü çıkartma, öğrenci hareketi içerisinde dostlar arasında düşmanlığı körükleme ve giderek kaba kuvvete başvurma, dernekleri çalıştırmayıp, dar yöntemlere başvurarak kitleden uzaklaşma gibi can alıcı sorunlarını kısa zamanda aşmak durumundadır. Türkiye çapında tek, birleşik, yığınsal, demokratik, sendikal örgütünü oluşturmak görev ve sorumluluğuyla karşı karşıyadır. Bu görevi başarmak, sorunları aşmak, gericiliğin karşısına tek bir ses, tek bir yumruk gibi dikilmek, ilerici, demokrat, yurtsever, sosyalist, demokrasiden yana tüm güçlerin omuzundadır.

DEMOKRATİK ÖĞRENCİ HAREKETİNİN EYLEMLERİ

Hayri Ekinci

Ülkemizde, demokratik öğrenci hareketi, tüm engellere, depolitizasyon çabalarına ve baskılara karşın, istemlerini yükseltmek, haklarını aramak için çok çeşitli ve her dönemin özelliklerine uygun eylem biçimleri geliştirdi. Siyasal konjonktüre, kitlelerin hazırlık düzeyine, yaratılan örgütlülüğe ve toplumun çeşitli kesimlerinden gördüğü desteğe bağlı olarak gelişen her eylem dönemi bir sonrakine biçim, birikim ve perspektif bakımından olumlu katkılar aktardı. Hareket bir önceki birikimden güç aldı ve ileriye yöneldi. Çeşitli biçimler geride kalırken, kimileri etkin olarak kullanılmaya başladı, yenileri ortaya çıktı. Hızla gelişen süreçte, eylemlerin genel bir dökümünü ve herbirinin kendisine özgü özelliklerinin değerlendirilmesi gelişen dinamiğin kavranmasında yardımcı olacaktır.

YEMEK BOYKOTLARI

Demokratik öğrenci hareketinin ilk ortaya koyduğu eylem biçimi yemek boykotları oldu. Katılanlara açık bir biçimde yaptırımların uygulanamadığı bu eylem, öğrencilerin ortak davranma eğilimine, dayanışma duygularının güçlendirilmesine uygun düşüyordu. Öğrenci derneklerinin henüz kurulmadığı, baskı ve terörün, ideolojik bombardımanın gençlik içinde korku, yılgınlık ve dağınıklık yarattığı dönemde anma-kutlama ve karşı çıkışın ifade biçimi oldu. Yine aynı dönemlerde yemek fiyatlarının yükseltilmesi ya da kalitesinin düşürülmesine karşı girişilen yemek boykotları geniş bir kitleselliğe ulaşıyordu.

Demokratik öğrenci hareketinin, küllerin altındaki korun anlık harlanması dönemini geçip, programlı ve eşgüdümlü örgütlü çalışmalara yönelmesi ile birlikte yemek boykotlarında iki önemli değişiklik gözlendi. Bunlardan birincisi, eylem somut bir soruna karşı ya da bir talebin gerçekleşmesi için, kitlesel olarak ortaya çıkışının yanısıra aynı zamanda saldırılara karşı bir tepki biçimine dönüştü. Örneğin 10 Nisan'da gerçekleştirilen yemek boykotları güdümlü derneklere karşı ortaya çıkmıştı. Yine birçok kez baskılara, gözaltılara ve işkenceye karşı düzenlenen başarılı yemek boykotlarının gerçekleştiği gözlendi. İkinci önemli değişim katılım biçiminde gerçekleşti. İlk dönemler yaygın bir propaganda ile öğrencilerin yemek yememesinin sağlanması, yemekhanelerin boş bırakılması biçiminde pasif olarak nitelendirilebilecek yemek boykotlarına katılım aktif bir biçime dönüştü. Katılımın biçimini etkileyen bilinç düzeyindeki gelişmenin ilk göstergesi, 44. madde eyleminde Ankara'da düzenlenen dernekler üzerindeki baskıları protesto eden, yemek boykotları oldu. Bir gün gibi çok kısa bir süre içerisinde 400 öğrencinin gericiliğin haksız uygulamalarını protesto etmek için imzaladıkları basın açıklaması yemek boykotlarına yeni bir boyut kazandırdı. Eylemin cesaretle ve kararlılıkla kamuoyu önünde savunulmasının ve destek istenmesinin sonucu olarak katılımın en üst düzeye ulaştığı görüldü. Bu dönemden sonra yemek boykotları çoğunlukla, amacın öğrenci yığınlarına açıklanması ile birlikte, kalabalık öğrenci gruplarının kafeteryaya girip, yemeklerini aldıktan sonra masalarda bir süre oturup, eylemi alkışlayarak kafeteryaları topluca terk etme biçimine dönüştü. Kısaca, yemek boykotları pasif direnişten aktif direnişe doğru bir yol aldı.

Yemek boykotlarına aktif katılım biçimi, az sayıda öğrencinin eylemi görüntüsü vermektedir. Yine kimi yerlerde yeterli açıklama çalışmalarının yapılamaması sonucu boykotun istenilen katılım düzeyine erişemediği görülmektedir. Ayrıca katılım konusunda ortaya çıkabilen ikilik, geniş bir kitle desteği aranmaksızın, bu eylemin dar bir çevre ile tekrar tekrar gündeme getirilerek içeriğinin ve etkisinin boşaltılması tehlikesini içerisinde barındırmaktadır.

Yemek boykotları geniş kitlenin harekete geçmesini sağlayan, somut bir sorunda, yaygın bir propaganda çalışması ile zaman, süre ve biçim konusunda olduğu kadar, tepkinin doğruluğu ve haklılığının açıklanması, ayrıca aktif olduğu kadar pasif bir katılımın da sağlanması ile başarı kazanmaktadır.

TOPLU DİLEKÇELER

Demokratik öğrenci hareketinde yaygınlaşan yığınsal tepki eylemlerinden bir başkası toplu dilekçeler oldu. Toplu dilekçe herhangi bir konu üzerinde ortak görüş belirtme, tavır koyma ve bir soruna karşı tepki ve istemlerin açıklandığı bir eylem yöntemi. Bu yöntemin önemli özelliklerinden biri açıklanan görüşlere katılındığının imzalar ile somutlanması ve sorumluluğun yüklenilmesidir. Toplu dilekçe aktif eyleme dönüşmemiş karşı çıkışdır.

Aydınlar dilekçesinin yasal hakların kullanılarak savunulacağına ilişkin örnek öğrenciler arasında da bir eylem biçimi olarak kabul gördü. Bir dönemin yaşanılan koşullarında başkaca ortak tepki biçiminin kullanılamamasından doğan toplu dilekçelerin ortaya çıkışı iki yönlü sonuçlar yarattı. Birincisi, öğrenci hareketinde yasal hakların kullanımının küçümsenmesinin yanlışlığını ortaya çıkarttı. İkincisi, yaratılan korku çemberinin kırılmasında önemli bir rol oynadı. İlk örneklerde yaşanılan tedirginlik kısa sürede atılarak, yaygın günlük kullanıma girdi. Örneğin ODTÜ'de yurtlardan atılan türbanlı bir öğrencinin gerici yayın organlarında ODTÜ öğrencilerine saldıran açıklamalarına karşı, kısa sürede yüzlerce imza toplandı, sözkonusu yayın organları kınandı. Toplu dilekçeler birimlerde özgün sorunlarını açıklama ve taleplerini koyarak baskı yaratmanın araçlarından biri oldu.

Toplu dilekçelerin en yaygın kullanımı 44.madde kampanyasında ortaya çıktı. 13.000 öğrenci imzalarını atarak, atılmaların durdurulmasını ve önerdikleri biçimiyle 44. maddenin değiştirilmesi talebinde bulundular. İmzalar, talepleri ilgili yerlere ulaştırma ve görüşleri açıklama ile görevli yürüyüşçü öğrencilerin ellerinde somut kitle desteği oldu. Bu durum yürüyüşün başarıya ulaşmasını, gerekse 44. maddenin meclis ve siyasi parti çevrelerinde gündeme alınmasını, öğrencilerin isteklerinden çok uzakta da olsa bir değişiklik yapma zorunluluğunu, baskı unsurunu oluşturdu.

Belirli bir soruna karşı tepki ve istemlerin kitleselliğini gösteren toplu dilekçe biçimi, kampanyalar döneminde diğer yığınsal çalışmaların bir parçası olduğun sürece ve birimlerde yükseltilecek taleplerin formüleedilmesi, kitlesellik kazanması ve sonuçlar almasını sağlayacak bir baskı unsuru olabilmesi olumlu sonuçlar elde etti.

AÇLIK GREVİ

Açlık grevi can alıcı bir soruna

Nisan eylemleri, Anadolu Üniversitesi

derhal somut bir çözüm getirilmesi için baskı yapma eylemidir. Katılım biçimi olarak dar ve eylem süresi olarak sınırlıdır.

Yasal bir biçim olarak ortaya çıkan açlık grevleri sözkonusu yönüyle bağımsız bir eylemden çok, bir saldırının göğüslenmesi, haksız yere gözaltına alınan ve işkence gören öğrencilerin serbest bırakılmasına yönelik tepkiler olarak gelişti. Çeşitli dernek yöneticilerinin, aktif üyelerinin ve birçok dergi çalışanlarının gözaltına alınmasına karşı yürütülen açlık grevleri başarılı sonuçlar aldılar. Açlık grevleri, sadece dışarıdan, haksız yere gözaltına alınan öğrencilerin derhal serbest bırakılmaları için bir baskı yaratmakla sınırlı kalmadı, aynı zamanda içerideki öğrencilerin morallerini ve dayanma güçlerini arttırdı. SBF—ÖD başkanı R.Öner Özkan'ın nisan döneminde 10 günlük gözaltından çıktıktan sonra yaptığı açıklamada vurguladığı gibi, dışarıda canlı ve sıcak bir dayanışmanın sürdürülüyor olmasının yarattığı moral destek büyük.

Açlık grevlerinin yapıldığı mekan eylemin kitleselliğini etkiledi. İlk olarak evlerde yapılan açlık grevlerine öğrencilerin destek sağlaması sınırlı oluyor, geniş öğrenci yığınlarının eylemi ancak gazetelerin yer verdiği kadar öğrenmelerine yol açıyordu. Son dönemde özellikle İstanbul Üniversitesi'nin önünde gerçekleştirilen açlık grevi hem katılım açısından en yüksek noktaya ulaştı, hem de öğrenci yığınlarının ilgi ve desteğini geniş ölçüde sağlayacak bir mekan yarattı. Açlık grevlerinin başarısı, somut bir sorunun acil çözümüne yönelik olarak, hedefin netliğine ve erişilebilirliğine, geniş öğrenci yığınlarının, ailelerin, aydınların, çeşitli demokratik kuruluşların ve kamuoyunun sıcak ilgi ve dayanışmasına bağlı olduğu görülüyor.

YÜRÜYÜŞLER

Demokratik öğrenci hareketinin gelişimi ile birlikte somut olaylara tepki olarak hızla ortaya çıkan yürüyüşler ve oturma eylemleri aktif eylemler olarak gündeme girdi. Öğrenci haklarına yönelen ve can alan olaylar hareketin ortaya çıkmasını beraberinde getirdi. İzmir'de Altan Durmuş'un ölümü, İstanbul'da İsa Tanrıverdi'nin canına kıyması öğrenciler arasında geniş ve haklı bir tepki yarattı. Biraraya gelebilen ne kadar öğrenci varsa olayın kınanması ve tekrarlanmaması için önlemler alınması istemi ile yürüyüş eylemine, İstanbul'da Sultanahmet Meydanı'nda ise oturma eylemine geçtiler. Katılım biçimi ve hedefleriyle geçmişin "Korsan Koymak" larından ayrılan bu eylemlere katılanlar geniş bir kitlenin tepkisinin temsilcilerine dönüştüler.

Nisan eylemleri, Ege Üniversitesi

Nisan döneminde İstanbul, İzmir ve Ankara'da gerçekleşen yürüyüşler, demokratik öğrenci hareketinin ulaştığı yeni bir noktaya işaret etmektedir. Hareket başlangıcından günümüze yaygınlık kazanmış, mücadele bilinci yükselmiş, kararlılığı artmıştır.

Yürüyüşlerin polis saldırısı ile karşılaştığında pasif direniş biçimleri ortaya çıkmaktadır. Bu yönüyle örneğin bir öğrencinin Edirnekapı Yurdu önünde trafik kazasında yaşamını yitirmesine karşı yurt önünde oturularak yolun trafiğe kapatılması ya da ODTÜ'de yemek boykotunun ardından üç öğrencinin göz altına alınmasına karşı yapılan oturma eyleminden farklı yönlere sahiptir. Yürüyüş eyleminde ortaya çıkan oturmalar, eylem içerisinde eylem üretmekte, saldırılara gelinen noktada karşı koyuş biçimini oluşturmaktadır.

Yürüyüşler, gittikçe genişleyen kitlenin katılımını sağladığı, başlangıç, sonuç ve hedeflerinin netleştirildiği, harekete henüz katılmamış geniş kitlenin ortak duygu ve düşüncelerini yakladığı sürece işlevlerini yerine getirmektedir.

ŞEHİRLERARASI YÜRÜYÜŞLER

Demokratik öğrenci hareketinin, sorunlarını duyurmak, taleplerini formüle ederek, kamuoyunun dikkatini toplamak için giriştiği eylemlerden bir diğeri şehirlerarası yürüyüşler oldu. En başarılı deneyi 44.madde kampanyasında görülen uzun yürüyüş, aynı zamanda ülke düzeyinde yükselen hareketin bir göstergesi oldu.

Uzun yürüyüşlerin bugüne kadar ortaya çıkan deneylerin katılım, hareket ile karşılaştırıldığında sınırlı kaldı. Yürüyüşe katılanların azlığına karşın temsil güçlerini yükselten gerek katılanların niteliği, gerekse istemler konusunda birimlerde kendilerini destekleyen öğrencilerin karşılama ve uğurlama gösterileri ile toplanan dilekçelerin varlığı eyleme kitlesellik boyutunu da eklemektedir.

Uzun yürüyüşler, geniş katılımlı bir kampanyanın tepe noktalarında olduğunda ve kamuoyunun ilgisini eylem süresince üzerine topladığında başarı ölçüsünü arttırmaktadır.

MİTİNG

Demokratik öğrenci hareketinde 80 sonrası ilk defa kullanılan miting geniş öğrenci yığınlarının aktif katılımına yönelik, bir güç, moral ve baskı unsuru olarak ortaya çıkmıştır.

İlk olarak 16 Mayıs tarihinde gerçekleştirilen "GENÇLİK VE DEMOKRASİ MİTİNGİ" öğrenci derneklerinin, aydınların, velilerin katılımıyla büyük bir coşku yaratmıştır. Öğrenciler 80 sonrasında baskılara, YÖK'e işkenceye, faşizme karşı olan nefretlerini hep bir ağızdan, bağıra bağıra haykırmışlardır. Demokrasiye özlemin, susamışlığın etkisi gerçek bir heyecana, tepkiye dönüşmüştür.

Mitingin etkisi yalnızca meydanda toplanan insanlarla sınırlı kalmamaktadır. Tüm okullarda, şehrin dört bir yanında sıcak bir biçimde yaşanmaktadır. Şehrin tamamı afişlerle, pankartlarla donatılmakta, herbir yanda bildirilen dağıtılmakta, caddelerde mitinge davet anonsları, özlemler, megafonlarla yansıtılmaktadır. Bu etki çeşitli çevre illerden mitinge katılmak üzere gelen öğrencilerin ve gönderilen mesajların dayanışma ruhuyla bir kat daha artmaktadır. Demokratik öğrenci hareketinin yükselen gücünü, kararlılığını ve etkinliğini dosta ve düşmana en somut biçimde göstermektedir.

YAYIN—BİLDİRİ—PANEL—

Demokratik öğrenci hareketinin eylemler döneminde yayının her üç yönüne de duyulan gereksinim artıyor. Yayın öğrenci sorunlarını, nedenlerini, ve çözüm önerilerini ortaya koyarak ortak propaganda aracı olma işlevini yerine getiriyor. Hedef göstererek harekete yön veriyor. Çeşitli birimlerde gerçekleştirilen çalışmaları aktararak deney zenginliğinin bilince yansımasını sağlıyor. Hareketin eşgüdümünü yaratıyor. Öğrenci yayının sürekliliği ve yığınlar ile olan bağların güçlülüğü önem kazanıyor.

Bildiriler, hareketin amaç ve hedefini ortaya koyarak bir netlik sağlıyor. Bir açıklama olmakla birlikte bir çağrıyı oluşturuyor. Öğrenci yığınlarının hareketini hızlandırıyor.

Paneller sorunların ortaya konmasını, değişik boyutlarının kavranmasını, görüşlerin netleşmesini sağlıyor. Gerek paneller, gerekse geceler öğrenciler arasında birlik ve dayanışma ruhunun yükselmesinde ortak istemlerin haykırılarak bütünleşmesinde önemli rol oynuyor.

Demokratik öğrenci hareketi ve diğer kurumlarla olan ilişkisi, bağımsızlığını ortadan kaldırmadan genel toplumsal muhalefetin bir parçasının bütünleştirilmesi işlevini görüyor. Öğrenci sorunlarının toplumun çeşitli kesimlerince izlenmesi ve önerileri doğrultusunda harekete geçirilmesini sağlayarak öğrenci hareketinin desteklenmesi görevini üstleniyor.

Öğrenci aileleri ile hareketin ilişkisi, özellikle yoğunlaşan saldırılar döneminde büyük bir önem kazanıyor. Gençliği toplumun diğer kesimlerinden soyutlama çabalarına ailelerin desteği önemli bir adımı oluşturuyor. İlişkilere kurumsal bir boyut kazandırmak, öğrenci hareketinin çeşitli dayanak noktaları yaratmasında önem kazanıyor.

Basın toplantıları, demokratik öğrenci hareketi için hedeflerinin açıklanmasında, çeşitli durumlar karşısındaki düşüncelerini kamuoyuna duyurmasında önemli bir işlev görmektedir. Gericiliğin demokratik öğrenci hareketinin görece kapalı yönünü, yeni saldırılar düzenlemek ve öğrenci eylemlerinin kazandığı haklı desteği eritebilmek için kullanması, basın toplatıları ve basın ile sürekli ve düzenli bir ilişkinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Öğrenci gençlik toplumun canlı ve dinamik bir kesimidir. Hareketliliği gün be gün yeni boyutlara ulaşıyor, yeni biçimler ortaya çıkıyor. Örneğin temel bir soruna karşı öğrencilerin dersleri boykot etmesi, ya da üniversitelere öğrencilerden başkasının sokulmadığı işgaller henüz ortaya çıkmış değil. Öğrenci hareketinin gelişkinliği ve hakları uğruna yürüttüğü mücadele ile toplumsal muhalefetin bir parçasını oluşturması, yığınları örgütlü hale getirmesiyle çok çeşitli ve değişik eylemlere yöneldiği de bir gerçek.●

DEMOKRATİK ÖĞRENCİ HAREKETİNİN EYLEMLERİ VE BAZI GERÇEKLER

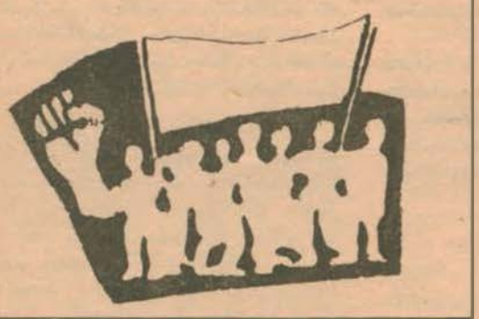

Kemal Genç

Demokratik öğrenci hareketi, Nisan ayı içinde, dernekleri'n kapatılmasını öngören antidemokratik yasa teklifi karşısında başarılı bir sınav verdi. Öğrenci derneklerinin öncülüğünde verilen mücadelenin amacına ulaşması, hem Türkiye'deki toplumsal muhalefetin geneli açısından, hem de öğrenci gençliğin nice baskı ve güçlüğe karşın 3 yılda katettiği yolu göstermesi bakımından özel bir öneme sahip. Polis Görev ve Selahiyetleri Yasası'ndan SEİA'ya, Ceza Yasası'ndan Sağlık Yasası'na kadar toplumsal muhalefet'in tepkisiyle karşılaşan düzenlemeleri bir bir uygulamaya döken ANAP iktidarı, öğrencileri rektör derneklerinde güdümlemeyi amaçlayan yasa teklifi konusunda geri adım atmak zorunda kaldı. Bu, ülke düzeyindeki demokrasi mücadelesinin önemli bir kazanımıdır. Öğrencilerin direnişine verilen genel destek ise, 12 Eylül rejiminin ve onunla bütünleşen ANAP iktidarının demokrasi güçlerine yönelik "tecrit ve yıldırma" politikasının çökmeye mahkum olduğunu göstermiştir.

Direnişten, demokratik öğrenci hareketinin ve öğrenci gençliğe ilişkin politikalar üreten tüm güçlerin çıkarması gereken önemli dersler var. Yanlışlığı kanıtlanan tutumlardan sıyrılabilmek ve geleceğe ilişkin doğru öngörü'lerde bulunabilmek için gerekli bu. Gerçekleşti'rilen eylemlerin, sol içindeki güncel tartışmalara da güçlü bir ışık tutacağına inanıyoruz.

Öncelikle tartışmaktan kaçmamak gerekiyor. Yıpratma amaçlı sövgüleri değil, yapıcı eleştiri mekanizmalarını kullanarak yapılacak kıyasıya bir tartışmadan kimsenin çekinmemesi gerek.

Özerk-demokratik üniversite mücadelesini yükselten, bu mücadele içinde yer alan her kesimi, gericiliğin ve onun üniversiteler üzerindeki kara gölgesi YÖK'ün karşısında birleştiren ortak paydalar, ayrılıkların teorik ve pratik boyutlarda en sağlıklı biçimde tartışılmasına olanak sağlayacak bir zemin oluşturabilmelidir. Bu zeminde, yüzünü ileriye dönmüş tüm gruplar kavga değil, dostça bir tartışma içerisine girebilmelidir.

Bu tartışmalar, ancak yapılan ve yapılmayan her işin bilinci,söylenen her sözün sorumluluğu taşınarak gerçekleşebilir. Türkiye tarihine geçecek, Nisan 1987 öğrenci eylemlerinde yeralan ve bu nedenle kazanılan başarıda payı olan herkesin tutumunun hesabını bilmesi, sorumluluğunu yüklenmesi ve bunu kitleler önünde tartışmaktan çekinmemesi demokratik öğrenci hareketenin çıkarınadır.

BAŞARI ÜÇ YILLIK DERNEKLEŞME ÇABASININ ÜRÜNÜDÜR

Eylemlerin ayrı ayrı, iller düzeyinde değerlendirilmesine geçmeden önce, elde edilen başarının temel dayanakları üzerinde kısaca duralım. Öğrenci gençliğin örgütlerinden yoksun bırakılmaya karşı verdiği mücadelenin sonuç alıcı olması, tek tek her eylemde gözlenmesi, kimi gruplar tarafından yeterince gözetilmese de direnişin geneline egemen olan bazı özelliklere dayanıyor.

1. Ortak hedef belirleme: Nisan eylemlerinin başarısının en önemli bileşenlerinden biri, eylemlerin tümünün kararı ortak alınmamış olsa da, tümünün hedefinin tek ve aynı olmasıydı. Gösterilen tepkiler hangi biçimde yansıtılırsa yansıtılsın, amaç "anti-demokratik yasa teklifinin geri çektirilmesiydi".

Burada vurgulanması gereken nokta, kimi grupların, yasa teklifinin komisyonda kabul edilmesi sonrasında, aldıkları "teslimiyetçi" tutumun yanlışlığıdır. Demokratik öğrenci hareketinin önderlerinin büyük bölümü, "biz bu yasa teklifini geri çektirecek güce sahibiz, başaracağız..." şeklinde inançlı ve kararlı bi tavır alırken, uzun süredir dernekleşme hareketini bir "darboğaz, bulanıklık, tıkanıklık" içinde gösteren Çözüm, Çağdaş Yol, Mayıs dergilerinin etkisinde kalan kimi gruplar "nasıl olsa yasalaşacak, biz ondan sonra ne yapacağımızı tartışalım" tutumu içine girebilmişlerdir. Kimi öğrenci derneklerinde yapılacak eylemlerin biçimini tartışmaya çalışanların karşısına, "teklifin olumlu (!) yönlerini" tartışmak isteyenler çıkabilmiştir. Örneğin, AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrenci Derneği Yönetim Kurulu, yayın organları Bülten'in doğrudan bu konuya ayırdıkları özel sayısında 15—16 Haziran direnişini ve Fransa'daki gençlik eylemlerini örnek vererek "Hitler'in Nazi Almanyası'nda kurdurduğu tek tip gençlik-öğrenci örgütü mantığını 1987 Türkiye'sinde yaşama geçirmek isteyenler de yenilecektir" derken, aynı dernekte kendilerine muhalefet grıbu adını veren bir bölüm üye "teklifin getirdiği doğal üyelik olumludur. Olumlu yönlerine karşı çıkmayalım. Nasıl olsa yasalaşacak." sözleriyle eylem tartışmasına değil, kabullenme konusunda ikna çabasına giriyordu.

Ne var ki, bu pasifist-teslimiyetçi tutum öğrenci kitlesinin ve gerçek önderlerinin kararlılığıyla yenildi. Çünkü kabullenmeye razı olmayan, örgütlerine sahip çıkmaya hazır binlerce kişinin insiyatifiydi sözkonusu olan.

Burada söz doğal üyelik tartışmasına gelmişken bir noktayı vurgulamadan geçemeyeceğiz. Örgüt yapısını hantallaştırına, üyeliği bilinçsiz, sorumsuz, edilgin bir hale dönüştürme gibi işlevleri olan ve iktidarın demokratik kitle örgütlerinde her türlü ayakoyununa girmesi'ne olanak hazırlayan doğal üyelik konusunda, Yarın'ın politikalarını benimseyen öğrenciler başından itibaren net bir tavır aldılar. SBF—ÖD örneğinde değindiğimiz gibi, kimi gruplar "yasa teklifine karşı eylemlerden çok doğal üyeliğin yararlarını gündeme getirme" sevdasına düştüklerinde Yarıncıların tavrı, doğal üyeliğin tam karşısındaydı. Nitekim, Çözüm dergisi çevresinin de kendini parçası saydığı SBF "muhalefet" grubundan mustafi Yönetim Kurulu Üyesi bir öğrenci "ben yasa teklifine karşı değilim, onun için eyleme gelmiyorum, doğal üyeliği destekliyorum" demeye kadar işi vardırarak Yarıncıların tepkisini çekmişken, Çözüm dergisi son sayısında "öğrenci gençliğin kitleselleşmesi sorunun çözümünü 'doğal üyelik'te gö-

ren" bir anlayış olarak Yarın'ı suçlama gafletine düşebiliyor. Çözüm'ün tasfiyecilik uğruna kullandığı dil "siyam ikizleri", gibi bir benzetmeyle son sayıda iyice düzeysizleşirken, aynı uğurda atılan yalanların da mumu yatsıyı bile bekleyemiyor. Hadi, Çözüm yazarları Yarın'ın Öğrenci Dernekleri broşüründe doğal üyelik konusundaki görüşlerini okumadılar diyelim, derneklerdeki, panellerdeki, eylem öncesinde çeşitli platformlardaki tartışmalara da tümüyle sağır mı kaldılar? Dergimizden bir tek örnekle bile destekleyemeyecekleri bu suçlama, eğer Çözüm yazarları tarafından derneklerde anti—Yarıncılık temelinde birlik yaptıkları diğer küçük burjuva radikal eğilimler için kullanılsaydı yalan değil, gerçek olacaktı. Bu zorunlu parantezi kaparken, yeniden anımsatmakta yarar var, Yarın'ın görüşünü benimseyen tüm öğrenci derneği yönetici ve üyeleri, en başından itibaren yasa teklifinin tümüne karşı çıktılar ve hedefi, teklifin "Değiştirilmesi', kimi unsurlarının kaldırılması değil, tümden geri çekilmesi" olarak belirlediler. Öğrenci kitlesinin benimsediği hedef de bu olacaktı.

2. Kitlesellik: Gerçekten de, Nisan eylemleri demokratik öğrenci hareketinin önemli bir potansiyeli harekete geçirebileceğinin göstergesiydi. Birim derneklerdeki eylemlere 500'ü 600'ü aşkın öğrencinin katılması, iller düzeylnde binden fazla kişinin biraraya gelmesi, başarının temel nedenlerindendi. Belirleyici olan bir nokta, ortak kararla ve birlikte yapılan eylemlerin çok daha kitleselleşebildiği, İstanbul'daki yürüyüş gibi kimi eylemlerde ise tasfiyeci dışlayıcı tutumlar nedeniyle ulaşılabilecek çok daha geniş potansiyelin kaçırılmasıydı. Önümüzdeki dönemde hedef, eylemlere katılmayan öğrenci kitlesinin de dernek çalışmalarına ve eylemlere sokulabilmesi olmalıdır. Bu da demokratlk öğrenci hareketinin ortak karar mekanizmalarına sahip olınasıyla olanaklıdır.

Üzerinde önemle durulması gereken bir diğer nokta da, eylemlere dernekleri'n üye sayısını aşan bir kitlenin katılmasıydı. Bu, hiç kuşkusuz, üç yıllık dernekleşme çabasının ne kadar geniş bir kitleye mal olmaya başladığının, Cumhuriyet gazetesi anketinde ortaya çıkan "öğrencilerin yüzde 41'i derneklere sempatiyle yaklaşıyor" sonucunun gerçek dışı olmadığının göstergesidir. Yoksa öğrenci derneklerindeki kimi grupların "eyleme katılanların sayısı, devrimcilerin dernekçilerden çok olduğunu gösterdi" değerlendirmesine katılmak pek olanaklı değil. Aynı mantığa dayanan bir yorum da Mayıs dergisinin ikinci sayısında yeralıyordu: "Bugünkü derneklerin öğrenci kitlesini kucaklamaktan uzak olduğu, varolan potansiyeli doğru dürgün değerlendiremediği ortaya çıkmış olmalı, (...) Son eylemler gerçekliğe bir pencere açıyor. Mücadele edebilecek, haklarını arayabilecek, çıkıp sokaklarda yürüyebilecek binlerce öğrencinin varlığını gösteriyor. Çoğu dernekçinin işe yaramaz olarak gördüğü sıradan insanlar eylemlerde ilk sırada yeralabillyorlar. Eylemlere dernek üyesi öğrencilerin toplamının on katına varan öğrencinin katılmış olması derneklerin hesaplarında, faaliyetlerinde ne kadar yanılgı içinde olduklarının göstergesi. Kuşkusuz eylemleri planlayıp yürüten dernekler. O bilinçli unsurların başlama vuruşları olmasa belki de üniversiteli gençlik, YÖK'e olan tepkisini bir süre daha dile getiremeyecekti. Bu doğru. Ancak önemli olan nokta, derneklerin nesnel gerçekliği doğru tahlil ederek, üniversiteli gençliğin istemlerine sahiplenerek akademik-demokratik mücadeleyi yığınsallaştırma olanağının varlığı."

Kendi kendisiyle çelişkiye düşen bu yorumun son tümcedeki saptama öneris'ine katıldığımızı belirtelim. Ancak "çoğu dernekçinin işe yaramaz olarak gördüğü sıradan insanlar" değerlendirmesindeki ciddiyetsizlik bir yana, Mayıs yazarının unuttuğu önemli bir nokta "çıkıp sokaklarda yürüyen binlerce öğrencinin" öğrenci derneklerinin kapatılmasına, güdümlü dernekler kurulmasına tepki vermek için biraraya gelmiş olmasıdır. Yani dernek dışında kalmış olsalar da derneklerin gerekliliğine inanan ya da bunu yeni yeni kavrayan, derneklere sempatiyle yaklaşan öğrenciler eylem yapmıştır. Bu da hem depolitizasyonun kırılması, hem de örgütlenmenin öneminin geniş bir kesimce kavranmaya başlanması anlamında öğrenci derneklerinin üç yıllık çaba sonucunda elde ettiği kazanımları gösterir. Fakültelerdeki demokrat öğrencilerin tümünün derneklere üye olmadığı bir gerçek. Öğrenci dernekleri bir yandan kazanılan ileri mevzilere sahip çıkıp daha ileri istemlerin savunucusu olma sorumluluğunu üstlenirken, öte yandan en basit akademik-demokratik bir soruna çözüm arama çabasından da asla kopmadan bu geniş kesime ulaşabilir. İleri geniş kapsamlı istemlerle, güncel ve daha dar kapsamlı gereksinimleri birleştirebilen, önderlerle politikleşen kitlenin gerisine düşmeden çok daha geniş olan apolitik kitleyle bağ kurmayı da görev bilen bir anlayış, demokratik öğrenci hareketinin güçlenmesinin yolunu daha da açacaktır. Önemli olan bu sentezi gerçekleştirebilmek, "dernekçi-devrimci" türünden sahte ayrımlarla öğrenci hareketini bölme, mücadelenin akademik-demokratik yönünü küçümseme hatasına düşmemektir.

3. Ülke düzeyinde yaygınlaşma: Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, Bursa, Eskişehir, Muğla, Diyarbakır, Trabzon, Bolu, Denizli, Edirne, Sivas, Kayseri... Yasa teklifine karşı gerçekleştirilen eylemlerden sözedilirken bu illerin tümünün anılması başarının en önemli bileşenlerinden birini oluşturuyor: Verilen tepkinin ülke düzeyinde yaygınlaşmış olması. Mücadelenin yalnızca büyük merkezlerle sınırlı kalmaması, üç büyük il dışında da öğrenci gençliğin haklarına sahip çıkma konusunda gelişkin bir duyarlılık örneği vermesi, eylemler sırasında bir ilde gerçekleşen baskı ve haksız gözaltılara sekiz-dokuz ilde örgütlü tepki verilmesini sağlayan refleks ve birlik duygusu, demokratik öğrenci hareketinin öncülerinin 3 yıldır savundukları "ülke düzeyinde örgütlenme, tek bir merkezi üst organda buluşma ve iletişim" gerekl'erinin yerindeliğini ve bu çerçevede atılan adımların başarısını kanıtlıyordu. Nitekim, yasa teklifinin komisyonda kabulünün hemen ardından Türkiye öğrenci derneklerinin ne yapılacağını görüşmek üzere biraraya gelme zorunluluğunu duymaları, tüm engelleme çalışmalarına karşın ülke düzeyinde bir platformun yaratılabilmiş olmasının ne büyük önem taşıdığını gösteriyordu. Bu çerçevede, 7 Nisan'da Ankara'da yapılması plantanan toplantı, İzmir dernekler platformunun önerisiyle temsilcilik sorunlarını erteleyerek tüm oluşumlara açık olarak gerçekleştirilecekken, platformdan daha önce ayrılan grupların gündemi temsilcilik sorunlarıyla tıkamaları ve tasfiye istemlerini fiziksel saldırıya dönüştürmeleri sonucu ortak toplantı gerçekleştirilemedi. Tasfiyeci eğilimler, SHP Çankaya İlçe Merkezi'nde toplanırken, 23 dernek temsilcisi Öğrenci Postası bürosunda biraraya geldi. Ülke düzeylnde belirli bir iletişim ve koordinasyon sağlanmasının başarıdaki payını vurgularken, tek tek eylemlerde daha net karşılaşacağımız tasfiyecilik sevdasının, bu koordinasyona zarar verdiğini de anımsatarak geçelim.

4. Meşruiyet ve kamuoyu desteği: Yasa teklifine karşı eylemler Nisan ayında kamuoyu gündeminin birinci maddesini oluştururken, iktidarın "12 Eylül öncesine dönecekler, eski heveslerl kabardı" türünden saptırmacaları kitlede karşılığını pek az buldu. Eylemlere genelde sağlanan destek, yasallık sınırlarının zorlanmasının haklı bir zeminde kalındığı sürece meşruiyet temeline oturacak her girişimi'n geniş kitlelerce iktidara karşı savunulacağını gösteriyordu. Gerici bir-iki gazete ve tabii TRT dışında, basının yaklaşımı da genelde bu haklı mücadeleyi olumlar nitelikteydi. Kimi eylemlere velilerden, sendikalardan, aydınlardan, demokratik kitle örgütlerinden ve bazı siyasal partilerden fiilen katılım ya da destek sağlanmış olması da anti-demokratik yasa teklifine karşı mücadelenin toplumsal muhalefetin geniş bir kesimince sahiplenilmesi demekti. "Eylem için eylem" değil, "haklı istemler için sonuç alıcı eylem" mantığıyla hareket edildiğinde yasallığın dar sınırları anlamını yitiriyor, meşruiyet polisin bile müdahalesini sınırlayan bir haklılık temeli oluşturuyordu.

Saydığımız bu dört unsur dışında, birlik, önderlik, kitle potansiyelinin değerlendirilmesi, eylemlerin giderek ivmelendirilmesi gibi olgular var ki, sağlıklı biçimde gerçekleştirilebildikleri her süreçte başarıyı, özellikle de 1) gericiliğe geri adım attırmak, 2) kitlenin kendine güvenini pekiştirmek, 3) kamuoyunun desteğini kazanmak gibi önemli kazanımları beraberinde getirdi. Yeterince gözetilmediklerinde ise, üç bakımdan da kayıplara neden oldu. Büyük illerdeki eylemleri tek tek ele almak, bu durumu somutlamamızı kolaylaştıracaktır.

ISTANBUL

İstanbul eylemleri, çıkan tartışmaların sonuca bağlanamaması üzerine iki ayrı anlayışta kümeleşti. Daha 7 Nisan Ankara toplantısı öncesinde başlatılan tartışmalarda, kimi gruplar derhal sloganların atıldığı ve pankartların açıldığı bir korsan gösteri yapılmasını, diğer eğilimler eylemlerin birbiri üzerine duyarlılığı arttıracak, tepkiyi yaygınlaştırıp ivmelendirecek basamaklar olarak eklenmesi gerektiğini savunuyor, değişik eylem biçimlerinin yeraldığı bir zincirleme tepki öneriyorlardı.

Bu görüş ayrılığı, küçük burjuva radikal grupların ortak eylem kararı almak için yapılan toplantıda küfür ederek kavga çıkarmak istemelerinden, sonrasında ikinci öneriyi savunan, dolayısıyla 14 Nisan Salı günü "sloganlarla pankartlarla" yapılacağı söylenen "korsan" yürüyüşün (yürüyüş daha sonra çok farklı biçimde gerçekleşti) daha çok kitleselleşebilmesi açısından ertelenmesini isteyen bir temsilciyi eylem koordinasyon kurulundan atmaya varan tutumları sonucunda giderilemedi. Sonuçta tüm derneklerin "tüm derneklerin kapatılması olasılığı"na karşı ortak bir tavır alması gerektiği bir ortamda, İstanbul'da çeşitli dernekler arasındaki iletişim tasfiyeci tutumlar nedeniyle koptu.

14 Nisan Salı günü daha önce planlandığı gibi, İzmir ve diğer illerin de katılımıyla başlatılan İstanbul, Ankara yürüyüşüne bu tutumdaki "radikal" gruplar katılmadılar. Katılmadıkları gibi, 21 yürüyüşçüyü uğurlamaya gelen yüzlerce kişi arasında da yoktular. Bu tutum daha sonra Beyazıt eylemini "gizli tutma" çabasıyla da birleşti ve "senin eylemin-benim eylemim" şeklinde son derece hatalı bir ayrıştırmanın kimi grupların söylemi biçimine dönüşmesinin temelini attı.

Sultanabmet'ten ve sloganlarla, pankartlarla bir korsan eylem biçiminde yapılacağı söylenen yürüyüşün yeri ve biçimi tasfiyeci gruplardan oluşan koordinasyon kurulu tarafından öğle saatlerinde değiştirildi. Öğleden sonra yürüyüş hakkında bilgi edinmek isteyen bazı dernek temsilcileri

"güvenlik gerekçesiyle" yanıtsız bırakıldı. Amaç eylemi öne çıkmış kimi dernek üyelerinden ve gruplardan kaçırmaktı. Sonuçta Sultanahmet'ten değil, Beyazıt'tan ve gene söylendiğinin aksine pankartsız yola çıkan 1000 kadar öğrenci, Edebiyat Fakültesi önünde polisin haksız ve vahşi saldırısıyla durduruldu, 63 öğrenci coplanarak gözaltına alındı.

Öğrenci hareketinin geliştirdiği meşru bir eylem olarak teklifin geri çektirilmesine katkısı bulunan bu yürüyüşün yapılış biçimi çeşitli noktalarda ciddi eleştiri nedenleri oluşturuyordu. 1) Kimi grupları dışta bırakma kaygısıyla değil, birlik kaygısıyla yapılsa ve "gizlitutma-yanlış bilgilendirme" gibi düzeysiz tutumların yerine en geniş kesimde eylemin tartışılıp karar verilmesi yoluna gidilseydi yürüyüşün çok daha kitlesel biçimde yapılması mümkün olabilirdi. 10 Nisan'daki yemek boykotlarına 2000'den fazla öğrencinin katıldığı ve İstanbul'un öğrenci potansiyeli düşünülürse, giderek yükselen ivmeyle birlikte çok daha geniş bir kesimin eylemde biraraya gelmesi sağlanabilirdi. Oysa radikal grupların gözettiği temel olgu, kitlesellik çizgisi değildi: tasfiyecilik sevdası, iktidarın gerici yasa teklifine karşı birlikte mücadele etme bilincinin önüne geçmişti. 2) Yürüyüş sırasında ciddi bir önderlik sorunu yaşandı. Kitleyi eyleme çağıran dernek üye ve yöneticilerinin bir bölümü kitlenin önünde yeralmadıkları gibi, polis saldırısı sırasında da, "arkadaşlar siz oturma eylemi yapın" dedikten sonra eylemden koşarak kaçanlar oldu. İşin ilginci, daha sonra eylemi sahiplenip "biz yaptık" diyenler de kitleyi öndersiz bırakan bu kişiler olacaktı. 3) Hem bu öndersizliğe bağlı olarak, hem de önceesinde iyi bilgilendirilmediği için kitlenin polis saldırısı karşısında ciddi bir panik yaşadığı gözlendi. Gelenlerin büyük bölümüne kaldırımdan yürüneceği söylenmiş, bir polis saldırısı olasılığından ve bu durumda ne yapılacağından yeterince sözedilmemişti. Kitle hazırlıksızdı, çünkü belirli bir çevre tarafından "kitle güvenliği" kaygısı geri plana itilmiş, "yeter ki eylem yapılsın" mantığıyla hareket edilmişti. Bu da polisin işini kolaylaştırdı, verilen kaybın artmasına neden oldu. 4) Eylemde 63 kişinin gözaltına alınması ve yukarıda saydığımız aksaklıklar İstanbul'daki öğrenci kitlesi üzerinde olumsuz etki yaptı. Ciddi bir demoralizasyon yaşandı, kitlenin daha sonra gerçekleşen eylemlere katılımı düştü. Bu da eylemin, bir eylemler zincirinin parçası olma ve o eylemde ivmelendirici bir basamak rolü oynama kaygısından uzak, doğrudan kendisi için düşünülmüş olmasının sonucuydu. Potansiyelin değerlendirilmesi konusu gözardı edilmişti.

Bu eylemde son derece somut yaşanan tasfiyeci, birlik karşıtı "senin eylemin-benim eylemim" karşılaştırmalarına bel bağlamış tutum, daha sonra da sürdü. 15 Nisan'da Bilsak'ta öğrencilerin, sendikacıların, aydınların katılımıyla düzenlenen basın toplantısında bu tutumdan etkilenen bir genç, "siz Aksaray eyleminin mağduru değilsiniz, burada basın toplantısı yapamazsınız" diyebilmişti.

17 Nisan'da başlayan açlıkgrevinde ise, "kendinden menkul" bir eylem komitesi ve yine "kendinden menkul" bir sözcü "seçilmiş" ve basın açıklamaları bir grup tarafından yapılmıştı. Duruma itiraz eden grevcilerden biri "provokatör" olmakla suçlanarak, "eylem bittiğinde kendisiyle farklı şekilde konuşulacağı" söylenmiştir. Ankara yürüyüşünden dönenlerin mesajının bu kendinden menkul sözcü tarafından okunmaması kitlenin tepkisiyle karşılaşmış ve grevcilerin baskısı üzerine mesajın ilk bölümü okunmuştur. Açlık grevinin içerideki öğrenciler serbest bırakılana dek sürdürülmesi önerisi de aynı sekter tutumla reddedilmiş, eylem Pazartesi günü bitirilmiştir.

Eylemlerden sonra Yeni Çözüm ve Yeni Demokrasi dergilerinin ağırlıkta olduğu bir çevre tarafından bir "Yarıncıları tasfiye etme" (!) kampanyası başlatılmıştır. "Beyazıt eylemine katılanlar devrimcidir, diğerleri değildir", "asıl coplanması gerekenler Ankara'ya yürüyenlerdir" türündeki "düzeyli" ve "devrimci" argümanlarla yürütülen bu kampanya, alınan kararlı tavırlar ve tabandan gelen tepki nedeniyle başarısızlığa uğramıştır.

İZMİR

İstanbul'dan farklı olarak eylemlerin koordinasyonunu il platformunda sağlamaya çalışan İzmir öğrenci dernekleri de, gene Çözüm dergisi çevresinin tasfiyeci tutumlarına tamk oldular. Ankara'ya yürüyen öğrencilerin 1000 kişi tarafından uğurlanmasından bir gün sonra, başlayan açlık grevinin tartışıldığı toplantıda, "açlık grevini ziyaret sırasında slogan atılacağı ve telgraf çekmek için yürüneceği" bir dernek temsilcisi tarafından bildirilince böyle birşeyin kitle kırımına yolaçabileceğini söyleyen bazı dernek temsilcileri "bu eylemin nitelikli insanların eylemi olduğu, dolayısıyla da yığınsal olmasının sorun olmadığı" biçimindeki anlamsız yanıtla karşılaştılar.

Bu ayırımcı mantık, daha sonra Ankara yürüyüşçülerine Salihli'ye kadar 124 kişinin eşlik etmesi olayının kimi gruplarca üstünün örtülmeye çalışılması; ETÖD, MÜFÖD'ün İzmir içi yürüyüş önerisinin 4 dernek tarafından "Rektörlük önü eylemini örgütledik, isteyen katılır" türünde sekter bir yaklaşımla reddedilmesi; son olarak da 16 Mayıs'ta düzenlenen ilk öğrenci mitingi öncesindeki tartışmalarda kendini gösterecekti.

17 Nisan Cuma günü platform kararıyla Gençlik Merkezi önünde toplanan yüzlerce öğrenci, beşer kişilik gruplar halinde düzenli bir kortej oluşturarak postaneye doğru yürüyüşe geçtiler. Yürüyüş kortejinin başında İzmir Öğrenci Dernekleri başkan ve yöneticileri vardı. Disiplinli bir şekilde geçen yürüyüş, Postane'den "yasa tasarısının tümüyle geri çekilmesi ve gözaltına alınan/tutuklanan öğrencilerin serbest bırakılması" istemini içeren telgrafların çekilmesiyle sona erdi. Örnek bir şekilde başlayıp, sonuçlanan eylemin, kitlelerdeki tedirginliğin giderilmesinde önemli payı oldu.

18 Nisan Cumartesi günü ise, İzmir derneklerinin kararı üzerine yasa tasarısını, gözaltıları ve tutuklanmaları protesto amacıyla açlık grevi başlatıldı. Daha önce açlık grevinin üniversite rektörlüğü önünde bitirilmesi kararlaştırılmışken, son gün bazı eğilimler tarafından farklı bir bitiş yeri saptanarak yine eylem "kaçırılmaya" çalışıldı.

Nisan direnişini izleyen günlerdeki miting hazırlıkları ise kendilerini "devrimci", kendileri dışında kalanları ise "dernekçi, pasifist, reformist" diye tanımlayan kimi grupların maskesini düşürmesi açısından önemliydi. Miting'in öyküsü dergimizde yeralıyor. Biz burada bir iki olayı anımsatarak, sorumlularını açıklama yapmaya çağırmak istiyoruz. Ankara'da alınan karar uyarınca Mayıs ortasında kotarılmak üzere hazırlıklarına girişilen İzmir mitingi'nin düzenleme komitesine öğrenci vermeyen dernekler, önce "fişlenmemiş adamımız yok, adam çıkaramıyoruz" tutumunu izlerken, daha sonra "biz yedi kişiyi de çıkarabilirdik" diyebilmişlerdir. Bu 12 Eylül sonrasının ilk öğrenci mitingi gibi, üniversite gençliğinin "anti-faşist, anti-emperyalist anti-tekel anti-şoven" istemlerini yükselttiği ilk politik eyleminde, sokaklarda "kahrolsun faşizm, yaşasın demokrasi" diye bağırılarak propaganda yapılan bir eylemde sorumluluk üstlenmekten kaçmaktan başka nedir? Bu önderlik mekanizması, katılım mekanizması kendisine tümüyle açık olduğu halde, orada yeralmayı, polis karşısında, iktidar karşısında bir eylemin sorumluluğunu üstlenmeyi reddedip, "sorumluluğu siz üstlenin, ben gene de söz sahibi olayım" mantığıyla hareket etmek" devrimcilikle mi, oportünizmle mi bağdaşmaktadır? Miting öncesinde "Yarıncılardan ayrı miting kotaramıyoruz, mitingden çekileceğiz, yerine panel yapacağız," denmesi "eylem kırıcılık" değil midir? "Faşist katiller akıttıkları kanda boğulacaktır" diyen bildirileri şehrin dört yanına dağıtıp, İzmir'in her yerini "Haydi demokrasi için dayanışmaya" diyen afişlerle donatanlar, miting alanında "faşizme, emperyalizme, tekellere şovenizme hayır" diye bağıranlar bir yanda... Bu miting yerine panel düzenleyenler diğer yanda... Hangisinin adı "pasifizm"dir?

Demokratik öğrenci hareketinin ufuklarını genişleten, polise, iktidara karşı yeni ve ileri bir mevzinin kazanılmasını sağlayan bu mitingi "hiç bir şeye yaramayan, yüzkarası bir miting" olarak niteleme gafletine düşen 9 Eylül Üniversitesi İkti-

İSTANBUL'DA İLK GENEL KURUL

1979 yılından bu yana İstanbul'daki ilk Öğrenci Derneği Genel Kurulu toplandı. 12 Mayıs Salı günü yapılan genel kurul İTÜ Maden Fakültesi Öğrenci Derneği'ne aitti. Saat 18.00'de fakülte binası içindeki anfilerden birinde toplanan genel kurula 75 dernek üyesinden 60'ı katıldı.

Açılış konuşmasını yapan Geçici Yönetim Kurulu Başkanı Hakan Kızılören, öğrenci derneklerine yönelik baskılardan sözetti. YÖK'ün silik, robotlaştırılmış, kendi sorunlarına bile sahip çıkamayan bir insan tipi yetiştirmeyi hedeflediğini söyleyen Kızılören, sorunların çözümünün öğrencilerin öz örgütlerini yaratmasından geçtiğini belirttikten sonra, ayrılıkların değil ortak noktaların ön plana çıkartılmasının demokratik öğrenci hareketini daha güçlü kılacağını ekledi.

Çeşitli nedenlerle hayatlarını yitiren öğrenciler için yapılan bir dakikalık saygı duruşundan sonra, Fakülte Dekanı Prof. Erdoğan Yüzer de bir konuşma yaptı.

170 kadar konuğun izlediği genel kurula İnsan Hakları Derneği İstanbul Temsilcisi Emin Galip Sandalcı da izleyici olarak katıldı. Dayanışma için gönderilen mesajların çokluğu da dikkat çekti. GÜN Dergisi, YARIN Dergisi, TMMOB ve TMMOB'a bağlı değişik mühendis odaları, birçok öğrenci derneği, Sosyalist Parti, Radikal Parti ve basından gelen mesajlar bunların arasındaydı.

Divan başkanlığına Yahya Sevinir'in seçilmesinin arkasından gündeme geçildi. Gündem maddelerinin tartışılması sırasında söz alan dernek üyeleri İstanbul'da ilk genel kurul yapan dernek olmanın gururunu taşıdıklarını belirttiler ve Geçici Yönetim Kurulu'nun çalışmalarını onaylayan konuşmalar yaptılar.

Gündem maddelerinin tartışılmasından sonra Yönetim ve Denetleme Kurullarının seçimine geçildi. Yönetim Kurulu Asıl Üyeliği için iki liste çıkarken, Denetleme Kurulu Asil Üyeliği ve Yönetim ve Denetleme Kurulları Yedek Üyelikleri için tek liste çıktı. Yönetim Kurulu Hakan Kızılören, Hakan Şen, Hakan Çalışkan, Seyit Besli ve Osman Tuna'nın yeraldığı liste tarafından oluşturuldu. Yönetim Kurulu Başkanlığına daha sonra yine Hakan Kızılören getirildi.

sat Fakültesi Öğrenci Derneği temsilcisi "öğrenci sorunlarıyla, toplum sorunları-istemleri çakıştırılmadı. Biz o miting bildirisini okuduk, orada öğrenci sorunlarından başka bir şey yok" sözleriyle demokratik öğrenci hareketine gene yatsıdan önce sönecek bir mum yakmış oluyordu. Miting katılan 2000 kişinin tanıklığı konuşmacıların sözleri, bildirinin metni bu mumu çoktan söndürdü. Mücadelesini gericiliğe değil, demokratik öğrenci hareketinin öncülerine karşı sürdürmeye çalışanların en büyük zararı kendilerine verdiklerinin bir kanıtı oldu İzmir mitingi.

ANKARA...

Ankara'da eylemler 10 Nisan tarihindeki yemek boykotlarıyla başladı ve 15 Nisan Çarşamba günü, yasa teklifi komisyondan geri çekildikten sonra yapılan telgraf çekme eylemine dek, son derece iyi bir organizasyon çerçevesinde, doğru bir önderlik, geniş bir katılımla sürdü. Kimi grupların, örneğin ODTÜ-ÖD'de yurtlar sorununa ilişkin bir eylemi, teklife karşı yapılan direnişle aynı güne rastlatıp diğer eylemi baltalamak istemeleri vb tutumları amacına ulaşamadı. Genelde ortak karar alma, birlikte eylem yapma disiplini yaşama geçti ve bu da en somut kazanımını hem eylemlerin giderek ivmelenmesi ve kitle potansiyelinin giderek artmasında, hem de SBF—ÖD'ün düzenlediği oturma eylemi örneğinde olduğu gibi, polise karşı gözaltına alınan öğrencilerin serbest bırakılmasını sağlamaya kadar varan kazanımların elde edilmesinde büyük rol oynadı. Tartışmaların başında, teklife karşı mücadeleyi geri plana itip, dernek içi çekişmeleri, gruplararası rekabeti ön planda tutmaya çalışan gruplar da kitlenin tepkisi üzerine bu tutumlarını bırakmak zorunda kaldılar.

Çarşamba günkü yürüyüş-telgraf çekme eylemi ise, tasfiyecilik mantığının egemen olduğu suçlamaların, birliği bozucu, yer yer ihbarcılığa varan tavırların başlangıcını oluşturacaktı. Teklifin geri çekildiği haberi, TBMM'de siyasi parti liderleriyle görüşmeye giden ve aralarında "mecliste kulis yapmak pasifizmdir" diyen bir çevrenin temsilcileri de bulunan farklı gruplar tarafından öğrenilmiş ve alınan ortak karar gereği, planlanan telgraf çekme eylemi öncesinde tüm derneklere duyurulmasında anlaşılmıştı. Bu karara uyuldu ve dernek temsilcileri, eylemin biçimini görüşmek üzere Abdi İpekçi Parkı'nda toplandılar. O toplantı ve sonrasında başlayan yürüyüş sırasında önderlik yapan, PTT'deki oturma eylemine fiilen katılan ve önderliğini üstlenen, bu nedenle de bir bölümü günlerce gözaltında tutulan, bazıları bir buçuk ay tutuklu kalan öğrenciler, eylemin sonrasında, yaşanan dağınıklığın ve verilen kayıbın sorumluluğundan kurtulmak isteyen üç beş sorumsuz kişi tarafından "şaibeli" ilan edildiler. Çözüm dergisinin "geçmişte tasfiye ettik, bugün de tasfiye edeceğiz" mantığıyla deneyimlerden ders çıkarmayan, mücadele tarihini ise bilmezlikten gelen yaklaşımından ilham alan bu sorumsuz tutum, daha sonra Ankara'da yapılan açlık grevleri sırasında yoğun tartışmaların konusu olacak, ancak hem kitlenin sağduyusu, hem de tasfiyeci mantık karşısında alınan kararlı tutuma yenik düşecekti. Öyle ki, önce "Yarıncılar eylem kırıcıdır, biz Yarıncılarla bir daha eylem yapmayız" diyenler, daha sonra öne çıkmış kimi dernek yönetici ve üyelerinin adını içeren, ancak hiçbir zaman tam olarak açıklanamayan "11 Yarıncı eylem kırıcıdır, şaibelidir, onlarla eylem yapmayız" şeklinde ağız değiştirdiler. En sonunda, SBF—ÖD yöneticisi bir öğrencinin adı çevresinde "Yarıncıdır, eylem kırıcıdır" dediler ve bu "sorumsuz, ciddiyetsiz, haksız" tutumları öylesine desteksiz kaldı ki, eylem kırıcılıkla suçladıkları, önce açlık grevinealmamayaçalışıp, bunu başaramayınca "seni bu evden atarız, döveriz" diyebildikleri SBF—ÖD yöneticisinin açlık grevinin son gününde Abdi İpekçi Parkı'nda yaptığı bitiriş konuşmasını uzaktan izlediler.

Çarşamba günkü yürüyüş eyleminde önderlikten kaçan, açlık grevi süresince grevcilerin aldıkları ortak kararlara "şu kadar adamımı çekerim, şu kadar adamımı getiririm" türünden hiçbir zaman gerçekleşememiş tehditlerle karşı çıkan ve grevi, kimi grupları tasfiye ederek kendi başlarına sürdürmek isteyen ancak bunda da başarılı olmayan, İstanbul'dan, İzmir'den yürüyerek gelen öğrencileri karşılamaya gitmeyen, "karşılayanlar poliseçiçek attı, polisin tuttuğu taksilerle Meclis'e gitti" diyebilecek kadar düzeysizleşen grupların varlığı Ankara'daki eylemlere gölge düşürmeyi başaramadı.

Kendisine "muhalefet grubu" adını veren bir bölüm dernek yöneticisi ve üyesi, eylemler sırasında düzenledikleri toplantılara "Ankara dernekler toplantısı" adını verebilecek ve bu toplatıda "Ankara'ya yürürken bize mi sordular, Ankara dernekleri karşılamaya gitmeme kararı almıştır" diyebilenler, gene kitlenin böylesi "sekter ve gerçeklikten uzak" yaklaşımları desteklemediğini görmüş olmalılar ki, aynı grup toplantısına katılanların bir bölümü, karşılamaya gelmek zorunda kalırken, bir bölümü gelmediği için özeleştiri vereceğini söyledi, bir bölümü de "bizim yaptığımız Ankara dernekler toplantısı değildir" şeklinde itirafta bulundu.

Gene eylemler sonrasında, gözaltına ve işkenceye karşı düzenlenen "Aydın-Öğrenci-Veli 24 Saatlik Dayanışma Grevi"ni kötülemek için ellerinden geleni yapan "biz Yalçın Küçük'ü görevlendirdik, gitti grevci bir aydının yemek yediğini gördü" diye greve destek ziyaretinde bulunmuş bir demokratik kitle örgütü temsilcisini karalamaya çahşanlar, geniş bir katılımla yapılan ve hem tutuklamalara, işkenceye, hem de Van'da işlenen faşist cinayete karşı bir tepkiye dönüşen "tutuklu öğrencilerle dayanışma gecesi"ne her anlamda katılımlarına ve önerilerine açık olarak düzenlendiği halde katılmayıp çamur atmaya çalışanlar, devrimci ahlak, sosyalist disiplin ve mücadele ruhundan payını alamamış sorumsuz kişiler oldu. Ne yazık ki, kişisel grupsal tavırlarda tezahür eden bu sorumsuz tutumlar, "öğrenci gençliğin reformist, pasifist, teslimiyetçi çizgiden arındırılması"nı öğrenci derneklerinin acil görevlerinden sayan Çözüm dergisinin, tarihte her zaman birlikçi tavırlara yenilmiş olan tasfiyeciliği; iktidarı değil, sol içindeki grupları birincil hedef seçme yanılgısını; kendi güçlenmesini hareketin güçlenmesine değil kendi dışındaki grupların yıpranmasına bağlama hatasını ısrarla sürdürmesinden destek buluyordu.

Sonuç olarak, Nisan eylemleri ve sonrasındaki gelişmeler, demokratik öğrenci hareketinin mücadele çizgisinde önemli bir aşamaydı. Bu aşamaların tüm ayrıntılarının tartışılması konusundaki ısrarımız, kimi grupların yaptıklarının, sözlerinin ve tutumlarının tartışılmasından korkar bir tavır içine girmiş olmalarıdır. 23 Mayıs'ta düzenlenen bir toplantıda, çok sayıda derneğin katılımıyla eylemlerin tartışılmış olmasını önemli bir adım olarak niteliyoruz.

Eylemler sırasında bazı küçük burjuva radikal grupların tasfiyeci yüzü bütün açıklığıyla ortaya çıkmıştır. Bu eğilimler eylem tartışmaları sırasında bilimsel sosyalist eğilimlerce kabul edilmesi güç eylem biçimleri formüle etmeye çalışmışlar, bunlara ek olarak becerebildiklerinde eylemi kaçırmışlardır". Dilinden anti-faşist, anti-emperyalist sözcükleri düşürmeyen gruplar, eylemlerde temel amaç olarak bu faşizan yasanın geri çekilmesini değil, bazı eğilimlerin öğrenci hareketinden tasfiyesini amaçlamışlardır. Yani amaç üzüm yemek değil, bağcı dövmektir. Bu gruplar anti-faşist nitelikteki eylemlerden bazı grupları dışlamaya çalışmanın ve kendi dışladıkları anti-faşist eylemlere kara çalmanın anti-faşist olmakla ne ölçüde bağdaştığını açıklamak durumundadırlar.

Demokratik öğrenci hareketinde, bir yanda bilimsel sosyalistler, diğer yanda kendi içlerinde ciddi çelişkileri de barındıran küçük burjuva radikal eğilimler olmak üzere belirgin bir politizasyon yaşanmaya başlamıştır. Bu, hiç kuşkusuz, olumlu bir gelişmedir. Ancak eğilimler arasındaki tartışmaları aynı hedefe doğru yürüyen güçler arasındaki ideoloji ayrılıklarından kaynaklanan dostça tartışmalar olarak görmek şarttır. Tasfiyecilikten vazgeçmeyen birliği gözetmeyen, ortak karar mekanizmaları oluşturulması için çalışmayan eğilimler demokratik öğrenci hareketinin zararına çalışıyorlar. Bu yanlıştan çabuk dönülmelidir.

HAKSIZ GÖZALTILARA "OPERASYON" SÜSÜ VERİLİYOR. 23 GÜ ÖD YÖNETİCİ VE ÜYESİ GÜNLERCE GEREKÇESİZ GÖZALTINDA TUTULDU.....

Öğrenci gençlik üzerindeki polisin baskı ve terörü şiddetinden hiçbir şeyi yitirmeksizin sürüyor. Bunun en somut örneğini geçtiğimiz günlerde yine yaşadık. 22 Nisan Cuma gecesi saat 20.00'da Ankara Yeni Mar-Mara Kıraathanesi'nde ayrı masalarda oturan 23 öğrenci olarak biz, polis tarafından hiçbir gerekçe gösterilmeksizin Siyasi Şube'ye götürüldük ve günlerce gözaltında tutulduk.

Suçumuz neydi? Hala öğrenebilmiş değiliz. Bu gözaltının diğer gözaltı olaylarından farkı 5 gün boyunca, bir kız arkadaşımıza atılan birkaç tokat ve gözaltına alındıktan 2 gün sonra Pazar günü yapılacak olan Gazi Üniversitesi İkinci Geleneksel Dostluk Gezisi otobüs paraları üzerinden çıkan erkek arkadaşlarımızın çırılçıplak soyulup dövülmeleri dışında ağır bir işkence yapılmamasıydı.

Yapılamazdı! Çünkü daha ilk Emniyet'e götürüldüğümüzde bir siyasi şube komiserinin ifadesiyle "bu insanları niye kahveden getiriyorsunuz? Bunların hemen salın. Evinden adam getirin, getirin de DAL'da görsünler günlerini..." diyerek hem işkencenin varlığını, hem de bizlerin DAL'a götürülemeyecek şekilde gerekçesiz gözaltına alındığımızı itiraf ediyordu. İşte bu "hemen salın" lafı polisin ciddiyet düzeyini göstereceğinden gözaltı 5 gün uzuyor ve biz çıktıktan sonra da "olay çok ciddi" imajı verilmesi için "operasyonların" sürdüğünü polis basına söylüyordu.

Gözaltına alındığımız gece evler aranıyor "delil" bulunamıyordu. Bu da sorgularda polisi boş atıp dolu tutmaya itiyordu. Örneğin ben bol tehditleri ama dayanıksız sorgu seanslarında polis tarafından PKK'cı olmakla suçlanıyor ve nasıl PKK'cı olduğumu itiraf eden bir yazıyı hazırlamam için bol kanlı bir tehditten sonra ertesi güne kadar sorguya alınmıyordum.

O kadar haksız bir gözaltıydı ki, Açıköğretim Fakültesi'nde okuyan bir polise matematik dersi verebiliyorduk.

Ancak bu gözaltılar, küfür, tehdit, dayak; polisin, öğrenci gençliği demokratik özerk üniversite kavgasında sindirmek, geriletmek için kullandığı yöntemlerden biri olduğunun bilincindeyiz.

Bu nedenle akşam saatlerinde kahvede oturmaktan başka hiçbir suçu olmayan bizlerin, 5 gün boyunca haksız gözaltında tutulmamızı kınıyor bu tip yöntemlerin bizleri haklı mücadelemizde yıldıramayacağını bir kez daha belirtiyoruz.

FATİH ÇETİN
(Gazi Üniversitesi
Öğrenci Derneği
Yönetim Kurulu Üyesi)

GENÇLİK ÖR İLKELERİ VE

Kapitalist sistemin, özellikle bağımlı ülkelerinde, toplumların yaş ortalamaları düşük, olduğundan gençliğin önemi artmakta, aynı zamanda çok çeşitli sınıfsal, ulusal ve demokratik sorunlar ile karşı karşıya kalmaktadır. İşçi gençlik, düşük ücret, sağlıksız yaşam koşulları ile sorunun ağırlıklı olarak yaşandığını bir toplumsal kesimi oluştururken, öğrenci gençlik yaşamdan kopuk, gerici, eleyici bir eğitim sistemi içinde baskı ve sürekli bir saldırı altında tutulmakta, belirsiz bir gelecekle karşı karşıya bırakılmaktadır. Köylü gençlik dar yaşam koşullarında, bilimin ve tekniğin gelişmelerinden ve sonuçlarından uzak, eğitim hakkı sınırlandırılmış ve önemli bir kısmı büyük toprak sahiplerinin topraklarında ırgat olarak boğaz tokluğuna çalışmak zorunda bırakılmaktadır. İşsizlik, kapitalist sistemin bunalımının emekçi yığınlar üzerinde yarattığı bu büyük yıkım, özellikle gençleri etkilemekte, bir yandan düşük ücret ile çalışmaya zorlarken, diğer yandan büyük bir kesimini üretim sürecinden koparmakta, açlığa ve yoksulluğa mahkum etmektedir.

Gençliğin yaşadığı sorunlar, çözümler bulabilmek hedefi ile, örgütlenmelerini gündeme getirmektedir. Sorunların kavranışına ve amaçlarının niteliğine bağlı olarak ortaya çıkan örgütlenmeleri iki değişik başlık altında toplarsak, birincisi, gençliğin mensup olduğu ya da oluşturduğu değişik kesimlerinin ortak güncel çıkarları için birleştikleri mesleki—akademik örgütlenmeleridir. Bu tür örgütlenmeler aynı sorunları paylaşan gençlik kesimlerinin ortak çıkarlarını savunmak ve geliştirmek amacını taşır. Çok çeşitli ideolojik, politik görüşlere sahip gençleri biraraya getirir. Ekonomik—demokratik hak ve çıkarların savunulması ve geliştirilmesi savaşımının aracını oluşturur. İkincisi, dünyaya ve yaşadığı ülkeye bakışı ortak olan gençlerin bir araya geldiği politik gençlik örgütlenmeleridir. Politik gençlik örgütlenmesi iktidar için savaşım veren Partinin önderliğinde ortaya çıkar. Tüm yaşamı boyunca Partinin yol göstericiliğini benimser. Politik gençlik örgütlenmesi, gençliğin mesleki—akademik örgütlenmelerinden farklı olarak, gençliğin güncel, kısmi hak ve çıkarları için savaşımı örgütleme, önderlik etme ve hedefler gösterme gereği ile birlikte esas olarak iktidara yönelen politik savaşımın gençlik içindeki platformunu oluşturur.

GÖ üyelerine işçi sınıfının disiplinini ve savaşım ruhunu aşılar. Bilinçli olduğu kadar disiplinli, özverili, kararlı, küçük iş büyük iş ayrımı yapmadan savaşımın gerektirdiği her yere koşan üyeler yaratır.

GÖ'nün eylemleri ve sistemli olarak yürüttüğü eğitiminden geçen üyeler, işçi sınıfının en üst örgütü, en kararlı, en bilinçli, en yetişkin üyelerini bağrında toplayan Partinin yedek gücünü, gelecekteki üyelerini oluşturur.

GENÇLİK ÖRGÜTÜ BİR YIĞIN ÖRGÜTÜDÜR

GÖ kavgaya katılan gençliğin gönüllü birliğidir. Saflarında dürüst, çalışkan ve içtenlikli, işçi sınıfının dünya görüşünü öğrenmeye açık gençlerini toplar. Militan bir öncü olmasının yanında okul olma işlevi görmesi, ile GÖ'nün Partiden farklı olarak tüm boyutlarıyla yetişkin politik savaşçıları kazanmaktan önce, yetiştirmeyi hedef alması geniş gençlik yığınlarının örgütlenmesinin temelini oluşturur.

GÖ'nün en öndeki, en aktif gençlere öncelik vererek örgütlenmesi bir yığın örgütü olmasını engellemez. Ya da çeşitli zaman dilimlerine, yaşanılan koşullara bağlı olarak örgütlenmesini sınırlı tutması GÖ'nün kitlesel niteliğini ortadan kaldırmaz. Yaşamın zenginliği, kavgaya katılmaya hazırlanan yığınları kucaklayacak yeni yollar yaratır. GÖ darlığı temel alamaz. Ama bu durum örgütlenmenin amorfluğu ya da sınırlarının belirsizliği değildir. Gençliğin akademik—mesleki örgütlenmeleri ile GÖ'nün karıştırılması gibi tehlikeli bir yanlışa düşülmemelidir.

GÖ gençlik yığınlarına doğru hedefler gösterdiği, doğru bir eylem hattını taşıdığı, günlük sorunlardan yola çıkarak temel hedefinin propagandasını sistemli ve sürekli bir biçimde sunduğu sürece yığınsallığını sağlar.

GENÇLİK ÖRGÜTÜ BİR SINIF ÖRGÜTÜDÜR

GÖ, gençliğin çeşitli sınıf ve tabakalarından gelen temsilcilerini bir araya getirir. GÖ'nün sınıfsal yapısını belirleyen üyelerinin toplumsal kökenleri değil, örgütün ideoloji ve politikasıdır. GÖ, gerek üyelerine verdiği eğitim, gerekse Partinin politikalarının savunuculuğu ile işçi sınıfının devrimci davasına hizmet eder. GÖ, bulunduğu her alanda Partinin ideolojisini yaygınlaştırmak için çalışır. Partinin politikalarını gençlik içinde yaşama geçirir. Burjuva ideolojisine karşı amansız bir savaşım yürütürken, gençliği ideolojik, politik ve pratik olarak eğitir. Yeni bir dünya hedefinin zorlu kavgasına hazırlar.

GÖ, çeşitli toplumsal sınıf ve tabakaların gençliğini kapsamakla birlikte davasının zaferi için işçi sınıfının gençliğini ve etkinliği artan öğrenci gençliğin örgütlenmesine önemli ağırlık verir.

GENÇLİK ÖRGÜTÜ GENÇLİĞİN BULUNDUĞU HER YERDE ÇALIŞIR

GÖ, Partinin önderliğinde sürdürülen savaşımın zaferini sağlamak için gençlik içinde ideolojik, politik çalışma yürütmekle birlikte, gençliğin kendi hak ve çıkarları doğrultusunda örgütlenmelerini kurma, geliştirme ve önderlik etme görevlerini de üstlenir. GÖ, kapitalizmin saldırılarına karşı gençliğin kısmi, güncel hak ve çıkarlarını koruma ve geliştirme doğrultusunda ortaya çıkan örgütlenmelerin, gençliğin örgütsel dağınıklığını ortadan kaldıracak temel olarak görür. Gençliğin kendi hakları için mücadelesinin ve örgütlenmesini toplumsal değişim savaşımında önemli bir işlev, bir kaldıraç görevi göreceğini bilir. Bu bakımdan her gençlik kesiminin kendi örgütlenmesini oluşturmaya hız verir.

Gençliğin işçi sınıfının çıkarları yönünde hareketini temel alır. Tüm yol göstericiliği örgütlenmesinin temel hedefi budur. Her örgütlenmenin kendi işlevine uygun hedefler ortaya koyar, çalışmalar örgütler. Gençliğin akademik—mesleki örgütlenmelerini geliştirmek, yığınsallaştırmak için uğraşır. Örgütlenmenin niteliğini bozacak, çalışmalarını engelleyecek tavırlara karşı durur. Doğru bir önderlik yürütür. Hedeflerini ortaya koyar. Gençliğin kendi hakları için savaşımı ile işçi sınıfının savaşımını birleştirir.

GÖ güncel hedefler ve örgütlenme biçimleri doğrultusunda gençliğin akademik—mesleki, sportif, kültürel örgütlenmelerinde çalışırken, kendi dünya görüşünün ve politikalarının propagandasını yapar. Gençliğin diğer örgütlenmelerinin niteliğini, işlevini ve kapsamını bozmadan, onların örgütsel bağımsızlıklarını ortadan kaldırmadan yürüttüğü çalışmalarla yeni üyeler ve yandaşlar kazanır.

GENÇLİK ÖRGÜTÜ PARTİDEN ÖRGÜTSELOLARAK BAĞIMSIZDIR

GÖ gençliğin canlılığını, dinamizmini ve girişkenliğini toplumun devrimci dönüşüm savaşımına seferber eder. Gençliği, ideolojik, politik olduğu kadar pratik olarak da Partili olmaya hazırlar. Böylece bir birikim, bilinç ve tavrın oluşması, GÖ'nün her çalışmasının, her eyleminin, kararının kendi kurullarında alması ile gerçekleştirilebilir.

GENÇLİĞİ KAZANMAK GELECEĞİ KAZANMAKTIR

Gençlik toplumun geleceği demektir. Gençliği kazanmak, yarınları kazanmaktır. Kapitalist toplumda geleceği kazanmak için mücadele eden iki temel sınıf, gençliği kazanmak için kıyasıya bir savaş verir. İktidarda bulunan burjuvazi, gençliğin sorunlarının kaynağı olmakla birlikte, gençliğin sorunlarına sahte bir ilgi göstererek özel mülkiyet tutkunu, bireyci ve gerici bir ideoloji sunarak onu kazanmak ister. Ama gençliğin düzenin kurum ve biçimlerinden henüz derinden etkilenmemiş ileriye dönük savaşımını gördüğünden esas olarak gençliği bölmek, saldırmak ve öz olarak, örgütlenmesini engellemeyi temel alır. Buna karşın işçi sınıfının gençliğe yaklaşımı, sorunlarına ilgi gösterme, hakları için verdiği savaşımı desteklemek, dostluk ve dayanışma duygularıyla eğiterek geleceğin baskısız ve sömürüsüz dünyası hedefine yöneltmeye çalışmaktır.

Kapitalist toplumda, her sınıf kendi siyasi partisi ile temsil edilir. Siyasi iktidar savaşımının

GÜTLERİNİN BİÇİMLERİ - I

araçları olan partiler temsilcisi oldukları toplumsal sınıfın dünya görüşünü yaygınlaştırma, çıkarlarını belirleyen programını oluşturma ve uygulama görevini üstlenir. Gençliğin kazanılması da iktidar için toplumun çeşitli kesimlerinde örgütlenme yürüten siyasi partilerin görevidir. Politik gençlik örgütlenmeleri, yolunu izlediği siyasi partinin dünya görüşünü, program ve güncel hedeflerini benimser. Gençlik içinde yaygınlık kazanması için çalışır.

Burjuvazi kendi siyasi programını çeşitli yedeklerini de gözeterek siyasi bir parti eliyle yürütürken, işçi sınıfı, kendi dünya görüşü olan bilimsel sosyalizmi benimsemiş, işçi sınıfının ve izilen tüm kesimlerin ortak çıkarlarını programına geçirmiş, ve işçi sınfının iktidarını hedefleyen kendi sınıf Partisinde örgütlenir. İşçi sınıfının ideolojisini gençlik içinde yaygınlaştıracak, taraflarını toplayacak ve güncel programını uygulayacak gençlik örgütü (GÖ) eliyle de gençliğin örgütlenmesini yürütür. Bu yönüyle GÖ tek başına iktidarı hedefleyen bir örgütlenme değil, tüm toplamda Partinin önderliğinde yürütülen savaşımın gençlik içindeki parçası, platformudur.

GENÇLİK ÖRGÜTÜ PARTİNİN ÖNDERLİĞİNİ BENİMSER

Gençlik bir sınıf değildir. Çeşitli sınıf ve tabakaların genç kuşaklarından oluşan toplumsal bir kategoridir. Ortak, temel çıkarlardan yola çıkarak, bunları birleştirecek, tamamlayacak tek bir dünya görüşü geliştiremez. Toplumda var olan ideolojiler sınıf temelinde yükselir. Her sınıf kendi ideolojisini siyasi partisi eliyle savunur. İşçi sınıfının ideolojisi de Partide somutlanır. GÖ ideolojisini Partiden alır. Onun aydınlatması altında yürür.

GÖ ülke düzeyinde sürdürülen temel bir savaşımın gençlik içinde yürütücüsü olma özelliğinden dolayı, yolunu izlediği sınıfın ve onun Partisinin politikaları doğrultusunda ve yol göstericiliğinde çalışır. Parti iktidar için verilen savaşımın temel aracıdır. Parti uzun savaşım yıllarında oluşmuş bilgi ve deney birikiminin somut ifadesidir. GÖ'nün izleyeceği hatta, karşılaşacağı sorunlarda ortaya çıkan deney eksikliği de gözönüne alındığında Partinin yol göstericiliğinin önemi artar. Çeşitli savaşımlardan geçmiş, bu savaşımlarda bilekleşmiş Partinin GÖ'ne yol göstericilik yapması temeldir.

GENÇLİK ÖRGÜTÜ BİR OKULDUR

Gençlik öğrenme dönemidir. Yaşamı tanıma, bağlantılarını kavrama ve ileriye doğru bir hattın izildiği dönemdir. Bu biçimlenme döneminde her sınıf gençliği kazanmak için kendi ideolojisi ile eğitme uğraşı verir. GÖ, devrimci kadroya atılan gençlerin bilimsel dünya görüşünü öğrendiği bir okul işlevini görür. GÖ kapitalizmin aldatmaca ve gerici dünya görüşü ile gençliğe yönelttiği saldırılara karşı, yolundan yürüdüğü Partinin ideolojisi ile gençliği eğitir, biçimlendirir. Dünyayı anlama, yorumlama ve değiştirmenin bilimi ile gençliği donatır. GÖ'nün okul olma işlevi sadece sistemli ve sürekli bir eğitim yürütülerek işçi sınıfının dünya görüşünün öğretilmesi ile sınırlı değildir. Aynı zamanda gençliğin heyecan, coşku ve kavgacılığını eylem içinde biçimlendirir.

GÖ, gençliğin dinamizminden, ataklık ve cesaretinden, gelişmeye dönük yanından korkan burjuva gençlik örgütlenmelerinden ayrılır. Gençlikten sürekli tedirginlik duyan ve onun örgütlenmesini esas olarak engellemeye ve var olanları kesin kontrol altında tutmaya çalışan burjuvazinin tavrından farklı olarak işçi sınıfı gençliğin kendi özelliklerini geliştirmek, bunları savaşına tek bir hedef doğrultusunda katabilmek için uğraşır. Bu yanıyla GÖ partinin ideolojik ve politik hattını kendi hattı olarak kabul etmekle birlikte kendi alanında yürüttüğü çalışmaların kararını kendisi verme yetkisini taşır. Partiye ideolojik ve politik olarak bağımlı, örgütsel olarak bağımsız çalışır.

GÖ, gençliğin bilgi ve deney eksikliğinden dolayı çeşitli hatalara düşebilir. Ama yanlız iş yapmayanlar kendilerini sonsuza dek hata yapma tehlikesinden uzak tutabilirler. Parti, GÖ'nün hatalarını dostça eleştirir ve doğru bir hat izlemesi için yol göstericilik yapar. İşte bu durum, işçi sınıfı partilerinin gençliğe ve gençlik örgütüne bakışlarının ifadesidir. Değil örgütsel olarak bağımsız bir gençlik örgütü, bağımsız bir siyasi parti örgütlenmesi anlayışından uzak küçük burjuva görüşlerden ve gençlikten korkan burjuva anlayışından ayrılır. Gençliğin kendi kurulları ve örgütlenmesi ile doğru bir vol göstericilik altında, savaşım içinde kendisini eğitmesini temel alır.

GENÇLİK ÖRGÜTÜ DEMOKRATİK MERKEZİYETÇİ İŞLEYİŞE SAHİPTİR

İşçi sınıfının savaşımı örgütlü savaşımdır. Tek tek bireylerin etkinlikleri ya da şekilsiz, belirsiz yapılanmalardan farklı olarak belirli bir örgütlenme ve etkin bir işleyişe gereksinim duyar. GÖ, sınıf savaşımının gereklerini yerine getirebilmek için demokratik merkeziyetçilik ilkesi ile çalışmalarını düzenler.

Demokratik merkeziyetçilik en genelinde, her kademedeki yöneticinin seçimle iş başına geldiği, kararların kurullarda çoğunlukla alındığı, alınan karara azınlıkta da çoğunlukta da kalınsa, aynı amacı paylaştığı için aynı örgütlenme çatısı altında bulunmaktan dolayı uyulduğu, alt kurullarını üst kurul kararlarına uyduğu ve her kademenin çalışmalarından hem üst kurullara hem de örgütün geneline karşı sorumlu olduğu bir işleyiştir.

Demokratik merkeziyetçilik uzun savaşım yıllarının çetin koşullarında şekillenmiş, etkin bir savaşımın ve onun aracı olan örgütlenmenin ilkeleri biçimini almıştır. Bu yönüyle demokratik merkeziyetçilik sadece politik nitelikli örgütlenmelerini değil her hak kazanmak savaşımını yürüten örgütlenmenin temel işleyiş biçimini oluşturur. GÖ de zorlu kavgasında başarıya ulaşmak için gerekli olan örgütsel işleyiş biçimini demokratik merkeziyetçilikte bulur.

Demokratik merkeziyetçilik GÖ'nün tek bir önderlik altında savaşımı sürdürme olanağı sağladığı gibi, her kademedeki devrimci girişkenliği güvence altına alır. Gençliği kazanma savaşımında her üyenin aktif katkısını tek bir savaşım hattına seferber eder. Güçleri birleştirir ve başarının koşulunu yaratır.

GENÇLİK ÖRGÜTÜ GENÇLİĞİN BİRLİĞİ İÇİN SAVAŞIM VERİR

GÖ, bir sınıf örgütü olarak, gençliğin her düzeyde birliğini başa koyar. Geniş gençlik yığınlarının birliğinin zaferi kazanmanın temeli olduğunu bilir. Gençliğin çeşitli düzeylerdeki birliğini, işçi sınıfının mücadele hattına uyumlu kılar.

GÖ, gençliğin mesleki–akademik örgütlenmelerinde birliğini savunur. Gençliğin hak ve çıkarları için verdiği savaşımı politik savaşımın önemli bir parçası, yığınları kavrama noktası olduğundan hareketle yığınları kucaklayan en ileri hedefler ve güncel haklar için savaşım çizgisiyle temel hedefi için verdiği savaşımı birleştirir. Gençliğin akademik–mesleki örgütlenmelerinin işlevini görebilmesi için en geniş birliği sağlamayı başa koyar.

GÖ, dışındaki gençlik örgütlenmelerini ortak bir proğram doğrultusunda, anti–faşist, anti–emperyalist, anti–tekel, anti–şoven gençlik cephesinde birleştirmeye önem verir. Gençliğin akademik–mesleki örgütlenmelerinde savunulandan nitelik olarak farklı olan cephe birliği aynı sorunları ve çıkarları paylaşmayı değil aynı politik hedefe yönelmeyi temel alır. Gençliğin cephe birliğini ortak ilkeler temelinde gençliğin güncel hedefleri ve izlenecek savaşım hattına öncelik vererek örer.

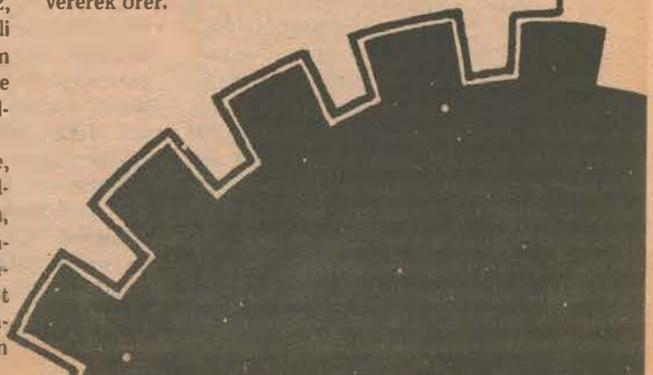

Zeki Yücel

15 - 16 HAZİRAN DİRENİŞİ

"İşçi sınıfı tüm ülkelerde hiç kuşkusuz ve tartışmasız, giderek büyüyor, gelişiyor, öğreniyor, kendini eğitiyor ve örgütleniyor. Tüm bunlar, aynı zamanda burjuva devrimleri'nindeneylerinin birikmesine bağlı olarak da gelişiyor. Başka bir deyişle, proleteryanın gelişmesi, kendiliğinden bir hareket olmaktan çıkıp, planlı bir harekete, yani keyfi bir yönetimden bütün sınıfların objektif durumuna göre bir yönetime, duygusal bir mücadeleden, tutarlı bir mücadeleye doğru ilerliyor"

Kapitalizmin, feodalizmin yerini almasıyla gelişen işçi sınıfı, sanayi devriminin başlangıcından itibaren burjuvaziyle amansız bir mücadeleye girmiş olup, günümüze dek çeşitli evrelerden geçen savaşımı tarihsel işlevini sürdürmektedir. Bilindiği gibi, önceleri başgösteren geçici ve kendiliğinden işçi eylemleri, kısa vadeli, ilkel örgütlenmelere yol açmıştı. Ancak zamanla, koşulların olgunlaşmasıyla da, taleplerini işverenlere ve yönetim mekanizmalarına sistemli olarak duyurabilmek, elde ettikleri hakları koruyabilmek ve bu amaçla bir baskı grubu oluşturabilmek için, daha kalıcı ve sınıf bilincine sahip örgütlenmelerin gerektiğini gören emekçiler, giderek dernekler, sendikalar, partiler kurmağa başlamışlar ve böylelikle işçi eylemleri de daha düzenli ve sistemli bir nitelik kazanmış, çelişkilerin de derinleşmesiyle süreç içerisinde hızla politikleşerek sınıf mücadelesini yükseltmişler, hatta doğrudan iktidarı ele geçirmişlerdir. İşçi sınıfı hareketi, tüm ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de, çetin sınavlar, zorlu direnişlerle dolu, oldukça uzun ve çileli bir geçmişe saniptir.

Türk işçilerinin ilk örgütlenme ve eylem deneyimlerinin, Osmanlı feodal yapılanmalarının sarsıntıları içerisinde, daha 1800'lerde kendini göstermeğe başladığını görüyoruz. Sendikalaşma ve grev benzeri haklara hakim sınıflar tarafından daha 1845'de çıkarılan Polis Nizamnamesi ile karşı çıkılmış ve günümüze dek sık sık sürecek anti-demokratik uygulamaların ilk resmi aracı oluşturulmuştur. Ancak ne 1908'de çıkarılan Tatil-i Eşgal ne de 1925'deki Takrir-i Sükun yasaları ve benzerleri, işçi sınıfının yolundan alıkoyabilmiştir. Grev ve örgütlenme hakkını elde etmek için verilen mücadeleler gerek II. Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı sırasında, gerekse tek parti döneminin sultası ve DP iktidarının yoğun baskıları altında süregelmiştir. 1961 Anayasası'nın sağlamış olduğu hak ve özgürlüklerin kullanımı ve geliştirilmesini de aynı duyarlılıkla savunan işçi sınıfı, bu kez partisi ve gerçek sendikal örgütüyle, önce 12 Mart'ın ardından 12 Eylül'ün koşullarını hazırlayan güçler karşısında ekonomik, sosyal ve politik istemlerini gerek teorik gerekse pratik düzeyde yükselterek tarihsel işlev ve sorumluluğunu, dönemin koşullarının belirleyiciliği içerisinde üstlenmiştir.

Günümüzde de, tekelci burjuvazi ve onun temsilciliğini üstlenen Özal iktidarının tüm anti-demokratik uygulamaları karşısında yaşamsal bir demokrasi mücadelesi vermekte olan işçi sınıfına, bilimsel öğretisi kadar, onun ışığında devralmış olduğu tarihsel miras da yol göstermektedir.

İşte bu anlamda, 1871'de Ameleperver Cemiyeti'nin kurulmasından 1987'de DİSK'in yeniden açılması ve gaspedilen tüm hakların geri verilmesi istemine dek uzanan mücadele günlüğü içerisinde, işçi sınıfının, elinden zorla alınmağa çalışılan Anayasal hak ve özgürlüklerine sahip çıkma savaşımı verdiği ve bu deneyden alınan akıyla çıkmış olduğu 1970 yılının 15-16 Haziran eylemleri, gerek niteliği, gerekse sonuçları açısından günümüze de dersler çıkarabilecek önemli özellikler taşımaktadır.

SANCILI YILLAR

"Proleterya, ancak kendi ülkesinin tarihi, bir sınıf ve politik bir bütün olarak burjuvazinin iç yüzünü olanca çıplaklığı ile ortaya koyduğu zaman, bütün burjuva sınıfları karşısında cephe alan, kararlı yığınsal bir sınıf haline gelecektir."

Bilindiği gibi, Cumhuriyetin ilanı ve onu izleyen reformlar ve kapitalist ilişkilerin giderek yaygınlaşması ile, feodalizmin tasfiyesi perçinlenir ve kapitalizme daha hızlı gelişme yolu açılırken, işçi ve emekçi kitlelerin ekonomik ve politik örgütlenmesine yani sendikalaşma ve partileşmesine izin verilmemiştir. İşçi ve emekçi kitleler sindirilip susturulurken, ikinci dereceden bir çelişki gittikçe kendini duyurmaya başlamıştır. Bu çelişki, kapitalizmi geliştirmekte burjuvazi ile temel bir kavgası olmamakla beraber, devlete sahip çıkma, devleti yürütme yetki ve gücünü kendinde gören sivil-asker unsurlar ve genellikle aynı paralelde olan "aydınlar" kesimi ile, bürokrasinin vesayetinden kurtulup iktidarı doğrudan elde etmek, devlet işlerinin yönetimini doğrudan yönlendirmek isteyen sermayeci sınıfların çelişkisiydi. İşte bu çelişki sonunda, çok partili rejimle birlikte DP iktidarı doğmuş oldu.

Bu dönemde de işçi sınıfının bağımsız sendikalaşması ve partileşmesinin önüne geçilmeğe çalışılınıştır. Varlığına tahammül edilen partilerin sayısı ve aralarındaki farklar ne olursa olsun, hepsi kapitalizme hizmet eden, burjuvazinin temsilcileriydi. DP de vaatlerini yerine getirmemiş, emekçilerin mücadelesi, 1950-60 arasında da koşulların zorluğuna karşın sürmüştür. O yıllar aynı zamanda sosyalist harekete en ağır darbelerin vurulmuş olduğu, burjuvazinin politikasının temelini oluşturduğu yıllardı. Amerikan tipi sendikacılık anlayışının bir ürünü olan Türk-İş de, 1952'de kurulmasından itibaren, bu politikanın işçi sınıfı içinde de yürütülmesinin aracı olmuş ve "partilerüstü" anlayış, sınıf sendikacılığını ezmenin bir kılıfı olarak kullanılmıştır.

1950-60 arası dönemde gelişen, ama sanayileşmede ve ulusal pazarı geliştirmede kendi başına güçsizliğünü hisseden burjuvazi, dışta müttefikler aramış, emperyalist dünya ile ilişkilerini sağlamlaştırarak işbirliğine gitmiştir. NATO'ya giriş, ikili anlaşmalar, yabancı sermaye ve petrol yasaları bu dönemin ürünüdür. İçeride ise bir yandan tarımda makineleşme ve kapitalist işletmecilik gelişir, özel sektörde sanayileşme hızlanır, ticarette aşırı kârlar elde edilir ve fiyatlar alabildiğine yükselirken, öte yandan memur, işçi ve köylülerin yaşam düzeyi düşmüş, geçim sıkıntısı şiddetlenmişti. Başta bürokrasi olmak üzere birçok kesim DP iktidarından hoşnut değildi. Özgürlükler iyice kısıtlanıyor, halk cephelere bölünüyordu.

Tüm bunlar 27 Mayıs hareketine yol açtı. Asker-sivil yönetici kesim tekrar devlete sahip çıkmak için harekete geçti. Bu hareket, sınıf ayrımları, çelişkileri keskinleşmiş olan topluma, çelişkiler ve çatışmaları düzenleyip kanalize edecek daha geniş ve esnek bir burjuva demokratik rejimini getirdi.

1960–70 DÖNEMİ

"Proleterya, açılan her gedikten, her zayıf andan, her geri'leyişden ve her sadakadan, mücadelesini daha fazla genişletmek, daha fazla yığınsallaştırmak, daha kararlı ve çetin bir hale getirmek için yararlanır."

27 Mayıs hareketi ve getirdiği göreceli özgürlük ortamı, Türkiye'de ilerici güçlerin gelişmesi bakımından önemli bir dönemeçi oluşturmuştur. 27 Mayıs ile Türkiye tarihinde görülmemiş bir özgürlükler ortamına kavuşarak, demokrasi ve sosyal ilerleme yolundaki kitle eylemlerinin sürekli bir biçimde arttığı, geniş yığınların demokratik haklarına sahip çıkma eğitimlerinin güçlendiği ve sınıf mücadelesinin daha yüksek bir politik bilinç düzeyinde yürütlebilir hale geldiği gelişmelere sahne olmuştur.

1961 Anayasası'nı yapan Kurucu Meclis'in doğrudan işçi sınıfının bağımsız politik örgütlenişi ve ideolojik özgürlüğünü hedeflediği söylenemez. Bir yandan işçi ve emekçi sınıflardan yana ekonomik, sosyal haklar getirerek, öte yandan ceza kanunundaki 141-142 ve diğer anti-demokratik maddeleri yürürlükte bırakarak durumu belli

sınırlar içerisinde tutmaya çalışmıştır. Ancak burada hesaba katılmayan unsurlar, toplumun nesnel durumu, gelişme düzeyi ve bunun sonuçları olmuştur. Demokratik, ilerici, sol eğilimler, giderek küçük burjuva aydınları, gençlik ve işçi sınıfını kavramağa, bürokrasi içinde yayılmağa başlamıştı .

Grev ve toplu sözleşme, sendikalaşma hakkını tanıyan Anayasa'nın kabulü ile, 1963 Temmuz'unda ilgili yasaların çıkarılması arasında geçen sürede mücadele devam etmiş ve Saraçhane Mitingi, Kavel grevi gibi birçok fiili uygulama ve direnişe geçilmiştir. Sonuçta çıkarılan 274 ve 275 sayılı yasalara burjuvazinin katkısı, bu yasaların ilgili Anayasa maddelerinin gerisinde hükümler getirmesini sağlamaktan ibarettir. Bu özgürlüklerin belirli kısıtlamalarla da olsa sağlanması, işçi sınıfımızın 150 yıllık mücadelesinin bir sonucudur, kendi başarısıdır. Dünya işçi sınıfı hareketinin etkisini, kendi mücadelesinin etkisiyle birleştiren işçi sınıfının burjuvaziyi gerilemek zorunda bırakmasıdır.

Öte yandan 61 Anayasası'nın sosyalist siyasi mücadelenin meşruiyet kazanmasındaki payını azımsamak da safdillik olur. Bu Anayasa'nın sağlamış olduğu haklardan yararlanarak siyaset sahnesine çıkan TİP, başarılı bir sosyalist mücadele çizgisini temsil etmiş, Türkiye'deki devrimci gelişimi sağlam ve tutarlı bir sosyalist program açısından değerlendirerek, önemli işlevler üstlenmiştir. 1965 yılında 15 üyeyle parlamentoya girebilmesi ise, Türkiye'de sosyalist hareketin meşruiyetine tartışılmaz bir geçerlilik kazandırmıştır. TİP'in kurulması, işçi sınıfının sınıf uzlaşmacılığı politikası karşısındaki birikimin en önemli belirtisi olmuştur. Sınıf uzlaşmacılığı politikasının işçi sınıfı üzerindeki en ağır baskısı, onu işçi düşmanı burjuva partilerine bağımlı hale getirdiğinden dolayıdır ki, bu politikaya karşı ilk tepki, siyasal bir partinin kurulması biçiminde olmuştur. Sendikal hareketteki sınıf uzlaşmacılığı politikasına karşı verilen mücadele, bunu izleyen dönemde de ağırlıklı olarak siyasal düzeyde sürdürüldü. Türk-İş'e karşı sınıf sendikacılığının temsilcisi olan DİSK, bu siyasal mücadelenin izlerini taşıyarak, TİP ile sıkı bağlar içinde doğdu ve gelişti.

DİSK'in kuruluşu işçi sınıfının yaşamsal çıkarları için mücadelesine büyük hız kazandırdı. 1961-70 yılları arasındaki işçi hareketlerinin % 65'i 1967 yılından, yani DİSK'in kuruluşundan sonraki 3 yıl içinde gerçekleşti. İşçi hareketleri içinde grev, işi yavaşlatma, pasif direniş gibi mücadele biçimlerinin oranı hızla yükseldi ve DİSK kısa sürede büyük özel işyerlerinde ve de özellikle madeni eşya işkolunda etkin bir güç oldu.

İşçi hareketlerinin sözü edilen hızlı gelişimi burjuvaziyi ve emperyalizmi herşeyden önce genel, politik planda ilgilendirmekteydi. İşçi kitlelerinin hareketliliği sömürüye dayalı iktidarlarının geleceği açısından egemen sınıfları ve dış kaynakları paniğe düşürmekteydi. Bununla birlikte 60'lı yılların sonunda Türkiye kapitalizminin içine girdiği bunalım ve emperyalizmin bu bunalımın atlatılması için yerli sömürücülere yardım imkanlarının sınırlılığı da 15-16 Haziran'a doğru gidişte önemli bir rol oynadı.

60'lı yıllar, bağımlı ve çarpık olmasına rağmen hızlı bir kapitalistleşme dönemi oldu. Kapitalist ilişkilerin hızla gelişmesine paralel olarak sayıları birkaç yüzü aşmayan büyük sermaye kuruluşları yeni yeni girişimlerle etkinliklerini arttırdılar. İktidarlar ise, düşük ücretler, yüksek fiyatlar, geniş kitlelerin yoksullaşması pahasına sağlanan sermaye birikimini daha da hızlandırmak-için devletin niteliğini en açık biçimde ortaya çıkaran yolları kullanmakta bir sakınca görmediler. Sanayiyi ve ihracatı teşvik adı altında yüz milyonlarca lira devlet hazinesinden büyük sermayeye aktarıldı. Bütün bu gidiş kapitalizmin bunalımını artırmak şöyle dursun, daha büyük boyutlara ulaştırmaktaydı. TİP'e içten ve dıştan yöneltilen saldırıların ancak geçici bir duraklama ile sonuçlanması ve partinin kendini yenileme yönünde adımlar atması, işçi sınıfı içinde sağlam mevziler kazanması, emperyalizmi ve burjuvaziyi aceleye sevkettirmekteydi. Sözü edilen panik ve acele, sendikal mücadelenin yolundan saptırılması için en ilkel ve doğrudan yöntemlerin kullanılmasının başlıca nedenidir.

EYLEM GÜNLERİ

"Yığınsal işçi hareketinin pratiği önem bakımından teoriden hiç de aşağıda değildir ve ilkeler yalnız bu pratikte ciddi bir yoklamaya tabi tutulabilir."

İşçi sınıfının ekonomik mücadelesinin büyük burjuvaziyi güncel olarak en hassas noktasından sıkıştırdığı yani burjuvazinin gasp ettiği artı değeri azalttığı o günlerde, 1970 yılının Haziran ayında, sendikalar yasasında değişiklik yapılmasına ilişkin öneri TBMM'de gündeme gelmişti. Egemen çevrelerden sendikal hareketlenmeye gelen tepkileri fırsat sayan ve bunu hemen değerlendirerek Türk sendikacılık hareketini tek başına kontrolu altına almak isteyen ABD güdümlü Türk-İş'e sendikalar yasasına ilişkin bir dizi değişiklik hazırlıkları yaptırılmış ve Türk-İş temel ilkeler üzerinde iktidarla gizil bir prensip anlaşmasına varmıştı. Buna göre, ilk önce büyüme hızından ve etkinliklerinden tedirgin olunan DİSK tasfiye edilecekti. Zira yeni getirilen hükümler Türk-İş dışında bir başka federasyonun ayakta kalmasına olanak vermemekteydi. Bir işçi sendikasının Türkiye çapında faaliyet gösterebilmesi için aşılması zor 1/3'lük bir baraj getiriliyor, aynı hüküm konfederasyonların yanı sıra federasyonlara da yansıtılıyordu. Sendika birlikleri ortadan kaldırılıyor, üyelikten ayrılmak noter onayına bağlanıyor, yatırım yapmak için en çok üyesi bulunan konfederasyonun izni getiriliyor ve kurucular için 3 yıl çalışmış olmak zorunlu kılınıyor, uluslararası kuruluşlara üye olma hakkı en çok üyeli konfederasyondan başkasına tanınmıyordu. Görüldüğü gibi getirimek istenen ve 1980'ler Türkiye'sindeki benzerleriyle aynı hedefe yönelik bu yasa değişikliğine işçiler, emekçiler ve bunların örgütleri hemen tepki gisteriyor, örneğin teklifin tartışılmaya başlandığı o günlerde TİP ve DİSK bu hükümlerin Anayasa'ya aykırı olduğunu kamuoyuna ilan ediyorlardı. Burjuvazinin amaçladığı, açık ve net olarak DİSK ve bağlı sendikaların silinmesi'yle sosyalizmin işçi hareketi üzerindeki gelişen etkinliğinin kırılması, yeni bir aşamaya gelmiş olan TİP hareketinin sendikalardaki güçlenişinin durdurulması idi.

Tasarı görüşülürken, bir yanda da demokratik güçler böylesine Anayasa'ya aykırı bir tasarının yasalaşmaması için yoğun bir çabaya girmişlerdi. DİSK Ankara'ya heyetler gönderirken, TİP de, meclisteki üyeleri aracılığıyla mücadele ediyordu. Ulusal ve uluslararası düzeyde çeşitli tepkilere yol açan bu tasarı, 11 Haziran 1970'de TİP dışındaki tüm partilerin oylarıyla kabul edildi. CHP dahil tüm partiler burjuvazinin istemini yasalaştırmıştı. DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler 13-14 Haziran'da Yürütme Kurulu toplantısında DİSK'in anaya-

sal haklarını kullanacağını belirtiyordu. Ayrıca 17 Haziran'da DİSK'in Taksim alanında miting yapmak için gerçekleştirdiği başvurunun Valilikçe reddedildiği haberi geldi. 15 Haziran günü yalnızca DİSK'in değil, Türk—İş ve bağımsız sendikaların da üyesi olan onbinlerce işçi, İstanbul, Kocacli, İzmir, Adana ve Ankara'da eyleme geçti. Hareketin asıl merkezi olan İstanbul ve Kocaeli'de işçiler üretimi durdurarak sokaklara, caddelere çıktılar. Yasayı protesto etmek amacıyla dört bir koldan yürümeğe başladılar. Giderek güzergâhları üzerindeki fabrikaların işçilerinin de yürüyenlere katılması sonucunda eylem alabildiğine genişledi. Kent sakinleri böylesine bir gün yaşamamışlardı. Kolkola şarkılar, marşlar söyleyerek yürüyen onbinlerce işçi yasaya ve hükümete karşı çeşitli sloganlar atıyor, işçi sınıfının sesi ve gücünü dört bir yana duyuruyordu.

Şaşkınlığa uğramış polis ve askerler tam olarak ne yapacaklarını kestiremiyor, yürüyüşü durdurma çabaları bir sonuç vermiyordu. Bazı işçilerin gözaltına alınması üzerine topluluk karakollara girip, gözaltındaki arkadaşlarının serbest bırakılmalarını sağlıyordu. Bu arada çeşitli grev kırıcı ve provekatörlerin kalabalığa sızması işçilerin duyarlılığı ve inisiyatifleri sonucu, yürüyüşçüler tarafından engelleniyor, burjuvazinin ajanları etkisiz hale getiriliyordu. O gün işçiler, eylemlerine karanlık basınca son verdiler.

Direniş 16 Haziran günü de sürmüştü. Valiliğe doğru yürüyen işçileri durdurmak için gereğinde ateş açma emri alan polis, çok geçmeden silaha sarılıyor ve atılan kurşunlar sonucu işçiler arasında yaralanmalar, hatta ölümler görülüyordu. Bunun üzerine barikatlar işçiler tarafından yıkılmağa başlandı ve sel gibi çoğalan hareket, gerilimi giderek yükselen bir atmosfer içerisinde yollarda akmağa devam etti. Yürüyüşçüleri durdurmak için Galata ve Unkapanı köprüleri açılmış, şehir hatları vapurları seferlerini durdurmuştu. Eylemlerini saat 17.00'ye kadar sürdüren işçiler gene düzenli olarak dağılmışlardı.

Olaylar tüm ülkede çok geniş yankılar yarattı. Alelacele toplanan Bakanlar Kurulu bu iki ilde sıkıyönetim ilan etti ve gece sokağa çıkma yasağı konuldu. Ardından pekçok işçi, sendikacı ve DİSK yöneticileri alındı, tutuklandı ve yargılandı. 3 işçinin ölmesi ve yüzlercesinin yaralanmasıyla sonuçlanan 15-16 Haziran olaylarının ortaya çıkmasında neden olan yasa tasarısının bir çok hükmü ise TİP'in Anayasa mahkemesine yapmış olduğu başvuru sonucunda iptal edildi.

SONUÇ

Bugün 15-16 Haziran direnişinin üzerinden 17 yıl geçmiştir. Ancak işçi sınıfının mücadelesi, ne o günlerde, ne de günümüzde sona ermemiştir. Bugün 12 Mart'ın yapamadığını, 12 Eylül tamamlamış, 1970'de onbinlerce işçinin protestosu ve girişimleri sonucunda iptal edilen tasarılardaki hükümlerin daha da ağırları yürürlüğe konmuştur. Ancak işçi sınıfının 15-16 Haziran direnişinden öğreneceği çok şey vardır. 1970'de Türkiye işçi sınıfı ülkemizde kapitalizmin içine girmiş olduğu çıkmazın tüm maliyetini kendi üstüne yüklemesine kolay kolay razı olmayacağını, olmaması gerektiğini gösterdi. Burjuvazinin emekçi kitlelerin yoksulluğu pahasına, sermaye birikimini, sömürüyü, talanı yoğunlaştırma planlarını rahatça uygulayamayacaklarını ortaya koydu. 15-16 Haziran'da işçi sınıfının direnme gücü karşısında paniğe kapılan burjuvazinin, tarihimizde ilk kez doğrudan doğruya işçi eylemlerinden ötürü sıkıyönetim ilan etmek zorunda kalmasına, direnişe katılan binlerce işçiyi işten atmasına karşın, kazanan gene işçi sınıfı oldu.

15-16 Haziran'da yürüyen işçiler, yalnız kendi sınıflarının demokratik haklarını savunmakla kalmadı, tüm emekçilere karşı girişilen anti-demokratik saldırılara karşı çıktı. Mavi iş tulumlarıyla yollarda, meydanlarda haklarını yok etmeğe çalışan egemen sınıflara "dur" diyerek tüm emekçilerin sözcülüğünü yaptı.

15-16 Haziran, egemen sınıfların politik hareketleri bakımından olduğu kadar, işçi ve emekçilerin politik hareketi bakımından da önemli netleşmeler sağladı. Burjuvazinin bir kesiminin sosyal demokrasiyi bir iktidar alternatifi olarak kabullenmesine katkıda bulundu. İşçi sınıfının gücünü küçümseyen, onun önderliğine inanmayan küçük burjuva radikalizminin savlarının ne denli temelden yoksun olduğunu gösterdi.

15-16 Haziran, dünyanın her yerinde olduğu gibi, bizde de demokratik hak ve özgürlüklerin ancak onlara sahip çıkılarak ve mücadelesi verilerek elde edilebileceğini ve korunacağını göstermiştir.

Bu eylem aynı zamanda, varlığından, gücünden, toplumsal öncülüğünden bazı çevrelerce kuşku duyulan hatta inkar edilen işçi sınıfının varlığını da, nitelikleri'ni de açık ve net olarak gözler önüne sermiş, işçi sınıfı dışındaki güçlere bel bağlayan birtakım küçük burjuva akımlarının yanlış düşüncelerini ve ham hayallerini yıkmıştır. ●

DİSK AÇILMALIDIR!

12 Eylül 1980 tarihinden bu yana, alınan politik bir karar sonucu, DİSK ve bağlı sendikaların faaliyetleri durdurulmuştur. Böylesi bir kararla, Türkiye'de bağımsız, demokratik, kitle ve sınıf sendikacılığı ortadan kaldırılmak istenmiş, bu da sonuçta sermaye birikimlerini ve kârlarını alabildiğine arttırmak isteyen ve bu anlamda önlerinde herhangi bir engel olmasından hoşlanmayan işverenlerin ve onların ideolojisinin oldukça işine yaramıştır.

Gerçekte DİSK'in zorla susturulmak istenmesinin yasal bir dayanağı da yoktur. Bilindiği gibi, her ne kadar 12 Eylül'ün kısa bir süre öncesinde Bakırköy İş Mahkemesinde DİSK'e ilişkin bir dava açılmış ise de, DİSK ve bağlı sendikaların faaliyetlerin durdurulması 12 Eylül 1980 tarih ve 7 No'lu Milli Güvenlik Konseyi kararı ile olmuştur. Daha önce açılmış olan dava da, 12 Eylül'den sonra Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No'lu Askeri mahkemesinde açılmış olan yeni bir dava ile birleştirilmiş ve bilindiği gibi ağır mahkumiyet ve kapatılma kararı çıkmış, ancak hüküm gene kesinleşmemiştir. Kararın Yargıtay'a intikal ettirilmesi için gerekçeli hükmün yazılması beklenmektedir. Ayrıca davanın hiçbir safhasında da, askeri ya da sivil mahkemelerce verilmiş bir faaliyetten yasaklama kararı bulunmamaktadır.

MGK'nın 7 No'lu kararına gelince, bugün artık böyle birşey yoktur. Anayasa'ya göre bu karar 2821 sayılı Sendikalar Yasasının işlerlik kazandığı 7.5.1983 tarihinde yürürlükten kalkmıştır. 2821 sayılı yasanın geçici 5. maddesi, hakkında kamu davası açılan sendikaların, beraat kararına dek sendikal faaliyette bulunamayacaklarına ilişkin, anti-demokratik bir maddedir. Zira hukukun ilk ve temel kuralı, haklarında dava açılan tüzel ya da gerçek kişilerin, kesin hükme kadar suçsuz sayılacağıdır. Oysa madde bu evrensel gerçeği hiçe sayıyor ve son zamanlarda örneklerini çok sık gördüğümüz gibi, hakkında herhangi bir takibat ya da dava açılmış olmayı "suçluluk" için yeterli gören hukuk dışı bir anlayış sergiliyor. Bu geçici 5. maddenin, 1982 Anayasa'sına dahi aykırı olduğu kuşku götürmez.

İşte Anayasa'nın geçici 4. maddesi ile getirilen "siyasi yasakların" kaldırılması için halkoyuna başvurulmasına karar verildiği daha da ileri gidilerek kapatılan siyasi partilerin yeniden açılması önerilerinin tartışıldığı, AT'ye kabul edilmemizin söz konusu olduğu şu günlerde, GÜN Dergisi Sendikalar Yasasının geçici 5. maddesinin kaldırılarak, DİSK ve bağlı sendikaların açılması için uygun bir kampanya başlatmıştır.

İşçi sınıfının anti-demokratik uygulamalara karşı kararlı ve onurlu bir mücadele vermiş olduğu tarihsel 15—16 Haziran direnişinin 17. yıldönümünün kutlanmakta olduğu şu günlerde, işçi sınıfının sendikal mücadelesinin önünde bir engel olarak duran geçici 5. maddenin kaldırılması istemine Sendika yöneticisi, işçisi, siyaset adamları aydını, basın ve yayın emekçileri, demokratik kitle örgütleri, kısacası demokrasiye inanmış tüm güçlerin katılması, savunması ve destek vermesi tarihsel bir görevdir.

Taner Gürel

portreler

nerede sentez orada

SÜLEYMAN YALÇIN

Memleket hayrına olması için hiç değilse bunlar, daha sonra koalisyonda bir araya gelmek yerine, Milliyetçi Cephe'ler de olduğu gibi şimdiden bir birleşme düşünülmeli" diyor Süleyman bey. Geçmişi siyasal imbiğinden geçirerek geleceği okuyor ve kuşkulu bir eklemede daha bulunuyor: "Birleşmezse hiçbiri'si tam iktidar olamaz. Sağın en çok ürktüğü husus da bu."

Memleketin hayrı için olunca akan sular durur, ya da biz öyle bilirdik. Gelin görün ki Süleyman beyin birleşmelerini istediği taraflardan İslamköylü Süleyman bey ile Malatyalı Turgut bey küskündürler ve bu olay oeakçı Süleyman beyi kederlere garketmektedir. Oysa ocakçı Süleyman beyin yaşamı sağı birleştirmek, cepheleştirmek mücadelesi içinde akıp gitmiştir.Denenmiş sınanmış ve cephelerin yararını görmüştür. Ne ki küskünler ille de barışmam diye diretmektedirler. Hatta Malatyalı Turgut tarihte ne kadar Süleyman varsa bir kusur aramakta Kanuni Sultan Süleyman'ın da, İslamköylü Süleyman'm da ekonomi politikalarını beğenmemektedir. Fakat ocakçı Süleyman'ın görüşlerini bir kardeş uysallığı içinde dinlemektedir. Ne ki işin ince noktası Malatyalı Turgut ile İslamköylü Süleyman'ı barıştırıp birleştirmek isteyen ocakçı Süleyman'la, İslamköylü Süleyman küstür.

Bu bulmacanın nasıl çözüleceğini zaman gösterecektir. Ocakçı Süleyman beyin bu bulmacayı eninde sonunda çözeceğinin belirtileri vardır. Birleşmezlerse hiçbirisi tam iktidar olamaz demektedir. Süleyman bey yılların deneyimi ile adeta Allah tarafından konuşturulmaktadır. Süleyman beyin duyarlılığı yaşaya yaşaya, göre göre, deneye deneye memleket hayrı için yapılan işlerin sonunda olgunlaşmıştır.

Süleyman bey 1926 yılında Çanakkale'de doğmuş, ilkokula, orta okula ve liseye gitmiş, oruç tutmuş, namaz kılmıştır. Dayı beyin okulu İstanbul Tıp Fakültesine girmiş, başarılı bir öğrencilikten sonra okulu bitirip, aynı yıl üniversiteye asistan olmuştur. Dayı bey gibi öğrenci derneklerinin, kağıt kokusunun, matbaa mürekkebinin aşkıyla okulunu bırakmamıştır. Süleyman bey milliyetçi-muhafazakar-mukaddesatçı bir hekimdir. Memleketinin sorunlarına yabancı değildir. Kimliksiz bir münevver değildir. Nerden gelip nereye gidildiğini düşünmektedir. 27 Mayıs 1960 ayıbı Süleyman beyi içten içe hep tedirgin etmiştir. Özgürlüklerin özüne dokunulamıyacağı ilkesi açıkça ülkeyi siyasi bunalıma sürüklerken, milli kültürden kopan yarım münevverlerin devlet önünde bireyin hakkını arama çabaları, sol ideolojinin yaygınlaşması genç Süleyman'ı yaralamıştır. Memleket bir çingene düğününe dönmüş, her kafadan bir ses çıkmaktadır. Neyseki Süleyman bey Ayhan Songar bey ve arkadaşları bu bunalıma dur demek için bir araya gelerek Aydınlar Kulübünü kurmuşlardır. 1964—1966 yıllarında Süleyman bey ilmi çalışmalar yapmak için Amerika'ya gider. El kapısında her münevverde başlayan bir kimlik arayışı Süleyman beyde de başlar. Nereden gelip nereye gidiyoruz sorusu onu tarihinin derinliklerine doğru iter. Kimine göre 16 kimine göre 116 devlet kuran Türklerin sorunları üzerine kafa yorar. Kurtların kuşların göç göç diye çığlıklar atmaya başladığı günlerde, demir dağları eriten Türk ırkı gelip sonunda Anadoluda konaklamıştır. Sıla hasreti içindeki Süleyman bey ülkesine döndüğünde Aydınlar Kulübü I. ve II. Milliyetçiler kurultayını yaparken üyeler nereden geldik nereye gidiyoruz diye birbirlerine sorarlar. Toplumumuzun kurtuluşu için, münevverlerimiz, düşünce elmasını usta bir kuyumcu gibi işleyerek bünyemize uyan bir ideoloji yaratırlar. Bu aynı zamanda bir sentezdir. Türk-İslam sentezi fikir yaşamımızda adeta on emir gibi ışıklar içinde doğar. Tam da ideolojik bunalımın yaşandığı anda böylesi bir görüşün filizlenmesi Hz. Muhammed (S.A.V.) efendimizin bir hadis-i şerifini akla getirir. Peygamber efendimiz şöyle buyurmuştur. "Kıyamet alametlerinden bazıları da şunlardır: İlmin ortadan çekilmesi, bilgisizliğin kökleşmesi, şarabın içilmesi ve zinanın ortalığı sarması." İşte tam bu koşullar içindeki ülkemiz, azgın dalgalar içinde bir kayık gibi ha battı ha batacak durumdadır. Türk-İslam sentezi ülkemizi feraha çıkaracak bir doktrin olarak açıklanınca her kafadan bir ses çıkmaya başlar. Sol hemen yaftasını yapıştırır, nazi yamaklığı, faşizme yerel eila.

Fakat İslamcı kanattan gelen eleştiriler daha acımasızdır. "İslam ümmetçidir, milliyetçilikle hiçbir bağlantısı yoktur" dan başlayıp uzayıp giden binbir türlü yergilerde bulunurlar. Latin-hıristiyan kültürüne boyun eğen münevver kılıklılar ise ille de Anadoluda Türklerden önce uygarlıklar vardı, sentez olduysa bu kültürlerle de olmuştur yaygarasını koparırlar. Tartışmalar yoğunlaşırken 12 Mart Muhtırası verilir, İslamköylü Süleyman şapkasını alır, gider. 1961 Anayasası'nda ve toplumsal yaşamda çıban başı olan engeller ortadan kaldırılır. Süleyman bey bu arada Amerika'da ilmi çalışmalar ve dersler vermek üzere bulunmaktadır. Aydınlar Kulübü ülkenin sorunlarının gelişmesine bakarak kendisini yeniler ve Aydınlar Ocağına dönüşür. Demokrasiye tekrar dönülmesi ile siyasal bunalımlar yeniden başlar, iktidar bloğu içinde sanayiciler öne geçmek için atak yapmışlardır. İthal ikameci bir modelle karınca kararınca yaşamaktadırlar. Bir ara sol iktidarı alıyormuş gibi yapıp bırakır. Sermayenin sorunları, Sam amcanın istekleri, ortadoğuda her gün artan karmaşa yeni açılımlar istemektedir. Sam amca, biz sizi Kore'den biliriz, kahramansınız gelin şu körfezin güvenliğini de siz sağlayın demektedir. Üs ya da siz tesis deyin döşeyelim, hür dünyayı koruyalım demektedir. Türk politikacıları Sam amcanın bu dost önerileri ve ambargoları ile karşılaşınca kaytaran bir politika izlemeye başlamışlardır. Sam amca sıkı para politikasının Latin Amerika'da denenmeye başlanacağını açıklamıştır. Bu koşullar içinde Süleyman bey ve arkadaşları derin derin düşünerek şu tarihsel çağrıyı yaparlar: "Milliyetçi Cephe'yi teşkil edemezsek, Türk milliyetçiliğinin bahtsız, fakat liyakatsız nesilleri olmanın lanetini omuzlarımızdan nasıl silkip atacağız." Milliyetçi kadrolar omuzlarında lanet taşımamak için iki tane MC kurarlar. Süleyman bey ve Aydınlar Ocağı üzerine düşeni yapan mutlu insanlar huzuru ile çalışmalarına devam ederler. Kimileyin toplumların alın yazıları böyle ocaklarda yazılır. Sermayenin sorunları, Ortadoğunun sorunları, Türk politikacıların Sam amcanın isteklerinden kaçmaları Türk siyasal tarihine biri çıkar diiduk çalar bak ha! tartışmalarıyla bir çeşitlilik katar. Toplumun alın yazısı da bu arada ortaya çıkar. 24 Ocak kararları alınacak, huzurlu, güvenli ucuz işgüçlü ortamda, kardeş kanı dökülmeden yaşanacaktır. Olan yine İslamköylü Süleyman beyin şapkasına olur. Şapka vestiyer değiştirir. Süleyman beyin şapkası ne zaman vestiyer değiştirirse, demokrasiye olağan bir ara verilir ve şapka ne zaman ortaya çıksa demokrasiye geçilmiş olur. Şapka siyasal bir ölçektir sanki.

Sam amca da ortadoğunun sorunları ile ilgilenmektedir. Neredeyse kendini islama vermiştir. Brzezinski: "İslam dostlarımızda bastırılmalı düşmanlarımızda teşvik edilmelidir." diyerek Sam amcanın islam incelenmesinin sonuçlarını dünyaya açıklar. En iyi islam, hep birlikte, kanunlar çerçevesinde kontrol edilen islamdır. Türk-İslam sentezi böylece bir başka islama karşı bir islam anlayışı olarak ortaya çıkar. Süleyman beyin deyişine göre huzur ve güven ortamını sağlayan yetkililer sağa sola bakmışlar başka çıkar yol bulamayınca Türk-İslam sentezinin kıymetini anlayıp ona gereken önemi vermişlerdir. İşte bu noktada İslamköylü Süleyman bey ile ocakçı Süleyman beyin arası açılmıştır. İslamköylü Süleyman bey ocağın anti-demokratik bir kurum olduğunu ve ilişkileri olduğunu vurgulamış ve küsmüştür. Ocakçı Süleyman bey birlikte ibadet ettikleri Hafize hanımın oğlu Özal'ı destekleyerek kurum ve kuruluşları ocaklaştırmıştır.

Meyvesi olan ağaç taşlanırmış. Bu Türk-İslamsentezi Teksas medeniyeti ne kadar izin verirse o kadar sentezmiş. Bu Türk-İslam sentezi zamanında ezanın okunuşu bile değişmiş. Efendim eskiden ezanlar değişik makamlarda okunurmuş. Sabah ezanı saba, öğle düğah, ikindi hicaz, akşam segah, yatsı uşşak ya da hicaz makamında okunmalıymış. İslam da faiz olmazmış, şu faizsiz bankacılıkta nasıl oluyormuş. Hep bu sorunlar Süleyman beyi kıstırmak için ortaya atılmış tuzaklardır. Oysa Süleyman bey, Malatyalı Turgut'la İslamköylü Süleyman'ı birleştirmek için uğraşmaktadır.

Bir de tam AT'a girilirken Türk-İslam sentezine Teksas eklentisi çeşnisi katılırken böyle ezanla, faizle uğraşmak ilim adamımızı meşgul etmektir. Sevgili Peygamberimizin dediği gibi: "İşler, ehil olmayanlara tevdi edildiği zaman kıyametin kopmasını bekle".

'Yeşilçam Dedikleri Türkiye' Üstüne

Semih Acar

I

Vedat Türkali romanımızın toplumcu gerçekçi yönsemesi içinde yeralan yalnızca öykülemeye önem vermesiyle değil, tüm diğer özellikleriyle de sıcak bir yaklaşım içinde olduğu klasik romanın çağdaş bireşimini ısrarla izleyen, yazdıkları tartışılan bir romancımız. Geçtiğimiz yılın son günlerinde yayımlanan romanı Yeşilçam Dedikleri Türkiye bugüne dek eleştirmenlerin ve romancıların ilgisini yeterince toplayamadı; okunmasında olduğu denli, incelenmesinde de üstünkörü ele alışlara kapalı oluşunun bunda bir etken olduğu söylenebilir.

Yeşilçam Dedikleri Türkiye'nin anlatısı öyküyü önde tutuyor. Romanımızda ancak olumsuz yanlarıyla yansımakla birlikte, her bakımdan büyük önem taşıdığı kuşkusuz olan 12 Eylül öncesindeki siyasal dönem, Yeşilçam Dedikleri Türkiye'nin ana öyküsü ve asıl sorunsalı olarak beliriyor.

Yaşanılan döneme tepki göstermek, yalnızca toplumcu gerçekçi yazarlara özgü sayılmış, öbürleri de bu tanrı vergisinden "azade" tutulmuştur nedense. Gelin görün ki, hem yazarlığı, hem kişiliğiyle çağımızın en naif adlarından biri, büyük bir yazar, aynı zamanda barışsever, katolik, dürüst bir demokrat olan Heinrich Böll, "soyut bir yazar susmak zorunda kalacaktır," dedikten sonra şunları ekliyor: "Her allahın günü hükümetlerin, kiliselerin ve kurumların ihanetine uğramakta olduğumuz bir dünya karşısında bir kimsenin bu yolu sonuna dek gitmesini anlayabilirim. Ama ben yapamam bunu, çünkü karşınızdakilere ileteceğiniz bir mesajın henüz varlığına ve dilini sürüp gideceğine inanıyorum."[1]

Yeşilçam Dedikleri Türkiye'de yaşamın, hem de siyasal kargaşanın had safhada olduğu bir dönemin karmaşıklığı yansır. Romanın öyküsü iki zaman katmanına ayrılıyor. Bir yandan zamandizimsel akış içinde, her bölümde farklı bir kişinin anlatıcılığında gelişen öykü, öbür yandan aynı bölümler içindeki geriye dönüşlerle, birbirinden kopuk çağrışımlarla, kimi zaman da romanın zaman boyutlarının dışına çıkarak, geniş bir siyasal panorama çiziyor. Vedat Türkali'nin bu panoramanın özelliklerini yalnızca sonuçlarıyla değil, oluşumu içinde çizmekte gösterdiği başarı dikkat çekicidir. Gerek siyasal olayların gelişimi, gerek kişilerin bireysel oluşum süreçlerinin nasıl biçimleneceği ve nereye varacağı önceden kolaylıkla kestirilemez. Romanda sözkonusu dönemin bütünüyle yansıtılması amaçlanmıyor; belli bir mekan içinde, dönemin başlıca özellikleri belirli bir zaman kesiti seçilmeksizin iletiliyor. Bu yüzden konu alınan dönemin belirleyici özellikleri yerine, o dönem için ikincil sayılabilecek olaylar üstüne kuruluyor roman.

II

Vedat Türkali klasik roman geleneği içinde, kendi romanının tekniğini titizlikle geliştirmeye çalışan, emek ürünü romanlar yazan bir romancımız.

Yeşilçam Dedikleri Türkiye'nin yapısı, kimisi asal, kimileri ikincil taşıyıcılar olarak, farklı derinliklerden yükselen şu direkler üstüne kurulmuştur:

a) Bazen arka planda, bazen en önde gelişen, ülkemizin bir döneminde yaşanan siyasal süreç ve faşist hareketin ülke düzeyinde yükselttiği terörün Yeşilçam'a yansıması. Romanın Yeşilçam'da başlayıp Yeşilçam'la biten öyküsü, pekçoğumuzun içinde yaşadığı ya da yakın tanığı olduğu olayları anlatıyor. b) Refik, Gündüz, Emine, Saffet, Duran, Narin Ceylan'ın Yeşilçam'daki yaşantıları. c) Gündüz'ün, kendisiyle ve çevresiyle çatışma içindeki devrimci aydın kişiliği. d) Refik'in kişiliğinde, bir insanın siyasallaşma süreci. e) Zühtü Bey'in yaşanılan toplumsal dönemle çatışma içindeki kişiliği. f) İşçi harekenin siyasallaşması ve aydınlarla ilişkisi. g) İlaç tekellerinin soygunu ve bu soygun çevresindeki acımasız ilişkiler.

Her biri ayrı bir sorunun taşıyıcısı olan bu öyküler (öykü içeriğin taşıyıcısı olarak romanda önem kazanıyor) kendi düzlemlerini yaratıyor, kendi iç süreçleriyle birlikte, asıl öyküye, ana soruna bağlanıyorlar. Romanın birincil kişileri olan Refik ve Gündüz bu düzlemlerin hemen tümünde yeralırken, öbür kişiler bazılarına biç girmezler. Sözgelimi, işçi hareketinin Yeşilçam çevresindeki kişisel ilişkilerden bağımsız bir gelişimi vardır.

Romanın kurgusunu sekteye uğratan, yanlış atılan, iğreti ve yersiz kalan ilmekler de var bu arada. Zühtü Bey'in Romanya—Almanya—Yunanistan gezisi, Yunanistan'da rastlantılar sonucu eski sevgilisi Lena'yla karşılaşması, şaşırtıcı bir gelişme olarak romana giriyor. Refik'in annesi Mefharet Hanım'la Ankara'da buluşması ve birlikte geçirdikleri günler, ancak İlaç Dosyası filmine para bulmak için yapay bir eklenti sayılabilir. Salih'in ölümü, Gündüz'ün yolunu kendi başına çizmesi için itki yaratmakla birlikte, kolay seçilmiş bir çözüm gibi duruyor. Bu örneklerde anlatı gerçeklikler uzaklaşırken, romanın öyküsü kesintilere uğruyor, içeriği de yaralanıyor.

Vedat Türkali roman kişilerinin kendileriyle ve yaşadıkları çevreyle sorunlarını, çatışmalarını en başa koyuyor. Kişilerin iç dünyaları bu seçimin ağırlık noktasıdır. Anlatıcının belirleyen olduğu kolay romanlarda, kişilerin iç dünyaları başkalarının tanıklığı önünde, yarı-açık duruma gelir. Üstelik roman sanatının yetkin örneklerinde anlatıcının (romancının) inisiyatifi tümüyle elinde tutamayabileceği düşünülürse, kişilerin iç dünyalarına romancının egemen olmasının olanaksızlığı da görülecektir.

Vedat Türkali'nin kişileri sürekli yoğun çatışmalar içindedirler. İç konuşma ve bilinç-akışı ya da kimi zaman diyaloglar, anlatıcının aktarmadığı, ancak tanık olduğu/bildiği bir dünyayı gözler önüne serer. Romanın en önemli sorunu olma özelliğini koruyan, bireyin iç dünyası, kendini anlatmak yerine aktarıldığında hemen yapaylığa düşecek denli karmaşıklaşmıştır. "Roman kişilerinin yaşamasını mı istiyorsunuz? Özgür olmalarını sağlayın," diyor Sartre.[2] Vedat Türkali Yeşilçam Dedikleri Türkiye'de kişilerinin özgürce gelişmesinin yollarını açmayı romancı tutumu olarak seçmiştir (bir tek Gündüz'de bu tutumunun aksadığını tartıştık). Romanlarında iç konuşmaya çok önem vermesi bu tutumunun sonucudur. Burada iç konuşmaları düzenleme biçiminin bilinç-akışından farklı olduğunu belirtmek gerekir. Onun bu tekniğinin bilinç-akışının başarılı kullanılışı olarak görülmesi yanlış olur. Füsun Altıok (Akatlı) Bir Gün Tek Başına üstüne yazarken, "Bu tekniğe bilinç-akışı adı; iç-konuşma'dan daha uygun düşüyor kanısındayım," diyor.[3] Vedat Türkali'nin iç konuşmalarına bilinç-akışı denirse, bilinç-akışının gerçek örneklerini tanımlamak güçleşecektir. Vedat Türkali iç konuşmayı kullanırken, kişilerinin aklından geçenleri yazınsal biçim ve üsluba sokarak, yeniden düzenler. İnsan bilincinin düşünsel akışı, gerçekte Vedat Türkali'nin kişilerindeki gibi düzgün değildir. Bilinç-akışı örnekleri sayılacak denli azdır; sözgelimi romanın bir yerinde Refik şöyle düşünür: "Bu filme koyduğumuz şeyler benim açımdan aslında kaç kez söylemedim mi karşı çıktığımı size ben demek bu filmi sevinmez olur mu insan..." (s. 105) Kendisine ilk kez bir filmi yöneteceği söylendiğinde Refik'in gösterdiği heyecanlı tepkidir bu. Görüldüğü gibi, iç konuşmalarda yapılanın tersine, bu alıntıda noktalama işaretlerine de başvurulmamıştır.

Yeşilçam Dedikleri Türkiye'nin zaman dizinsel bir akışı vardır. Ne var ki, somut zaman, anlatıcı tarafından romanın hiçbir yerinde belirtilmiyor; yalnızca bazı ipuçları verilmekle yetiniliyor ve romanın öyküsü yaşadığımız belli bir döneme karşılık geliyor. Bir roman, belli bir dönemi anlatırken, o dönemin verilerinden yararlandığı gibi, kendi verilerini de yaratır. Kendi verileri yaşamın içindeki gerçek veriler olmasa bile, sanatsal düzleme çıktığında gerçekliğin ta kendisine dönüşmüş verilerdir artık. Yoksa, roman yalnızca o dönemin yazınsal yansıtılışıyla sınırlanır. Gerçek veriler romanın kendi öz gerçekliği içinde birer roman gerecidir, o kadar. Ne aynı biçimde yansıtılmaları gerekir ne de zaman ve mekan boyutlarını aynıyla korumak.

III

Yeşilçam Dedikleri Türkiye, Vedat Türkali'nin önceki iki romanı Bir Gün Tek Başına ve Mavi Karanlık'da ele alınan sorunları çoğaltıyor, boyutlandırıyor. Sorunların çeşitliliği zengin bir kişiler toplamını da birlikte getiriyor. Romanınızda üstünkörülüğün egemen olduğu bir

dönem içinde, Yeşilçam Dedikleri Türkiye'nin kişilerindeki bu zenginlik üstünde durmaya değerdir.

Romanda kişiler birer birer öyküye girerken, anlatının doğallığını bozmamaya özen gösterirler. Öykünün romanın iskeletiyle sıkıca bütünleştiği hemen görülür ama, bazı eklemlerin iyi oturmadığı, öykünün birdenbire boşluğa düştüğü noktalarda, roman da aksamaya başlar. Sözgelimi, Şahin Doğu üstündeki ısrarına karşın, Vedat Türkali bu kişisini bir türlü romanın dokusuna yedirememiştir. Gerçek bir kişiden yola çıkarak oluşturulduğu anlaşılan Şahin Doğu, öykü içinde sık sık kendini gösterirken, aynı ölçüde romana katkıda bulunamıyor, vazgeçilmez bir roman kişisine dönüşemiyor. Devrimci işçi Salih'in zamansız ve bir bakıma nedensiz ölümü de boşlukta kalıyor.

Oysa romanı yücelten, onsuz olunmaz parçaların yüksek bir bireşimine ulaşmaktır. Refik ve Gündüz romanın birincil kişileridir; sonra Zühtü Bey ve Salih, Emine, Nihat, Ramiz Bey, Pervin ve bunlara eklenebilecek olan Seniye, Narin Ceylan, Saffet Duran, Komiser Atıl, Temel, Fahrettin, Makbuş romanı tamamlayan irili ufaklı, çeşitli değerlerde taşlardır.

Vedat Türkali'nin, devrimci aydın tipi Gündüz'ü romanın baş kişisi olarak tasarladığı hemen duyumsanıyor. Gelgelelim bu tasarımı gerçekleşemiyor. Yazarın tasarımının ötesinde, öykü içindeki ağırlıklı yeri nedeniyle de, okur gözünde de romanın asıl kişisinin Gündüz olduğu görünebilir ama, romanın kendi gerçekliği tasarımı aşarak, Refik'i Gündüz'ün önüne çıkartıyor. Gerçekten, roman gerçekliğinin romancının inisiyatifini nasıl aştığının ilginç bir örneği var burada. Refik kendi bireyselliği ve çevresiyle ilişkisi içinde, çok başarılı bir kişilik oluşum süreci yaratır. Yazar Gündüz'ü öne çıkartmak için anlatıya kimi zaman müdahale ederken, Refik buna gereksinim duymaksızın, kendi kendisini yaratır, Vedat Türkali'nin kişilerine kazandırmayı amaçladığı tipik özellikleri de üstünde daha çok toplayan bir kişilik kazanır.

Marquez romanlarını yazmaya başlamadan önce kişilerinin başlarına neler gelebileceğini, "Yalnızca çok genel bir şekilde," bildiğini söylüyor. Yüzyıllık Yalnızlık romanının kişilerinin düşündüğünden başka yönde gelişmeleri üstüne söyledikleri, konu için oldukça çarpıcı: "Kişilik ve yaşayışları istediğim gibi olmadığı anlamında, üç tanesi bütünü ile kontrolumdan çıktı. Aureliano José, halası Amaranta'ya, şaşkın bakışlarım arasında, korkunç bir aşkla bağlandı; José Arcadio Segundo hiçbir zaman istediğim gibi bir muz işçileri sendika lideri olamadı ve José Arcadio (papaz çırağı) romanda yersizce, çökmüş bir tür Adonis'e döndü."[4]

Refik de değişim içinde oluşup zenginleşen kişiliğiyle, romanın yaratım sürecinin denetiminden çıkıp romanın baş kişisi olmuştur. Nasıl ki, önceden önemli bir Yeşilçam tipiği olarak tasarlandığı sezilen Şahin Doğu, bir türlü yaşayan bir kişiliğe dönüşememişse.

Osmanlı kalıntısı, tutucu mu tutucu Zühtü Bey'in oğlu Refik, başlangıçta apolitik, hattâ atipiktir. Çevresinde alabildiğine sıcak biçimde yaşanan sorunlara karşı ilgisiz, kendini Yeşilçam'ın gündelik sorunlarıyla sınırlamış, "Dünyaya değil, sinemaya doğmuşum!" diyen, içine kapanık, parasız-pulsuz, olgunlaşmamış kişiliğiyle ne yana çekilse gidecek biri'si olarak romana girer.

Refik kurduğu yeni ilişkiler içinde, çevresinde tanık olduğu değişimden etkilenmeye başlar. Gösterdiği değişim başlıca üç etkene bağlıdır: İlki, tanıştığı günlerde bir türlü yıldızı barışmayan Gündüz'ün kendisine karşı yapıcı yaklaşımı. İkincisi, Yeşilçam ortamına sıçramakta da gecikmeyen siyasal terör. Üçüncüsü, Emine'yle kurduğu arkadaşlık ilişkisi. Bu etkenlere bağlı olarak, Refik olumlu bir kıpırdanış içine girer, siyasallaşmaya başlar, sonra da bu değişimini sinemacılığına aktarmaya çalışır. Romanda başlangıcıyla sonu arasında en uzun yol kateden kişidir Refik, yoktan varedilmiştir; bu da bir romanın asıl kişisinin kim olduğunu belirlemek için önemli bir ölçüt sayılmalıdır. ●

1. Böll, Denemeler, Çeviren: Kâmuran Şipal, Cem Yayınevi, 1984, s. 25.
2. J.P.Sartre, Yazınsal Denemeler, Çeviren: Bertan Onaran, Payel Yayınları, 1984, s. 26.
3. Füsun Altıok, Niç'in Diyalektik, Çağdaş Yayınları, 1977, s. 220.
4. G.G.Marquez'le Konuşmalar, P.A. Mendoza, Çeviri: Şen Süer-İlilmi Bitim, Metis Yayınları, 1983, s.89.

71. sayıda sürecek

MOSKOVA'DAN MÜNİH'E

Moskova Barış Forumu'na katılan 5 Münih'li, 10 Mart tarihinde Münih'de yapılan yığınsal bir kapalı salon toplantısında, Forumu dile getirdiler. 4 saate yaklaşık süren toplantıda, her kişi kendi alanından bilgiler verdi, Forum S.Birliği'ndeki yenilemeler hakkında düşüncelerini söylediler. Toplantı, 1000 kişiyi aşkın kişi tarafından ilgiyle izlendi.

Yarına sorumluluk duyan herkes, şimdi S.Birliği'nin "Glasnost—Açıklık" politikasını ilgiyle izliyor. Bunu bu toplantıda da yaşamak olası idi.

Forumda yer alan kişilerden biri de, tanınmış sinemacı Maxmillian Schell idi.

"Topkapı" filminin oyuncusu ve Türkiye sinemaseverlerin yakından tanıdığı bu oyuncu, Moskova Barış Forumu'na davet almış, katılmış ve Münih'teki forumda da yer almıştır. Aşağıda M.Schell ile yaptığımız söyleşiyi sunuyoruz.

GÜVEN PAMİR ● ...Schell, bizler sizi oynadığınız birçok filmden, bir sinema sanatçısı olarak tanıyoruz. Özellikle "Topkapı" filmi daha belleklerdedir. Ama, sizin aynı zamanda barış için aktif bir kişi olduğunuzu bilmiyorduk. Şimdi size şu soruyu sormak istiyorum: Moskova'daki Barış Forumu'na niçin katıldınız? Beklentileriniz neler-di?

MAXMILLIAN SCHELL ● Doğal ki, ben de bir barış taraftarıyım. Davetiyeyi aldığımda hemen kabul ettim. Şöyle bir düşüncem vardır ve bunu her zaman: Korku duyulan yerde konuşmak belki iyidir.

ABD'ye gittiğimde ve orada TV'de yaptığım konuşmada da aynısını söyledim.

İnanıyorum ki, böylesi toplantılarda, karar veren sorumlu kişilerle, politikacılarla konuşmak, diyalog, onlara ulaşmak fırsatı oluyor. Kişisel olarak onlara bazı şeyleri vermek olası.

Barış için sadece konuşmak ise, gevezelikten başka bir şey değil. Bunu, doğrusunu söylemek gerekirse, doğru bulmuyorum.

Sorun, gerçekten önemli. Nükleer silahların kaldırılması çok önemli olmakla birlikte, başka önemli sorunlar da var, örneğin bir çevre korunması sorunu gibi. Sonra, daha başka sorunlar var. Örneğin, F.Almanya'daki yabancı işçilerin sorunları... Bütün bu sorunlarla uğraşmak ve sorunlarını üzerine giderek, çözümleri için çaba harcamak istiyorum.

G.PAMİR ● Sizce barış neden önemli?

M.SCHELL ● Herkes barış istiyor. Herkes yaşamını yaşamak istiyor. Ve bir nükleer savaş, her yaşamı tehdit ediyor.

G.PAMİR ● Peki, Barış için mücadele veren barış hareketlerini nasıl görüyorsunuz?

M.SCHELL ● Doğal olarak bütün barış hareketleri selamlanmalı, diyorum.

G.PAMİR ● Siz bir sanatçı, bir sinemacı, bir film yapımcısı olarak, üzerinizde ne gibi görevler görüyorsunuz?

M.SCHELL ● Sanıyorum ki, günümüzde sanatçılar, sadece sanatçı değillerdir. Onlar aynı zamanda, kendi ülkelerinin, kendi kültürlerinin uluslararası alanda tanınmış temsilcileridirler. Ne ki, durumun böyle olmasına karşın, örneğin bazı ülkelerde kültür ve sanatçılar aşağılanıyor. Örneğin, F.Almanya'da politik yaşamda kültür sözcüğü geçmiyor. Onun yerine, endüstri, askersel silahlanma, silahlar gibi kavramlar ön planda duruyor. Ve bu kavramlar da kültürü gölgeliyor.

G.PAMİR ● Yani, kültür ile barış arasındaki bağı vurguluyorsunuz..

M.SCHELL ● Evet. Sanıyorum ki, kültür bütün zamanlarda barışın aracı olarak büyük bir rol oynuyor. Aynı zamanda da kültür, barışın bir parçası. İçiçe iki durum.

G.PAMİR ● B.Avrupa'daki, F.Almanya'daki yabancı işçiler, Türkiyeli göçmen işçiler konusunda neler düşünüyorsunuz?

M.SCHELL ● Yabancı işçiler önemli bir sorun. Yabancı işçilerin yaşadıkları ülkelerde önemli bir işlev görmelerini yürükten arzuluyorum. Ve bunu destekliyorum da. Bence, yabancı işçiler yaşadıkları ülkelerde, topluma uyum sağlamaları için, bizler tarafından da yardım görmelidirler. Ben kendi çapımda birşeyler yapmak isterim. Görüştüğüm, konuştuğum bir yabancıya her defasında bazı yardımlarda bulunmaya uğraşıyorum.

G.PAMİR ● Size teşekkür ediyorum.

YENİ ŞİİRLERİYLE

Ne Duruyorsun

radyonun yerini
televizyon orada olur mu öyle
al buradan bu masayı
duvarlardaki resimler diyorum, fotoğraflar
/bir annenin ölümüne benziyorlar daha çok, terkedilmiş
bir kadına belki yıllar öncesi, esmer düşlerine
dokunduğun, haftasonları pazar kurulan arsada
gökyüzüne, balonu patlar patlamaz
ürkek gözleriyle bir çocuğun
bu defteri niye saklarsın bilmem sararmış sayfalarıyla
/sami hoca'yı gördün, bir ölüm ilânıydı aylarca
rüzgârsız bir bulut
öbür pencereye taşı sardunyayı
ya da balkona, yanına sarmaşıkların
/sarmaşıklar mı, ah ne bitimsiz yalnızlık
bilirsin, odalar kan ağlar özcan abi
ama dur, pencereyi
onu, önce onu, kapıları
kapılardan birden kaldırımları
/taşları kaldırsak seslerimiz
omuzlarımızı büyüttükçe büyüten tabutların ardı
dükkânları marketleri kunduracıları
terzileri dülgerleri birahaneleri
otobüs duraklarını sinemaları pavyonları
zafer çarşısı'nı kocabeyoğlu'nu soysal'ı
(.....)
senin bir duruşun var vitrinlerde, onu
nilgün'le mustafa'yı gördüm evlenmişler, evlilikleri
gençler sarmaş dolaş parklarda, öpüşmeleri
/ahlâk söylevleri çekiyor neredeyse bu dünyadan göçmüş biri
ne diyor bu amca adres mi soruyor, adresleri
akşamüzerleri mi dedin güzel, akşamüzerlerini
(.....)

sevmişler mi yerlerini kalkmazlar mı kalkmasınlar

bu şehri diyorum bu şehri
ikindi vakti bulvarlardan
ne makas ne dikiş iğnesi
bana diyorum
bana biraz

Ocak–Şubat'87/Ank.

Kadın

ipte çamaşır
pencere önü begonya
örtüsüne kar yağmış
tabaklar dizili bir masa
gözlerinden bir sokak
bir şarkı akşama
güz yağmuru
pervaza düşen

Ağustos'86/İzmir

Kartpostal Zaman

III
kül tablası bir leke ansızın
üşümek o kadının dudağından
yanıbaşında uzak bir ada

savrulur rafta göçler kitabı
pullanmış güneşli bir sokak
bir ses özlemekten

yorulur onda o çocukta şükrü
gülmek durmadan bir körfezi
dökülür içimize ipince

kurur serçe ötüşleri
bir bulut göl sularında
fırtınalar tarar saçlarınız

dön akşama bir gülüş nasıl
nasıl anı olur böyle güzelken

mart'86/Ankara

Saatler Ayrılığa Mı Kurulu Ne

XIII
tedirgindi
belki her an
yağmur
her an dolu
vuracakmış
gibi
saklar saklanırdı
özleyişini
gelirdi çözülerek
dizlerinden
yolun bir ucu
sensen

susardın, yüzyıl
geçerdi dudağında
bir yüzyıl daha
sussan da
anlardı
en güzel sözcüklerdi yüzün
yüzüne bir baksa
bir yüzyıl daha
yaşardı o—
nu
sen
öldür-
dün

Aralık'86/Ank.

m.mahzun doğan

liseliden mektup

"Boyun eğmemeliyiz, yalana ve bilgisizliğe."

"Bu tarih kitabı, bu tarihi anlayışı tümüyle burjuva tarihçilerinden yararlanılarak oluşturulmuştur. İnsanlarımızı yalanlarla eğiten bu yapılaşma, eğitimdeki bu yozlaşma, demokratikleşmeyle birlikte terkedilecektir. Tüm liseli arkadaşlarıma ve tüm öğretmenlerime bir çağrıda bulunuyorum: Gelin okullarımızda okutulan kitapları inceleyip onları kamuoyu önünde, dergimizde, okullarda yargılayalım. Neyin gerçek, neyin yalan olduğunu gözler önüne serelim."

I— LİSE II TARİH KİTABINDA NELER YAZIYOR?

Vah vah vah.. Elimde şu anda okullarımızda görmekte olduğumuz tarih dersinin kitabı var. Kitabı İzmir Atatürk Lisesi Tarih Öğretmeni Yüksel Turhal yazmış. Neler yazdığını görünce insanın yüreği parçalanıyor.. Peki neler yazmış? Örneklendireyim:

"Sultanların birinci görevi halkı baba gibi koruyup gözetmekti."
"Türk hükümdarları başka bütün milletlerde karşınıza çıkan, ezen, sömüren, kendisinden korkulan diktatörlere asla benzemezlerdi."
"Osmanlı yönetiminde halk başlıca iki bölüme ayrılıyordu"
"Avrupa feodalitesi ile Türk feodalitesi karşılaştırılır ise, aralarında isim benzerliğinden başka ortak yönlerin bulunmadığı görülür."
"Avrupa'da köylü köle durumunda iken Türklerde hür idi"

Bir de soruyoruz : Bizdeki Yunan düşmanlığı nereden geliyor? Yazık ki bunun yanıtlarından biri eğitim-öğretimde yatıyor. Bakın tarih kitabında ne yazıyor:

"Miryakefalon nasıl Bizans'ın tüm ümitlerini söndürdü ise, Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan Savaşı da Yunanistan'ın Anadolu üzerindeki isteklerinin boş bir hayalden başka bir şey olmadığını göstermiştir."

Bu ve buna benzer bir yığın yanlış benzetmelerle, yanlış çağrışımlarla dolu olan kitap lise II. sınıfa giden yüzlerce öğrenciye okutuluyor. Onlara Türk—İslam sentezinin propogandasını yapıyor, onların kafasının içini safsatalarla, resmi ideoloji ve resmi tarihin yalan dolu yorumlarıyla dolduruyor. Savaşı kutsallaştırıyor ve ırkçılığı yaygınlaştırıyor.

Bu tarih kitabı, bu tarih anlayışı tümüyle burjuva tarihçilerinden yararlanılarak oluşturulmuştur. İnsanlarımızı yalanlarla eğiten bu yapılaşma, eğitimdeki bu yozlaşma, demokratikleşmeyle birlikte terkedilecektir. Tüm liseli öğrenci arkadaşlarıma ve tüm öğretmenlerime bir çağrıda bulunuyorum: Gelin okullarımızda okutulan ders kitaplarını inceleyip onları kamuoyu önünde, dergimizde, okullarda yargılayalım. Neyin gerçek, neyin yalan olduğunu gözler önüne serelim. Nasıl bakanlığımız kitap yazma seferberliği açtıysa, biz de kitap irdeleme seferberliği açıp, öğretim-eğitimdeki mücadelemizi somutlaştıralım. YARIN'dan da bu konuda sayfalarında fikir belirtmesini diliyorum.

II — LİSELERDE KIZ—ERKEK İLİŞKİLERİ BASKI ALTINDA

Öğretmen yanımdaki kızı yanına çağırdı ve ona bağırmağa başladı:

— Sen nasıl bir erkekle her tenefüs dolaşırsın? Namusun yok mu senin? Saçını kökünden keserim.

Okul yönetimi de bahçede kız-erkek dolaşmayı yasaklamıştı. Bu katı yasaklar özellikle taşrada etkiliydi. Peki neden? Neden baskı altına alınıyoruz ilişkilerimizde? Yanıt hazır. 12 Eylül'le birlikte tüm insansal ilişkilere darbe vurulmuştur. İşçiler biraraya gelemez. Toplanıp eğlenemezsin bile. Öğrenci dernek kuramaz, sendika miting yapamaz, memur örgütlenemez. Değil örgütlenmek, selamı sabahı bile birbirinden esirgeyenler vardı. Gençlik ilişkileri de darbe yedi.

İşin ilginç yanı, yöneticiler bu kız-erkek ilişkilerinin büyük kentte teşvikçiliğini yaparken, taşrada yasaklıyor. Çünkü cinsellik büyük kentte gerici bir işlev yüklenirken, taşrada ilerici bir işlev yükleniyor. "Adam dernekçi olacağına sevgilisiyle gezsin" anlayışı büyük kentte sürüyor. Bir lise öğrencisi olarak, ben, bu ilişkilerin de, diğer insansal ilişkiler arasında yerli yerine konması gerektiğine inanıyorum.

III — LİSE MÜFREDAT PROGRAMI NE KADAR ÇAĞDAŞ?

Demokrat Parti döneminin Milli Eğitim Bakanı Tevfik İleri imzasıyla 1957'de çıkarılmış bu program. Yıl 1987. Tam otuz yıl olmuş. Otuz yılda neler olmadı? Galiba 12 Eylül bir eksik, herşeyi yıkmakta. Lise Müfredat Programını niye değiştirmediler? Doğrusu çok merak ediyorum verecekleri yanıtı. TDK'nu, TTK'nu, 1961 Anayasasını, CHP'yi yıkan rejim, neden dokunmadı bizim programa? Acaba "değişmez!" diye bir hüküm mü var? Belki de şöyle düşünüldü: Bundan daha ileri bir müfredat programı olamaz. Ya da bu lise öğrencilerini eğitmek için en uygunu. İnanıyorum bu konuyu da düşündüler ve öyle dediler.

Edebiyat kitabını açıyorsun: Reşat Nuri'yi geçme! Niye? Program öyle. Mantık? Aristo mantığı. Tarih? 1938'den sonrası yok. Biyoloji? Sakın Darwin'e, Lamarck'a, Pavlov'a yanaşma. Niye? Program öyle. Fizik? Einstein'dan uzak dur! Niye? Allaha inanmazdı. Böyle sürer komedi.

Hayır, hayır, hayır! Bunları görmeliyiz artık arkadaşlar. Boyun eğmemeliyiz yalana ve bilgisizliğe.

IV — HERKES YAZMALI

Bence her liseli oturup yazmalı. Yoksa, sesimizi çıkarmazsak, istemlerimizi ortaya koymazsak, kimse gelip bizim hakkımızı korumaz. Almaz. Alamaz da. Liseli, lisesinin sorunlarından yola çıkıp kendi düşüncelerini YARIN'a göndermeli.

"Yaşasın Üniversiteli — Liseli Dayanışması."

"Haksız Gözaltılara son!"

"Öğrenci Dernekleri Yasa Tasarısına Hayır!"

Sinan Erel
İstanbul Anadolu Yakası'nda Bir Lise'den Bir Liseli

NİKARAGUA'LI SANATÇI LUİS ENRİQUE MEJİA-GODOY

"Hedef tüm dünya ülkelerinin barışı olmalı."

☐ *Nikaragua, devriminin 8. yılında. Çok yakınlarda kendinize yeni bir anayasa yaptınız. Önünüzde hangi politik sorunlar var?*

■ Yeni anayasamız Nikaragua'daki demokrasiyi gösteren somut bir kanıttır. Anayasayı bütün halk yaptı. Halkın, gelecekte ülkenin nasıl olması gerektiğine dair bütün beklentileri bu anayasaya yansıdı. Biz kültür emekçilerinin de bu işte payı oldu. Büyük bir toplantı düzenledik. Buna sadece sandinist cepheden olanlar değil, yönetime karşı olanlar da dahil herkes katıldı. Orada kültür emekçilerinin talepleri dile getirildi. Örneğin kültür alanlarındaki işsizliğin yenilmesi, daha iyi teknik koşullar ve altyapının oluşturulması. Nikaragua'da besteciler, yazarlar, şairler için telif hakkı yoktu. Bizim için tüm bu irili ufaklı sorunların üstesinden gelebilmek oldukça önemliydi. Ancak en önemli sorun, tabii ki devrimin savunusu...

☐ *Kontrgerillaların ve Amerikalıların oluşturduğu tehlikenin ciddiyeti konusunda ne diyorsunuz?*

■ Nikaragua şunu her zaman vurguladı: Yalnızca askeri müdahale bir çözüm olamaz. Fakat ABD emperyalizmi bizi ezmek için fırsat kolluyor. ABD'nin askeri bir müdahale peşinde olduğunu bilen halkımız ise buna boyun eğmemek için elinden geleni yapmağa hazır. Ancak saf askeri bir çözüm, çözüm değil, kan dökümünün devamı olacağından Contadora grubu ile ilişki halindeyiz ve olası bir barış için her türlü görüşmeye açığız. Oysa ABD'den her gün yeni bir saldırı geliyor ve biz bu saldırılara karşı kendimizi savunmak zorunda kalıyoruz. Sadece geçen yıl kontra'ların saldırısı sonucu 6600 kişiyi kaybettik. Bu aşağı yukarı tüm gücümüzün yarısıdır. Kontra'ların silahlarını bırakmaları için elimizden geleni yapıyoruz, bu konuda bir af bile çıkarttık.

Tüm bunların ABD, Honduras ve Costa Rica'nın önerdiği gibi kontra'larla aynı masaya oturmakla bir ilgisi yok. Evet, biz onların başkanlarıyla konuşmak istiyoruz, ama bunlar Amerikan emperyalistlerinden başkaları değil ki.

Nikaragua'da karşı devrimin çoktan yenildiğine inanıyoruz biz. Kontra'lar suni olarak yaşatılmağa çalışılıyor. ABD bunun için silahın yanısıra uyuşturucu ve fuhuşu da kullanarak Honduras'da kol geziyor.

☐ *Biraz da Nikaragua'nın politik şarkısından bahsedelim. Somoza'nın devrilmesinden sonraki yıllarda nasıl gelişti. Şimdiki durumu nedir?*

■ Önce niçin politik şarkılar yaptığımızı hatırlayalım. Bunlar neden ortaya çıktı? Çünkü, gerekliydi. Halkın diktatörlüğe bir yanıtı, tepkisi idi. Sanatçı orada halkın savaştaki sesi, alevi gibiydi.

1927'de general Sandino dağlarda savaşırken politik şarkı çoktan oluşmuştu. Meksika devriminin büyük etkisi vardı. Yörede (Meksika'dan Costa Rica'ya kadar) aynı Orta Amerika kültürü vardır. Ülkedeki şarkılar okuma yazma bilmeyen yüzbinlerin gazetesi idi. Ben general Sandino'nun, halkımın tarihini kendilerine şarkı ile anlatabildiğim için şanslıyım. Bu halkın kendi yazdığı tarihtir; Somoza zamanında, kültürümüzün, emperyalist sömürünün kir katmanları altında saklanmışlığının tarihidir. İşte bu katmanın altında müzik yaşar ve fışkırır. Bizler basit insanların şehirlerde ve kırsal kesimlerdeki yaşamlarını anlatan şarkılar yazmaya başladık. Sadece Somoza'ya değil, ona karşı olan büyük toprak sahiplerine de karşı çıkan şarkılardı bunlar. Büyük sanayi patronlarına, halkın duygularını sömüren din adamlarına karşı yazılmış şarkılardı. Zaten, ilk politik şarkılarımı yazdığımda oldukça radikaldim.

☐ *Hangi yıllardan bahsediyorsunuz?*

■ 1967 — 69 arası. Çünkü 1970'ler de şarkılarım olgunlaşmıştı artık, ben de olgunlaşmıştım. Bazı şeylerin farkına vardım ve Costa Rica Komünist Partisine üye olmağa karar verdim. Şarkım giderek halkla daha bir içiçe geçti. Şimdilerde halk içinyazmanın,halkıniçinden gelmenin, halk olmanın bilincini taşıyorum.

1979'a kadar sürgünde yaşadığım söylenebilir. 9 yıl boyunca şarkılarım enternasyonalist olma özelliğini kazandı. Vietnam, Afrika, Şili, Uruguay, Küba ve tabi Nikaragua için uğraş verdik.

Devrimden sonraki şarkılarım da aslında işlevini pek değiştirmedi. Artık diktatörlüğe karşı savaşmıyoruz. Somoza'nın ne kendisi, ne de rejimi yaşıyor artık. Bugün devrimin yapısını, savunusunu konuşuyoruz. Geçmişten bir takım muhalefeti de teslim aldık. Kapitalizmden geldik, onunla birlikte yaşadık ve şimdi onun muhalefetini de hala içimizde taşıyoruz. Sorunlarımız artık daha farklı. Vatanın ve özgürlüğün savunusu, iş, çocuk, sağlık, kadın hakları gündemimizde. Devrimden sonra Ernesto Cardinal Kültür Bakanlığını kurdu. Şimdi halkla içiçe bir devrimci şarkımız var. Artık bu silahlardan, barikatlardan, bayraklardan bahseden bir şarkı değil. Halkın sevgisini, inancını yansıtan bir şarkı. Eleştirileri, özeleştirileri barındıran, deli gömleksiz bir şarkıdır bu.

☐ *Bildiğim kadarıyla Nikaragua Kültür Bakanlığı'na bağlı ENIGRAC plak firmasında da bir takım sorumluluklarınız var.*

■ Orada sanat bölümü sorumlusuyum.

☐ *ENIGRAC'taki işler ve kendi sanatsal etkinlikleriniz bir ikilem oluşturmuyor mu sizin için? Yeni şarkılarınız için vakit buluyor musunuz?*

■ Evet, bu büyük bir zorluk. Ancak 1979'dan bu yana sanatsal etkinliklere ayırdığım zamanı diğer sorumlulukların lehine azaltmam, devrime yaptığım küçük bir katkıdır. Planlama, içyapı, belgeler... İnsan birçok yeni şeyi öğrenmek zorunda. Geçmişte bunlarla pek ilgilenmemiştim. Sadece Mexico'daki bir plak şirketiyle ilişkim olmuştu. Belki de bu yüzden devrim bana bu işi verdi. Ancak şarkı yazmak ve söylemek tabii ki en büyük tutkum.

☐ *Bizler Nikaragua'nın en ünlü şarkıcıları olarak sizi ve kardeşinizi tanıyoruz. Ülkenizde de durum böyle mi?*

■ Bu bir yönüyle objektif, diğer yönüyle de sübjektif bir yargı. Bizler 15 seneden beri kendi isteğimizle devrimle kişisel bağları olan insanlarız. Politik şarkılar yaptık, devrim için çalıştık. Fakat devrimden sonra değişik müzik formları kullanan birçok grup doğdu. Örneğin MANCOTAL devrimin bir ürünüdür. Bu grubu devrimden sonra oluşturduk. Nikaragua'da bugün çok çeşitli gruplar, solistler, ikililer, vokaller var. Ve en önemlisi kitlesel bir amatör hareketi var.

☐ *VOLCANTO Hareketi nedir?*

■ VOLCANTO Şili'deki yeni akımla karşılaştırılabilir. Temelinde daha geniş bir kitleyi kucaklayan, halk sanatçıları yatmaktadır. Nikaragua özgünlüğünden yola çıkarak dünyanın diğer bölgelerine ulaşan bir ses oldu bu.

☐ *Amerikan müziği ülkenizi ne denli etkiliyor?*

■ Bu çok önemli bir soru. Halkımız giderek bir değişim içerisinde. Geçmişte kültür emperyalizminin bombardımanı altında fikir üretemeyen gençlik bugün artık düşünüyor. Bu nedenle kendimizi dış dünyadan soyutlamıyoruz. Latin Amerika kapitalizminin etkilerini iyi biliyoruz. Ancak oralarda da müziğin içeriği çok farklı değil. Ayrı olan yalnızca formlar ve diller. Şunu vurgulamakta yarar var: Bizler devrimi kararnameler aracılığı ile yap-

madık. Bu nedenle müzikte de kararnameler ya da yasaklara yer vermiyoruz. Gençliğe daha fazla alternatif yaratmalıyız. Eğer çeşitli alternatifler geliştirmeyecek olursak halka yabancılaşabiliriz. Bu sadece müzik için değil, edebiyat, şiir ve tiyatro için de geçerlidir. Nikaragua'daki yeni kültür kararnamelerin değil, içimizden gelenlerin bir ürünüdür, ve asla ithal bir kültür olmayacaktır.

□ *Yabancı ülkelerdeki sanatçıların sizinle dayanışmalarının ne gibi etkisi oluyor? Ülkenizin bu doğrultudaki istemleri nelerdir?*

□ Evet, ülkemizde, yurtdışındaki oyuncuların, yazarların, müzisyenlerin ve aydınların dayanışma girişimlerinin etkilerini somut olarak hissediyoruz. Yaygın kitle iletişim araçlarının gündemine gelebilenlerin etkileri tabii ki daha fazla oluyor. Onlar çok önemli. Söyledikleri herkelime geniş yankılar yaratabiliyor. Örneğin bir Harry Belafonte, bir Steevie Wonder. Tabii Latin Amerika'dan da bir çok sanatçı ve politikacı var. Bu anlamda yazarlardan Marquez ya da Cortazar'dan bahsedilebilir.

Ancak dayanışma yalnızca sanatçılarla sınırlı kalmamalı, tüm kesimleri kapsamalı. Dünyadan istediğiniz, çıkarlarına uysun ya da uymasın, Nikaragua hakkında doğruları söylemeleri. Nikaragua'ya ilişkin yapıtların verilmesi elbette güzel. Ancak bu bizim ülkemizle sınırlı kalmamalı ve hedef tüm Orta Amerika, tüm dünya ülkeleri'nin barışı olmalı. Bu, biz Nikaragua'lıların barış için savaşımlarının haklılığını da vurgulamada büyük bir etken olur. Bizler sadece ülkemiz için değil, Şili, Paraguay ve tüm dünya için endişeleniyoruz. Nikaragua, ABD'nin yeni bir Vietnam yaratmak istediği bir ülkedir. Bizler bu Vietnam'ı oynamak için hazırlandık. Fakat Orta Amerika'daki diğer ülkeler buna hazır değil. Sadece Nikaragua'nın değil, onların da başlarına bombalar düşecek. İşte bu yüzden bizler barış için hergün savaşım veriyoruz. Toplumun her kesiminde olduğu gibi, bizlere, yani tüm sanatçılara da bu konuda büyük bir sorumluluk düşüyor. ●

• Bu söyleşi, Eiserne Lerche dergisinin Ocak 1987 sayısından Türkçeye çevrilmiştir.

Türkçesi: Can Mengilibörü

JAMES COSTELLO

Türkçesi: T.Asi Balkar

James Costello, 1937 yılında Utica'da (A.B.D.) doğdu. Wilmington'da yaşıyor. Kent ve doğa ikileminin yarattığı gerilimi, yalın ve uysal bir sesle örerek, yumuşak ve dingin imgeleriyle, kendine özgü bir şiir geliştirmiştir.

Kim Bırakır Duyguları Yeryüzüne

"Ama danseden biri değil ölüm.
... Ölüm çekip yutmakta tamamen."
LORCA

Çok haklısın, herkes bilir.
ölüm alıp götürdü. Şanslıydı onlar
yaşadıklarında, dans ettiler, döğüştüler,
şarkı söylediler, ayaklarının götürdüğü yere gittiler-güldüler.
sevdiler, yediler ve içtiler, ve ayaklarının götürdüğü yere gittiler.
Çok haklısın, yaşadıkları için-ve özgürce
diledikleri yere gittiler.

Ama şimdi çok geç, her birinin saçları
kara toprakla örtülmüş. Ayakları toprağa karışmış
ve bırakmışlar duygularını yeryüzüne.
dalga dalga solucanlara dönüştüler tamamen.
Evet, evet, yalnızca bir kez yaşadılar ama şimdi
öldüler ve çekilip yutuldular, tamamen,
diğer maddeler gibi.

Bir Kişilik Belirlemesi

Özgürsün bir çiçek gibi sen
tenin
ve derini saran örtüyle-
özgürsün bir çiçek gibi
kanın parçalanışı
ve kuşağının kokusuyla-

Özgürsün bir çiçek gibi
bir arı- öğnesiyle düşünen
ve tapınışın bir
ninni gerçeğin dudağında-

Farkında mısın kızlar saf saf önünde
sen tırmala yapraklarını
göze al
bir çiçeksin sen
gerek yok hiçbirine.

Yavaşça

Ağaçlar
ışık saçarlar
bir boşluğun içinde,

Böcekler dişlerini
gıcırdatır gövdelerinde
yol açarlar alabildiğine,

Kuşlar oynar
daldan dala
çocuklar gibi

Özen gösteririz biz de
saçlarımızın
dolaşmaması için:

Bu ortamda
yapraklar terk etmez ağaçları
gerek duymayız biz de iveceniliğe.

okuma notları...

Demokrasi ve Kişisel İktidar
Jacques Duclos
Başak Yayınlar
Türkçesi: Kerem Kurtgözü
176 Sayfa

Devrim şiddetlendikçe kararlılıkları nesnel koşular gereği aşınmaya başlayan burjuvazinin kaçamaklara başvurduğu ya da yarı yolda tükenmişçesine durduğu gözlendi. Ve her defasında, onları burjuva devrimine sürükleyen, yine işçi sınıfı öncülüğündeki emekçi katmanlar kitlesi oldu. İktidara proletaryanın değil de burjuvazinin gitmesine karşın, bu nedenle Fransız Devrimi bir kitle devrimi niteliği taşır. Kitlelerin mücadeleleri sürecinde kendiliklerinden oluşturdukları halk iktidarı biçimleri bunu sadece burjuva demokrasisinin değil, aynı zamanda komün ya da sovyet demokrasisinin beşiği konumuna getirdi.

Fransız Devrimi'yle canlanan demokratikleşme sürecinde devrimin temel verdiği iktidar biçimleri, sınıfların niteliklerine göre şekil alarak günümüze değin uzandı.

İşte, *Başak Yayınları*'ndan çıkan "Demokrasi ve Kişisel İktidar" adlı kitabında yazar Jacques Duclos Fransa'daki o demokratikleşme sürecinin, sınıfsal içeriğini gözden uzak tutmadan özellikle kişisel iktidarın niteliklerini karşılaştırmalarla sorgulamaktadır. Devrim sonrasında nitelik ve nicelik olarak hızla güçlenen emekçiler, genel oy hakkını kazanmak ve demokrasi oluşumunu hızlandırmak için sürdürdükleri mücadelelerinde burjuvazinin anti-demokratik ve gerici tepkilerini alırlar. Burjuvazi ve monarşist artıklar, bu kararlı mücadele karşısında sürekli ödünler vermek zorunda bırakılarak demokrasi bütününde anlamlı bir yeri olan genel oy hakkını sonunda kabul ederler. Ama bu süreçte iktidar perspektifini sıkı şekilde gözeten burjuvazi, iktidarı birçok manevralarla muhafaza etmeye çalışır. İktidarı, özellikle kişisel iktidara dayandırmayı temsil organlarını alabildiğince işlevsiz hale sokmayı amaçlar. Yürütmeyi alabildiğince denetimsiz ve bağımsız kılmaya çalışır.

Çoğu zamanda bu kişisel iktidara cumhuriyet ve demokrasi adına halkın oyuyla meşruiyet kazandırılır. Fransa'da yakın tarihe değin bir gelenek oluşturmaya başlayan halkoyuyla kişisel iktidarı belirlemek, tüm süreç boyunca yalnızca faşizme ve onun tüm mekanizmalarına zemin hazırlamak için kullanılmıştır.

Bu doğru, Amca İmparator Bonapart'tan, Yeğen Prens Başkan Bonapart'a, Petain'den De Gaulle diktatörlüğüne tüm kişisel iktidarlarda somutlanmıştır. Halkınoyu ile halkın diktatörü olanlar, kişisel iktidarlarını halkın yurttaşlık sorumluluklarının özünü saptırmakla, halkın örgütlenmesini engelleyerek ulaşmışlardır. Yinelemek gerekiyor, faşizm bunu demokrasi adına 'Milli Birliği' ve 'toplumsal barışı' amaçlayarak yapmıştır. Halbuki demokrasi örgütlü ve bilinçli halkın işidir. İktidarı sınırlayabilecek yetkinlikteki halkın işidir.

Kişisel iktidarını büyük ölçüde geneloy vb. yöntemlerle oluşturan Hitlerde, tekelci kapitalistlerin aynı savlarla faşizmin tüm öğelerini dünyaya tanıtarak, faşizmin demokrasi güçleri için ne büyük tehlike olduğunu ortaya koymuştur. Faşizmin demokrasiye ait her örgütlenmeye saldırdığını yazar şöyle anlatıyor: "Hitler, Komünist Partiyle işe başladı, ama az sonra sıra Sosyal-Demokrat Partinin'di. Yine de bu partinin Almanyada kalmış olan yöneticileri, yasa dışı sayılmaktan kurtulma umudu içinde yabancı ülkelere sığınmış olan arkadaşlarını ele vermekte duraksamadılar. Bu yaltaklanma para etmedi; Sosyal-Demokrat Parti feshedildi, hemen ardından da Bavyera halkının Katolik Partisiyle Alman Ulusal Partisi de çalışmalarını durdurmak zorunda bırakıldılar."

Demokrasi için ortak en büyük tehlikenin faşizm olduğunu bilmesi gereken demokrasi güçleri, her zaman faşizme karşı uyanık olabilmeli, faşizm karşısında cephe oluşturabilecek yetenekte olmalıdır.

Yakın tarihte faşizme karşı tek çıkar yol olan birliğin en güzel örneklerinden biri olan Fransa'daki halk cephesi, Komünist Parti ile Sosyalist Parti arasındaki eylem birliği ile işçi sınıfının köylüler ve kentlerin orta sınıflarıyla faşizme karşı demokrasi mücadelesi vermesinin somut sonuçları en güzel örgütlülük belgesidir.

İşte, Kerem Kurtgözü'nün dilimize kazandırdığı, *Demokrasi ve Kişisel İktidar*'da Fransız Komünist Partisi önderlerinden Jacques Duclos böylesi önemli bir deneyime tanıklık ediyor. Sorgulayarak, karşılaştırarak, tarihsel/bilimsel tanımlar getirerek.

Ahmet Erkan Vural

İNANIYORUM Kİ BİZ KAZANACAĞIZ
Sheila Cassidy
Başak Yayınlar
Türkçesi: Gencay Şaylan
376 shf.

Sheila Cassidy bir İngiliz tıp doktorudur. mesleğinde deneyim kazanmak amacıyla Şili'ye giderek dört yıl bu ülkede kaldı. *İnanıyorum ki Biz Kazanacağız*'da işte bu dört yılı anlatıyor.

Şöyle söylüyor Cassidy, kitabı hakkında: *Bu kitap politik bir inceleme yapmaya yönelik değildir ve Allende yönetiminin devriliş nedenlerini derinliğine öğrenip anlamak isteyenler için, kolaylıkla bulabilecekleri kapsamlı kitaplar vardır. Ben burada izlediklerimi, duyduklarımı ve olanların benim tarafımdan nasıl göründüğünü anlatıyorum. Ben, politik konulardakikesin bilgisizliğim ve büyük safdilliğim bir yana, oradaydım ve olanı biteni yaşamıştım. Darbeden önceki iki yıl ve darbeden sonraki iki yıl boyunca, ülkeden atılana kadar, Santiago'da olağan bir orta sınıf mahallesinde oturmuş, bir devlet hastanesinde çalışmıştım. Bu nedenle de benim görüşlerim, tarihte ilk kez demokratik olarak seçilip işbaşına gelen marksist iktidarın neden düştüğü sorunu üzerinde çalışan tarafsız, profesyonel bir siyaset bilimcisinin analitik değerlendirmeleri sayılamaz. Ya da ayrı şekilde, benim yazdıklarımın, Şili devrimini 'sınıf çatışması', 'burjuvazi', 'proletarya' gibi politik içerikli terimlerle anlatan bir solcunun coşkulu yorumları ile de ilgisi yoktur. Bu kitapta yazılanlar, orada yaşamış bir İngiliz kadın doktorun gördüğü şeylerin öyküsüdür."*

Yazarının da belirttiği gibi kitap, Şili'de olup bitenleri bütünüyle anlamak isteyenler için uygun bir kitap sayılmayabilir. Yazarın politik bir kişilik olmayışı, yaklaşımın eksikliğini beraberinde getiriyor. Ancak, kitabın bu eksikliği, bir diğer açıdan çekiciliğini arttırıyor. Şili'de olanları 'iyi bir hristiyan'ın gözüyle izleme olanağı veriyor.

Sheila Cassidy'in dinine bağlı bir hristiyan oluşu, kilisesinin Şili'deki konumuna ilişkin ipuçlarını yakalamamızı sağlıyor, kitabında. Son 20-30 yıl içinde Şili'de, giderek de Latin Amerika'da kilisenin tutum değiştirip yoksulların yanında yer almaya başlamasıyla gündeme giren din adamlarıyla marksistlerin dayanışması olgusunu da bulabiliyoruz...

Kitap Şili'de olanları doğru olarak kavrayabilecek perspektiften yoksun olarak yazılsa da, diktatörlüğün çehresini ve niteliğini sunabiliyor bize. Buradan kalkarak, tüm diktatörlüklerin kendilerine has yöntemlerde ne kadar benzeştiklerinin rahatlıkla anlaşılması bakımından, okunmasını gerekli görüyoruz.

Bu arada Cassidy'nin özellikle İngiliz ve Avrupalı okurları için düştüğü, 'baskıları, işkenceleri anlamalarının zor olacağı' yolundaki notların anlaşılmasının Türk okuyucular için sorun oluşturmayacağını sanıyoruz.

Kitap üstüne söylenebilecek son söz, bu nefis çeviri için (Sağmalcılar Cezaevi'nde yapıldı) sayın *Gencay Şaylan*'a teşekkür etmek olabilir.

Nesrin Hocaoğlu

YURTDIŞINDA GEÇTİĞİMİZ AY...

Gürhan Uçkan

NATO ülkelerinin toplantısı ve Norveç sularında ABD'nin izlemeye karar verdiği yeni denizgüçleri stratejisi, geçtiğimiz ayın ağırlıklı haberleri içinde. Aynı şekilde İngiltere'deki seçim hazırlıkları ve ünlü general Rogers'in Thatcher hükümetini, nükleer silâhlara karşı olan Labour yönetimine yenilip, NATO güvenliğini tehlikeye sokma konusunda uyarısı, NATO'nun bir dış politika örgütü olduğu kadar, iç politika örgütü de olduğunu bir kez daha kanıtladı. Türkiye konusunda bu sayın generalin görüşleri henüz unutulmamıştır, sanırız. Fiji'deki askeri darbe, şu satırların yazıldığı sırada rengini pek belli etmemiş durumda. Anlaşıldığı kadarı ile, İngiliz valisinin ülke başkanı rolünü oynadığı bu ada ülkesinde son seçimleri kazanan yönetimin, kilit makamlara Hint asıllı Fijilileri getirmesi, darbeci subayın tepesini attırmıştır. Üzerinde güneş batmayan İngiltere İmparatorluğu'nun bugün bile sadık üyesi durumunda olan Avustralya, Fiji'ye askeri müdahalede bulunmanın, "son çözüm olduğu," görüşünde. İngiliz parmağı olmadan ve askerler yönetime el koymadan sanki Fijililer kendi adalarını kendileri yönetemezler gibi.....

FİLİPİNLER'de Aquino büyük zafer kazandı. Senato'daki tüm sandalyelerin bir eksiğini alırken, mecliste de çoğunluğu aldı. Bu arada Marcos yanlıları, artık liderlerinin devrinin geçtiğini kabul etmek zorunda kaldılar. Ordu içinde çıkan söylentileri ve muhalefetin, seçimlerde hile olduğu yönündeki savlarını geri çeviren hükümet, politik toplantılara ordu üyelerinin silâhlı olarak katılmaları halinde, isyan girişiminde bulunmuş gibi tepki göreceklerini açıkladı. Artık denilebilir ki Aquino'nun önünde, halkının geleceği için serbestçe yön bulma kapıları açılmıştır. ABD üslerini koruyarak, Dünya Bankası'ndan kredi almak için ödünler vererek mi; yoksa ülkesini bağımsız, halkçı ve demokratik bir yola sokarak mı görevini sürdürecek, karar kendisinindir. Ve sorumluluk da...

GÜNEY AFRİKA'da beyazların aralarında yaptıkları maç, karaların geleceği açısından kötü sonuçlandı: Aşırı sağ ve hükümet partisi zafer kazanırken, sağduyulu beyazların oluşturduğu liberaller gerilediler. Gözlemciler, Botha'nın devlet iletişim organlarını parti gazetesi gibi kullanması sonucu halkı korkutmakta başarılı olduğu ve bu nedenle oyların, aşırı sağcılarla kendi partisine gittiği görüşündeler. Parlamentodaki sandalyelerinin üçte birini yitiren liberaller ülkede karalar için herhangi bir reform olmasının daha çok gecikeceğini belirtiyorlar. Öte yandan, seçimlere katılım yüzde 65 oranındaysa da, seçmen olarak kendilerini seçim kütüklerine kaç kişinin kaydettirmediği bilinmediği için (bu gönüllü olarak yapılıyor, devlet zoruyla değil) gerçek katılmama oranı konusunda elde herhangi bir sayı yok. Her ne olursa olsun, Lusaka'daki (Zambia) ANC—merkezince, sonuçların çok kaygı verici olduğu yorumu yapıldı. 1 Mayıs'ı Stockholm'de kutlayan ANC başkanı Oliver Tambo, seçim sonuçlarının beyazların ülkedeki sorunlara demokratik bir çözüm getirmek amacında olmadıklarını bir kez daha kanıtladığını söyledi.

PLO'nun (Filistin Kurtuluş Örgütü) Cezayir'in Alger kentinde düzenlediği "parlamento toplantısında" Arafat yerini güçlendirdi. PFLP'nin yeniden PLO saflarına dönmesi ile, Suriye'nin girişimleri sonuçsuz kalmış oldu. Bu toplantı, Hafız Esad yönetimi için bir yenilgi olarak yorumlanıyor. 428 üyeden 317'sinin toplantıya katılması sonucu toplantı, karar verme yetkisi var olarak kabul edildi. Yaser Arafat'ın konuşması şu şekilde özetlenilebilir: "PLO, Filistinlerin var olup olmama sorununu yaşadı. Ulus olarak yok olma tehlikesindeydiler. Göçe zorlanarak dağıtıldılar. Vatanlarında ulusal kültürleri ve kimlikleri tehdit altında. İşgal altındaki Batıyakası'nda okullarda ve üniversitelerde eğitimleri giderek daha zorlaşıyor. Lübnan'daki kamp savaşları büyük yaralar açmakta. Suriye'nin parmağı, çok olumsuz gelişmelere yol açtı. Diğer Arap yönetimlerin de karışarak kendi iç politik sorunlarına Filistinlileri alet etmeleri, işi daha da güçleştiriyor." Arafat'a gelen eleştiriler, Camp David, Ürdün ile Amman anlaşması ve PLO'nun yönetilme biçimlerindeydi. PFLP ve DFLP birtakım değişiklikler önerdi ve bazılarını geçirdiler. Ne ki Ürdün ile Mısır'ın kınanması konusunda başarılı olamadılar. Kabul edilen çizgi, PLO'nun arap yönetimlerin Filistin sorununa bakış konusunda etkili olmaya çalışmasından oluşuyor. Sonuç olarak Arafat'ın bir kez daha kazandığını söyleyebiliriz.

ARJANTİN'de Raul Alfonsin, ordu içinden bir subayın sivil mahkemeye gelip hesap vermeyi reddetmesinden sonra oldukça heyecanlı günler geçirdi, ne ki bunu, halkıyla birlikte yaptı. Ünlü Casa Rosado'nun balkonuna çıkan Başkan Alfonsin, kendilerini barakalarına kapatan askerlerle gidip görüşeceğini söyledi ve meydanı dolduran halka, "Beni burada bekleyin," dedi. Halk coşku içinde, her perşembe günü 30 bin "kayıbın" hesabını soran "çılgın annelerin" dolaştığı Plaza da Mayo'da, dört saat bekledi. Sonunda Başkan yeniden balkonda belirdi ve halka, "Paskalya'nız kutlu olsun!" dedi. Demokrasi bir hendek daha aşmıştı... Ne ki demokratik güçler, bu anlaşmanın bedelini, bundan yaklaşık üç hafta sonra onaylanan yeni yasa tasarısıyla ödeyecekti: Ordu yönetimi sırasında işkence ve adam öldürme olaylarının askeri sorumlularına hesap sorulmayacaktı. Bir adım ileri, iki adım geri yani....

"1966 yılının Bolivya'sındayız. Don Klaus Alman kulübünde. Anavatan şerefine kadehler kaldırılırken bir skandal başlatıyor.

— Heil Hitler, diye bağırıyor.

La Paz'daki Almanlar için bile bu fazla geliyor. Kapı dışarı ediliyor. Dışarda, Büyükelçi'yi tehdit ediyor:

— Gestapo'da subaylık yaptım. Naziler iktidara geri gelince, sizin hesabınızı okuyacağım!

Birkaç yıl sonra aynı temayı sürdürüyor:

— Üçüncü Cumhuriyet'in en iyi askeri gücünde yüzbaşılık yapmış olmaktan onur duyuyorum. Ve bin kez daha doğsam, bin kez daha aynı şeyi yapardım.

Bu sözler, savaştan 28 yıl sonra söyleniyor. Şimdiki adıyla Barbie, 1952 ve 1954'de, emrindeki Gestapo IV'ün Lyon'da iki yıl süresince yaptıklarından ötürü iki ayrı kez, gıyaben ölüm cezasına çarptırıldı. Yapılanların izleri silinmiş değil. Kendisinin yaşamının kalan süresince de silineceği yok. Sabıka kaydı ağır: 14 311 tutuklama, 7 591 yurtdışına gönderme, 4 343 idam ve 290 ırza geçme."

İsveç'in Dagens Nyheter gazetesinin muhabiri Peter Sundberg'nin bu şekilde tanıttığı adam, Lyon cellatı olarak tanımlanan Klaus Barbie. Dört yıl beklemeden sonra Lyon'da mahkeme salonuna çıkarıldığı zaman, 44 yıldır bu anı bekleyen bir işkence kurbanı sanığın kimliğini onaylıyordu. Mahkeme başkanı soruyor:

— Tercüman gerekiyor mu?

Hoparlörden belli belirsiz bir evet duyuluyor.

Oysa Barbie güzel Fransızca konuşuyor. Ne ki bir yandan anadili olan Almanca'dan başka dilde konuşmamakta ısrar ederken, öte yandan Klaus Altman adlı bir "kaufman" (tüccar) olmakta ve 3 Ekim 1957'den beri Bolivya vatandaşı olduğunu yinelemekte ısrar ediyor. Her şey Klaus Barbie'nin kimliğine uygun ama ad, değil! Savunma avukatı Jucques Verges çevresine gerine gerine bakarken karşı tarafın avukatları, kimlik konusunun kesinlik kazanması için uğraşıyorlar.

Duruşma yüzyılın en büyük duruşmalarından biri oluyor Fransa'da 3000'i aşkın kişi, dünyanın dört bucağından Lyon'a gelmiş durumda. Aralarında, İsrail yanlısı ve Nobel Barış Ödülü sahibi Elie Wiesel de var.

Konumuz, bu nazinin suç öyküsü, kaçışının heyecanlı dökümünü yapmak değil. Konumuz, bunca cinayetten bunca yıl sonra yakalanan bir suçluyu mahkeme önüne çıkarmak için Fransız yargı makamlarının dört yıl beklemiş olması. Çünkü Barbie, mahkemeye çıkarıldığı anda, Vichy döneminde nazilerle işbirliği yapan ama bugün toplum içinde ileri makamlarda oturmakta olan Fransızları ifşa edeceğini söyleyip durmuştu. Şimdi tüm Fransa ile birlikte dünya kamuoyu, kirli çamaşırların ortaya dökülmesini merakla bekliyor. Öte yandan Montluc cezaevinden, ölümden kıl payı dönerek kurtulanlar ve Lyon'un 80 kilometre güneyindeki İzieu köyünde bugün yaşayanlar, bu gecikmenin nedenini anlayamıyorlar. 6 Nisan 1944'te bu köyün 45 çocuğu, daha önce anne-babalarının yazgısına uğrayarak Auschwitz kampına gönderilmişti. Bunlardan teki sağ kaldı. Ve o çocuk —ki anıları hâlâ çocukluk anısıdır— bu gecikmenin nedenini anlayamıyor ve bir an önce tanıklık etmek için sabırsızlanıyor. Alman amcanın yüzü belleğine öylesine derin kazınmış ki....

DİCLE ÜNİVERSİTESİ'NDE DERNEK KURMA ÇALIŞMALARI

Sıkıyönetim'in henüz kalkmadığı 4 ilimizden biri olan Diyarbakır'daki Dicle Üniversitesi'nde dernek kurma çalışmaları özellikle DÜ yöneticilerince engelleniyor.

Dernekler Kanunu'nun açık hükümlerini ve YÖK'ün 59.maddesinin aşılmış olmasını hiçe sayan DÜ Hukuk Fakültesi Dekanı "Ben burada oldukça dernek kurdurtmam, kuramazsınız!" diyebiliyor.

Öte yandan üniversite öğrencilerinin sorunlarını yansıtan dilekçelerin okulda öğrenci sorunlarının tartışıldığı forumlar düzenlenmesini sağlaması, öğrencilerce olumlu bir gelişme olarak değerlendiriliyor. Ancak aynı Dekanın bu forumlarda "Derneklerin konu, dernek 'elebaşılarının' konuşmacı olmasını yasak" ilan etmesi, söz konusu olumluluğu zedeliyor.

Dicle Üniversitesi öğrencileri kendi örgütlü birleşik güçleriyle hak arama çabalarını yaşama geçirmede ve her türlü engeli aşmada kararlı olduklarını belirtiyorlar. Bu kararlılıklarının Anadolu'da öğrencilerin seslerinin daha güçlü çıkması, istemlerinin net açılımlar yaratması doğrultusunda önemli adımlar olacağını vurguluyorlar.

DİYARBAKIR BELEDİYE TİYATROSU

Mart ayında kurulan Diyarbakır Belediye Tiyatrosu, perdelerini Haziran ayında açıyor. Cuma Boynukara yönetimindeki tiyatro topluluğunun büyük çoğunluğunu Dicle Üniversitesi öğrencileri oluşturuyor.

Orhan Kemal'in 72. Koğuş adlı eserini, 40 kişilik bir kadro ile çalıştıklarını belirten Cuma Boynukara, bu tür girişimlerin özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde çok kısıtlı olanaklarla yaşama geçtiğine değiniyor ve önemli olanın bu tür toplulukların gerek sanatsal gerek toplumsal işlevleri ve bunların bütünlüğü açısından derhal yaşama geçirilmesi ve yaygınlaştırılması olduğunu vurguluyor. Özellikle baskıların yoğun olduğu, depolitizasyonun ağır biçimde yaşandığı, kültür yozlaşmasının boyutlarının derinleştiği ortamlarda arkadaşlarımızın üretkenliğe yönelik, anlamlı girişimlerini destekliyoruz.

SHP ESKİŞEHİR İLÇE ÖRGÜTÜ HAKKINDA SORUŞTURMA AÇILDI.

SHP Eskişehir İlçe Örgütü yöneticileri hakkında, dernekler yasa tasarısını protesto etmek amacıyla İstanbul, İzmir ve Bursa'dan Ankara'ya yürüyen öğrencilere yardım ettikleri gerekçesiyle soruşturma açıldı. SHP Eskişehir İl örgütü Başkanı A. Kadir Adar, İl Sekreteri Tabsin Bozok; Merkez İlçe Başkanı Zeki Ünal ve Disiplin Kurulu Başkanı Nilgün Süer Cumhuriyet Savcılığı'na ifade verdiler.

İstanbul, İzmir ve Bursa'dan yola çıkan öğrenciler 15 Nisan'da Eskişehir'de konaklamışlardı. SHP Eskişehir İl Örgütü yöneticileri Eskişehir'de konakladıkları sürede öğrencileri parti binasına almak, yardımcı olmak ve birlikte basın toplantısı düzenlemekle suçlanıyorlar.

KONYA DGM'YE GÖNDERİLEN ÖĞRENCİLER ESKİŞEHİR'DE

Nisan ayı içinde dernekler yasa tasarısını protesto etmek amacıyla Anadolu Üniversitesi Yunus Emre Kampüsünde yemek boykotu ve yürüyüş yaptıkları gerekçesiyle gözlatına alınan 16 öğrenciden 7'si ilk duruşmada tutuklanmışlardı. *"Yasadışı toplantı ve gösteri yürüyüşüne katıldıkları"* gerekçesiyle haklarında dava açılan öğrencilerin dosyaları Konya Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne gönderildi. Ancak Konya DGM olayın kendilerini ilgilendirmediğini belirterek dosyayı yeniden Eskişehir'e gönderdi. Öğrencilerin ikinci duruşmaları 2 Haziranda yapılacak.

Ramazan Terörü

Van'da oruç tutmayan öğrencilere saldırılması ve bir öğrencinin öldürülmesi ile sonuçlanan olaylar karşısında iktidarın takındığı tavır, ülkenin hemen her yerinde benzer olayların gelişmesine de zemin hazırladı. 12 Eylül'den sonra okul yönetimlerinin ilgi ve desteğiyle fakültelerde örgütlenmelerini geliştiren gerici güçler, ramazanın başlamasıyla birlikte, ilerici öğrenciler üzerinde bir terör havası estirmeye çalıştılar.

Gazi Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu'nda uzun süredir bir gerginlik yaşanıyordu. Sakız çiğneyen öğrencilere küfür ediliyor, arabanın içinde arkadaşlarıyla oturanlara hakaret ediliyor, gerici sağ basın dışındaki yayınları okuyanlara saldırılıyordu. Son olarak 8 Mayıs Cuma günü Van olaylarını protesto etmek için kantinde toplanan öğrenciler tedirgin ediliyorlardı. Bunun üzerine 11 Mayıs Pazartesi günü pek çok öğrenci 'can güvenliği olmadığı' gerekçesiyle okul müdürüne dilekçe veriyordu. Öğrenciler, dilekçeler okul yönetimine ulaşmadan gerici gunıpların haberinin olduğunu ve okulda gerginliğin arttığını belirtiyorlar. Sonuçta sataşma ve omuz atmalarla tırmandırılan ortamda 15—20 öğrenci arasında çıkan tartışmada GÜ Basın Yayın Yüksek Okulu kantininin camlarından biri kırılıyordu. Ardından dilekçe veren öğrencilerin artması üzerine Salı günü de olaylar sürüyordu. O gün çıkmak üzere olan bir tartışma Okul Müdürü Ahmet Bican Ercilasun tarafından engellendi ve dilekçe veren öğrenciler Sekreterliğe çağrıldılar. Öğrenciler Fakülte Sekreteri Hasan İpek'in olayı kapatmaya ve dilekçelerini geri almaları için kendilerini ikna etmeye çalıştığını ancak dilekçelerini geri almayı kabul etmediklerini belirtiyorlar.

Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi'nde de benzer olaylar yaşandı. Bir süredir okuldaki bir asistanda taekvando dersi alan Seyit Ahmet Ateş adlı öğrenci ve çevresindekiler Cumhuriyet okuyan öğrencileri tehdit ediyorlardı. Sürekli olarak kızlara laf atan, ilerici öğrencileri tahrik eden gurup, zaman zaman (girişte kimlik kontrolü yapılmadığından) dışardan 'yardımcı'da getiriyordu. Okul yönetimi tüm şikayetlere karşın bu gurubu destekliyor, ilerici öğrenciler üzerinde bu insanlar aracılığıyla baskı oluşturuyordu. Kendi deyimleriyle "35 yıllık geçmişleri olan "ve" kendilerini dinlemeyenlerden mutlaka intikam alan" gerici grup, tüm tehditlerine karşı Cumhuriyet gazetesi okumayı sürdüren bir öğrenciyi hastanelik ediyordu.

İdarenin tavrı Gazi Üniversitesi'ndekinden pek farklı değil. Dayak atan öğrenciler gözaltına alınmış olmasına karşın, olayı bastırmaya, geçiştirmeye çalışıyor.

İZMİR'DE VAN OLAYLARINI PROTESTO

İzmir Öğrenci Dernekleri, 3 Mayıs günü Van'da gelişen olayları protesto etmek amacıyla bir basın açıklaması yaptılar. Açıklamanın ardından 7 Mayıs günü Ege Üniversitesi'ne bağlı Tıp, Eczacılık, Diş Hekimliği, Mühendislik, Edebiyat, Basın Yayın, Ziraat, Fen, Dokuz Eylül Üniversitesi'ne bağlı Meslek Yüksek Okulu, İktisat, Hukuk, Mühendislik fakültelerinden 500 kadar öğrenci öğle saatlerinde Merkez kafeterya önünde toplandı. Dernek temsilcileri tek tek olayı protesto eden konuşmalar yaptılar. Konuşmacılar, "faşist saldırıları kınadıklarını, geçmişte de pek çok örneğin yaşandığını, ikili iktidar odaklarının sivil faşist saldırılarının darbelere gerekçe gösterildiğini, geçmişte yaşanan 1 Mayıs 1977, Kahraman Maraş, Çorum ve diğer olayları unutmadıklarını, faşizmin kendi akıttığı kanda boğulacağını" söylediler.

Geçmişte de "faili meçhul" olayların yaşandığını belirten dernek temsilcileri, Van olayında "2 adet" polisin olay yerine katliam bittikten sonra geldiğini ve olayın failleri aranmada, arkadaşlarının öldürülmesini protesto edenlerin gözaltına alındığını vurguladılar. Sorunun bir demokrasi sorunu olduğunu belirterek, tüm demokrasi güçlerini, sivil faşist saldırılara karşı birlik ve dayanışmaya çağırdılar.

Yarım saat kadar süren konuşmalardan sonra öğrenciler, ölen arkadaşları için bir dakikalık saygı duruşunda bulundular

Aynı gün dağıtılan bildiri okunduktan sonra öğrenciler kampüs postanesine doğru yürüyüşe geçtiler. Yalnızca dernek temsilcileri değil, kitleleri adına İçişleri Bakanlığı'na protesto telgrafları çektiler. Sivil polislerin denetiminde geçen bu süre içinde ve ertesinde polislerin öğrencileri fotoğraflarla fişlenmesinden başka bir olay ve gözaltı olmadı.

İSTANBUL'DA SAYGI DURUŞU.....

Kendilerine "İslamın Bekçileri" adını veren gerici bir grubun silahlı saldırısı ile katledilen Mehmet Şirin Tekin anısına İstanbulda 8 Mayıs tarihinde bir gösteri düzenlendi. Gösteri, benzer bir saldırı ile 1960 yılında öldürülen Turan Emeksiz'in anıtı önünde gerçekleştirildi. Dağınık gruplar halinde anıtın bulunduğu Beyazıt Meydanına gelen öğrenciler, saat 11.00 sıralarında bir araya gelerek 500 kişiyi aşkın bir kalabalık oluşturdular. İstanbul'daki çeşitli üniversitelerden gelen öğrenciler, vahşi saldırıyı ve yerel yöneticilerin saldırı ve sonrasındaki duyarsızlıklarını kınayarak, arkadaşları, Şirin Tekin anısına saygı duruşunda bulundular.

Saygı duruşunun hemen ardından ellerinde getirdikleri kırmızı karanfilleri anıta bırakan öğrenciler, daha sonra hepbir ağızdan Nazım Hikmet'in "Güneşe Ağıt" şiirini okudular. Şiiri sonuçlandıran öğrenciler, sessizce dağıldılar.

Aynı gün İstanbul'daki değişik üniversitelerin çeşitli fakültelerinde de benzer gösteriler yapıldı. M.S.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesinde yemekhanede toplanan öğrenciler bir arkadaşlarının "100.Yıl Üniversitesinde katledilen arkadaşımız Şirin Tekin'in anısına sizleri bir dakikalık saygı duruşuna davet ediyor, bu olayın şahsında tüm gerici saldırıları kınıyoruz" biçimindeki konuşmasından sonra, bir dakikalık saygı duruşu yapıldı. Yıldız Üniversitesinde de benzer bir konuşmadan sonra saygı duruşunda bulunan öğrenciler, daha sonra rektörlük binasına kadar toplu halde yürüyerek dağıldılar.

DERGİMİZ ÇALIŞANLARINA ve DERNEKÇİ ÖĞRENCİLERE DAVA...

22 Aralık'da gözaltına alınan dergimiz çalışanlarından ilan ve Abone Sorumlumuz Nesrin Hocaoğlu, Haber sorumlumuz Beyhan Sunal, Teknik Servis çalışanımız Suat Tekeli, Öğrenci Postası Yazı İşleri Müdürü Emin Bebek, AÜ Eğitim Bilimleri Fakültesi Öğrenci Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Serap Şen ve AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrenci Derneği Kamu Yönetimi Bölümü temsilcisi Vahit Kanığ hakkında, "Yasadışı Türkiye İşçi Partisi üyesi oldukları" gerekçesiyle Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde dava açıldı.

7 Mayıs 1987'de yapılan ilk duruşmada yeniden ifadeler alındı. DGM Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Ülkü Coşkun, sanıklar hakkında açılan davanın, AÜ Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Öğrenci Derneği Geçici Yönetim Kurulu Başkanı Salih Turan hakkında açılan dava ile birleştirilmesi isteminde bulundu. Ülkü Coşkun gerekçe olarak "gizli örgütlerin dergiler ve dernekler çevresinde örgütlendiklerini ve faaliyet gösterdiklerini" ileri sürdü. Ayrıca sanıkların evlerinde bulunan ve haklarında toplatma kararı bulunmayan yayınların da mahkemece dikkatle incelenmesini isteyen Ülkü Coşkun bu yayınların "maalesef Basın Kanunu'nun yetersizlikleri ya da zaman aşımı gibi gerekçelerle toplatılamadığını" söyledi. Savunma Avukatlarından Erşen Sansal, bu davanın Salih Turan'ın davası ile birleştirilemeyeceğini, konuyu incele dikten sonra görüşlerini bildirecekleri'ni açıkladı. İkinci duruşmanın 18 Haziran'da yapılmasına karar verildi.

İFSAK: "Dernekler Yasası Değişmeli"

İFSAK Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Akyürek, dernekler yasasında yapılmak istenen son değişiklik üzerine bir basın açıklaması yaptı. İbrahim Akyürek açıklamasında, çağımızda insanın örgütlülük düzeninin en üst noktalarına ulaştığına değindi ve dernekler yasasının son durumu ile dernek kurmanın, derneklere üye olmanın bazı toplumsal kesimlere yasaklandığını ya da sınırlandırıldığını belirtti.

Akyürek açıklamasında dernekler yasasına ilişkin şu önerilere yer verdi: "... *Tüm çalışanlar, öğrenciler hiçbir kısıtlama olmadan dernek kurabilmeli, kurulmuş derneklere özgürce üye olabilmeli. Federasyon oluşturmak için 'kamu yararına olma' koşulu kaldırılmalı.*

.... dernekler, meslek odaları, sendikalar bilinçli üyelerinin özgür iradesi dışında telkin ve baskı ile karşı karşıya olmamalı.

İletişim teknolojisinin dünyamızı küçülttüğü, tepemizde uyduların cirit attığı yüzyılımızda en yaygın katılıma, yazgımız için özgürce karar vermeye daha çok hakkımız var.

Ve yönetimler, yurttaşlarına 'kuşku' ile bakmaktan, onları 'izlemekten' vazgeçmeli, özgür düşünceli yurttaşlarını, ülkeyi çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırmanın güvencesi olarak görmeli. Ve derneklerin bağımsızlığını zedelememek koşuluyla kamu kuruluşlarının derneklere maddi katkılarının yolu açılmalı."

NÜKLEER SAVAŞIN ÖNLENMESİ İÇİN HEKİMLER DERNEĞİ'NİN ÇALIŞMALARI DURDURULDU

Nobel Barış Ödülünü alan Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Uluslararası Hekimler Birliği (IPPNX) 7. Dünya kongresini 29 Mayıs—1 Haziran tarihleri arasında coşkuyla gerçekleştirirken, ülkemizde 30 Ocak 1987'de kurulan Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği'nin "faaliyetleri" 30 Nisan 1987'de durduruldu ve dernek kurucuları 22 Mayıs'ta Ankara Savcılığında ifade verdi.

İlk basın açıklamasında derneğin Başkanı Prof.Dr.Leziz ONARAN şöyle diyordu:

"İnsanın ve toplumun sağlığını korumak, geliştirmek ve iyileştirmek, dolayısıyla ortalama ömrünü uzatmakla görevli olan biz tıp mensupları, bugün dünyanın gündemindeki birinci madde olan nükleer silahsızlanma ve giderek gezegenimizin tüm silahlardan arındırılması konusunda ilgisiz kalamazdık. Şu anda dünyada 150 binden fazla tıp mensubu, bu kutsal görev için örgütlenmiş bulunmaktadır."

"Derneğimiz amacına uygun olarak bilimsel inceleme ve araştırma yapmak, bu alandaki gelişmeleri izlemek, elde edilen bilgileri seminer, panel, açık oturum, sempozyum, konferans, sergi ve her türlü yayınla kamuoyuna duyurmak için çaba gösterecektir."

Dernek 49 sağlık emekçisi tarafından kuruldu ve 26 Şubat 1987'de tüzel kişilik kazandı. 9 Mart günü Ankara'da 'Nükleer Savaş Tehlikesi' ile ilgili bir panel gerçekleştirdi. Orta menzilli nükleer başlıklı füzelerin sınırlandırılması girişimini olumlu bulduğunu ve desteklediğini belirten, ve silah fuarı nedeniyle silahlanmanın özendirilmesini kınayan basın açıklamaları yaptı. Hekimler ve sağlık emekçileri arasında büyük ilgi gören Derneğin faaliyetleri 20 Nisan 1987'de Ankara Valiliğinin yazısı ile durduruldu. Bu yazıda, "Dernek Tüzüğünün 2 inci maddesi'nde belirlenen olası bir nükleer savaş felaketi'yle ilgili bilgileri kamuoyuna açıklamaktır.' şeklindeki amacın nükleer savaşlarla ilgili bilgilerin derlenerek kamuoyuna açıklanacağını ifade ettiği, nükleer savaş gibi hassas ve topyekün vatandaşları yakından ilgilendiren bir konuda hiç sorumluluğu olmayan dernek yönetici ve üyelerinin rastgele açıklamalar yapmalarının kamuoyunda panik yaratabileceği, ... Dernek kurucuları ve tüzüğünüzde belirttiğiniz amaçlar nedeniyle ..... derneğinizin faaliyetleri durdurulmuştur." denmektedir.

"Olası bir nükleer savaş tehlikesinde" hiçbir sorumluluğu olmayacak Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği Kurucuları, IPPNW'e Nobel Barış Ödülünü kazandıran amaçları nedeniyle yargılanmaya çalışılıyor. Ancak, Derneğin üyeleri bu yürekli girişimleriyle Dünya Barışının kurulmasından kendilerini sorumlu gördüklerini kamuoyuna gösterdiler.....

YARIN YAYINLARI

Yolculuk
Sükrü Erbaş
1987 Ceyhun Atuf Kansu Şiir Ödülü
56 sayfa, 350 lira.

YAKINDA ÇIKIYOR

Güneyde Söyleşiler
Marta Traba
Çev: Gürhan Uçkan
Arjantinli yazarın 1981 yılında yayınlanan ve cunta dönemini anlatan romanı.

Tek isteklerde ederi kadar posta pulu gönderiniz. 4000 lirayı aşan isteklerimiz ödemeli ve yüzde 20 indirimli olarak gönderilir. Her türlü yazışma adresi: Asmalıçeşme Sk. 14/2 Binbirdirek. İstanbul.

BİLİM VE SANAT KİTAPLARI

YENİ ÇIKTI

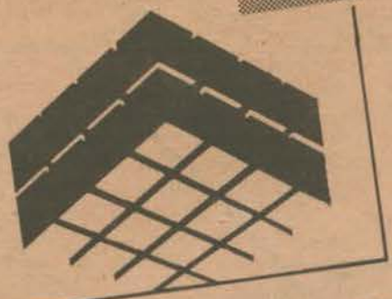

Felsefe Nedir? 1985 yılında yazıldı. Çağdaş felsefe akım ve görüşleriyle tartışarak, bilimsel maddeci dünya görüşünün zenginliğini gözler önüne seren bu kitap, felsefeyi öğrenmek için yetkin bir başvuru kaynağı. 1260 lira.

Tek isteklerde ederi kadar posta pulu gönderiniz. Asmalıçeşme Sk. 14/2 Binbirdirek. İstanbul

İBRAHİM MERSİN: "Bizim onurumuzdan ve örgütlü gücümüzden gayrı çok şeyimiz yok."

"İbrahim Mersin'i 27 Nisan 1987'de yitirdik. Yaşamının son anına kadar sosyalist kavgadan kopmayan O'nu, kırksekiz yıllık onurlu yaşamını, dostları, kavga arkadaşları unutmayacaklar.

İlkokulu bitirdikten sonra yoğun bir din eğitimi görmüştü. 1963 yılında YÖN Dergisinde yazılar yazmıştı. "Sosyalist Bir Din Adamının Yaşamı."

Hafızlıktan sonra SEKA'da işçi olarak çalıştı. Oradan ayrılıp Köy—Koop'a girdi. Böylece yaşamının çeyrek yüzyılını dolduracak kooperatifçiliğe başladı. Bir üretici, bir köylü olarak ekonomik mücadelenin örgütlü olması zorunluluğunu gördü, kooperatif çalışmalarında ender rastlanan bir tempoyla, büyük etkinlik gösterdi. Bilimsel dünya görüşüne olan şaşmaz inancı, kavganın ekonomik örgütlülükle yeterli olmadığını O'na gösterdi. Politik mücadelede yerini aldı. 1965 yılında Türkiye İşçi Partisi'nde görev aldı. 1980 yılında TİP Muğla İl Başkanıydı. Büyük olanaksızlıklar içinde sık sık tekrarladığı bir söz vardı: "Bizim onurumuzdan ve örgütlü gücümüzden gayrı çok şeyimiz yok."

O'nu tanımanın ve çok şeyi paylaşmanın onurunu, gururunu yaşıyoruz. Anısı, ekonomik ve politik kavgada yaşayacaktır.

Yaşamı örnek olsun."

YAŞAM, DARAĞACI ve MAHKUMLAR

Bir darağacı, bir insan. Yaşamla ölüm arası, birşey. Bir insanın ölümüne, insanların yaşallık uğruna karar vermeleri. Çağdaş dünyada çağdışılığı yaşamak, insanlık adına insanları katletmek.

Ankara yarıaçık cezaevi tiyatrosunun bu yıl sahneye koyduğu Oniki Öfkeli Adam adlı oyun "yaşam ve darağacını" konu almaktadır. "Suçsuzluğu kanıtlanamayan bir kişinin suçlu sayılamayacağı, suçlu sayılması için suçluluğunun kanıtlanması gerektiğini" ifade eden bir kişinin çoğunluğa karşı savaşımı anlatılmaktadır.

Devlet tiyatrosu sanatçısı yönetmen Turgay Tanülkü'nün katkılarıyla şekillenen bu tiyatro grubu, bir çok kişiye adeta demokrasi dersi vermektedir. Böyle bir konuyu işleyen tiyatro grubunun üyelerinin mahkum olmasının bir anlamı olmalıdır. O, topluma kazandırma adı altında aslında topluma kaybettirilmeye çalışılan acılara tutsak sevgiye hasret bu insanların, duvarların arkasındaki hüzünlerini, özlemlerini yine duvarların arkasında bırakarak sahneye çıkıp en güzelini yapmaya çalışmaları insanı bir garip duyguya sürüklüyor. Birşeyler düğümleniyor insanın boğazında, gülmekle ağlamak arası birşey. Ve bir tutku halini alıyor insanda şiirde anlatılmak istenen:

Yıldızlar,
Halay durur kolkola.
Ay,
Mendil çekip, diz vurursa yerlere.
Olursa bir gün,
Kelepçemin demiri pulluk
Ve toprak ağlarsa sevincinden.
Atılırsa bir gün
Prangalarım
Çöp tenekesinin tarihine...

GÜN

Siyasi Haber ve Yorum Dergisi

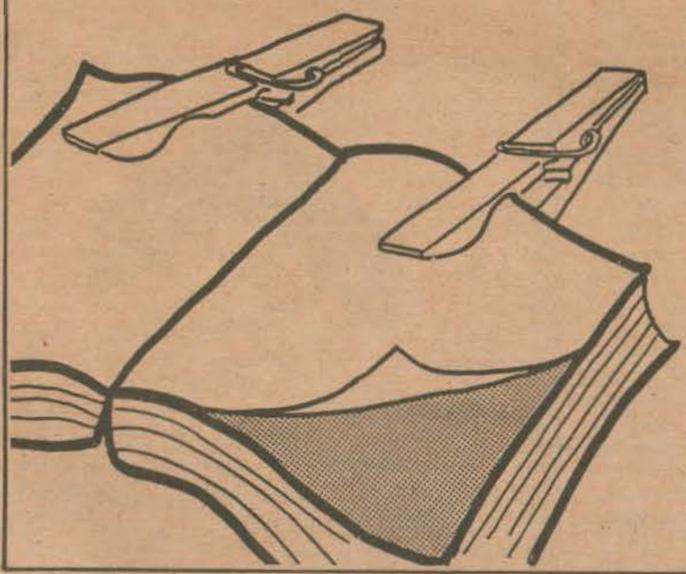

HAZİRAN SAYISI ÇIKTI

DİSK AÇILMALIDIR
Kampanyasına çağrı

Sol parti, birlik, demokrasi ve cephe tartışmaları
Sadun Aren / Avrupa Topluluğu ve işçi sorunları
Mustafa Alpdündar / İşçi emeklilerinin istismarı
Anayasa değiştirildi!
Van cinayeti-Terörün kaynağı aşırı sağdadır
Borç yiğidin değil, emperyalizmin kamçısıdır
1 Mayıs 87 değerlendirmesi
15-16 Haziran'ın 17.yıldönümü
Amerika'da militarizm
İsveç Polis Sendikası-"İşkencenin önlenmesi için polisin sendikalaşması gerekir..."

GÜN şimdi 48 sayfa, 400 lira. Haziran ayı içinde, yine 2000 liradan abone olarak, GÜN'ü yüzde 59 indirimli, 165 liraya edinebilirsiniz!

Yazışma ve havale adresi: Asmalı Çeşme Sokak, 14/2, Sultanahmet-İstanbul

COŞKU VE DAYANIŞMA GÜNLERİMİZ

Nisan ayı içinde "güdümlü dernek yasa tasarısına karşı" başlayan protesto eylemleri "operasyonlarla" birlikte, haksız gözaltıları, işkenceyi, tutuklamaları" protestoya dönüşüyordu.

Mayıs ayı başlarında başlatılan "tutuklu öğrencilerle dayanışma girişimleri" 12 Mayıs günü Çağdaş Sahne'de yapılan "Tutuklu Öğrencilerle Dayanışma Gecesi" ile en yüksek noktasına ulaşıyordu. Gecenin hazırlık çalışmaları gibi programı da öğrencilerce kotarılıyordu. AÜ SBF Öğrencisi Ahmet Alpay, Ruhi Su ve Zülfü Livaneli'den seçtiği türküleriyle, SBF--ÖD Halkoyunları Ekibi Elazığ yöresinden sergiledikleri oyunlarıyla, ODTÜ öğrencilerinin oluşturduğu Pan Grup gitarları İnti-İllimani'den derledikleri parçalarıyla, yine ODTÜ--ÖD tiyatro Grubu "Striptiz" adlı oyunlarıyla, ve ODTÜ'lü bir grup öğrenci şarkılarıyla geceye renk katıyorlardı.

Öğrenci derneklerinden AÜ SBF--ÖD Yönetim Kurulu Başkanı Remzi Öner Özkan, Gazi Üniversitesi Öğrenci Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Jale Çetin ve ODTÜ--ÖD Üyesi Özgül Kaplan yaptıkları konuşmalarda, öğrenci gençliğin Nisan eylemlerinde gösterdiği kararlılığa değiniyor ve iktidarın yasadışı, haksız uygulamalarını kınıyorlardı.

FOLKTUR'un, Üsküp ve Adana yöresinden oyunlarla katıldığı gecede şiirleriyle Şükrü Erbaş ve Ahmet Telli coşkulu anlar yaşattılar. Şükrü Erbaş, Yolculuk adlı kitabından bir bölüm okudu:

O zamanlar büyük kentlerin varoşlarında
Hayatın dengesini tartan öğrenciler vardı
Taşralı yüreklerinin tedirgin terazileriyle.
Öfkeye benzerlerdi biraz, aceleci sert tatlı
Sevgi kadar yumuşak. yoksulluk kadar katı
Yürüyüşleri önemli, susuşları anlamlı
Birer düş damlasıydı duruşları rengini evlerden alan
Sözleri alışılmış görüntülerin örtülerini aralardı.
..." (Yolculuk, Şükrü Erbaş, Bölüm 6, s 17)

Geceye öğrenci derneği temsilcileri dışında konuşmacı olarak Çağdaş Gazeteciler Derneği Başkanı Ahmet Akabay, İnsan Hakları Derneği Başkanı Nevzat Helvacı, Şair ve Yazar Vecihi Timuroğlu, öğrenci Velisi Suzan Sunal katıldılar. Nevzat Helvacı konuşmasında, iktidarın bile savunamadığı "tek tip dernek yasa tasarısına" karşı çıktıkları için gözaltına alınan öğrencilerin karşı karşıya kaldıkları haksızlığa değindi. Ahmet Akabay ise Nisan eylemlerini kısaca değerlendirdi ve "12 Eylülü gerçekleştirenler, depolitize etmek için uğraştıkları genç insanların hâlâ nasıl olup da haklarına sahip çıktıklarına şaşmamalılar. 12 Eylülde henüz ortaokulda olan bu insanların anneleri, babaları, ablaları, ağabeyleri işkence tezgahlarında, cezaevlerindeydiler. Gençler haklarına sahip çıkma bilincini böyle edindiler." dedi. Haksız gözaltıları, işkenceyi, tutuklamaları protesto etmek amacıyla başlatılan açlık grevlerinde öğrencilere evini açarak gençliğe destek veren Vecihi Timuroğlu ise konuşmasında "Her kışın ardından mutlak bahar gelir. Kışın geçmesini, istemeyenler baharı olmayanlardır. Gençliğin enerjisinden korkanlar, geleceği olmayanlardır." dedi. Öğrenci velisi Suzan Sunal ailelerin, gençliğin haklı savaşımına destek olmaları gerektiğine değindi ve Öğrenci Aileleri Derneği'nin kuruluş çalışmalarını başlattığını açıkladı.

Geceye coşku katan unsurlardan biri de gelen mesajlardı. Türkiye'nin dört bir yanından öğrenci derneklerinden mesajlar gelmişti. Bilim ve Sanat, Yarın, Gün ve Gökyüzü dergileri de geceye mesajlarıyla katıldılar. Kuşkusuz geceye gelen en anlamlı mesajlar Ankara Kapalı Cezaevi'nde tutuklu bulunan öğrencilerin gönderdiği mesajlardı. Tutuklu öğrenciler mesajlarında gecenin kendileri için moral desteği olduğuna değiniyor ve yürekten selamlarını iletiyorlardı.

Tüm izleyiciler coşkulu alkışlarıyla tutuklulara bir dayanışma selamı gönderiyorlardı.

Yarın Gençlik Konserleri sürüyor. İlki 17 Ocak 1987'de Ortaköy Kültür Merkezi'nde yapılan konserin ikincisi 9 Mayıs 1987'de Kartal Belediye Sinemasında kalabalık ve coşkulu bir izleyici topluluğu önünde gerçekleştirildi.

Konser başlamadan önce, 12 Eylül'de sonra gençlik üzerinde yoğunlaşan baskılardan söz edildi ve bu baskıların son örneği olan Van'da katledilen M.Şirin Tekin için 1 dakikalık saygı duruşunda bulunuldu.

Konsere Hüseyin Başaran Ruhi Su'dan derlediği ezgileriyle katıldı. Konserin diğer konuğu Merhaba Müzik Topluluğu, çağdaş şairlerimizin şiirlerini yeni bir yorumla sundular. Konserin ikinci bölümünde de sahneye gelen grup, Memleketim, Ruhi Su Türküsü ve Ozan Ağıdı adlı yapıtlarıyla ve özellikle Van'da öldürülen M.Şirin Tekin anısına söyledikleri "Ertuğrul Ağıdı"yla coşkulu dakikalar yaşattılar. İzleyiciler arasında bulunan Kartal Sanat İşliği Tiyatrosu yönetmeni İsmail Işınsoy da Can Yücel ve Nazım Hikmet'ten okuduğu şiirlerle geceye renk kattı.

Otomobil-İş Sendikası'nın konserimize yolladığı uzun şiire alkış alan mesajda şöyle deniyordu: "12 Eylül'le birlikte, siyasal rejim, saldırının sivri ucunu işçi sınıfımıza ve gençliğe yöneltti.

Çünkü onlar, toplumsal ilerlemenin ve demokrasinin en önde savunucularının işçi sınıfımız ve onun yolundaki gençlik olduğunu biliyorlardı. Bunun içindir ki onları dar yasa kalıpları içine hapsetmeye yöneldiler.

Aradan 7 yıl geçti. Bu gün toplumsal güçler bu dar kalıplara sığmıyorlar, sığdırılamıyorlar.

İşte, grev boylarındaki İşçiler...

İşte, üniversiteleri kışla haline getirmek isteyen yasalara karşı direnen üniversite gençliği...

İşte, hayat pahalılığını protesto etmek için tüketici boykotlarına girişen halkımız...

Bütün bunların hepsi, yasaksız, özgür DEMOKRATİK TÜRKİYE içindir.

Bu uğurda mücadele eden güçlerin birliği, kazanabilmemizin güvencesidir.

Bunun için diyoruz ki
Hep birlikte...
Omuz omuza...
Selam olsun direnen işçi sınıfımıza.
Selam olsun direnen üniversite gençliğine..."

Coşkuyla alkışlanan bir başka mesaj dergimiz sahibi Saml Alptekin'den geliyordu: "Bu karanlık günleri geride bırakacak, kalıcı ve gelişkin bir demokrasiyi kazanacak olan, ilerici ve demokratik güçlerin birliği, işçi sınıfı ve gençliğin bağlaşıklığıdır.

Öğrenci derneklerinin gönderdiği mesajlar Van'daki saldırı ve tek tip dernek yasa tasarısını işliyor ve salondan başlatılan "YÖK'e Hayır!" sloganlarıyla destekleniyordu.

Konser, dergimiz Sorumlu Yazı İşleri Yönetmeni Mustafa Okan'ın mesajının okunmasıyla son buldu:

"Gençlik baskı altına alınmak, haklı sesi susturulmak isteniyor. Onlar; tekellerin acımasız iktidarı, yine kan ve ateş isteyen, ilerici gençliği baskı ve terörle sindirmek, zapt-u rapt altına almak isteyenler!

Biz yarının ellerinde tutarı, geleceği kuracak gençleriz. Demokratik haklarımızın bir fiskeyle elimizden alındığı günler geride kaldı. Özerk ve demokratik üniversite için, demokratik ve politik haklarımız için, demokratik ve aydınlık bir Türkiye için verdiğimiz savaşım durmayacaktır.

Örgütlü birleşik güç yenilmez!"

mücadelenin gür sesi

İLK ÖĞRENCİ MİTİNGİ

1980 sonrası ilk öğrenci mitingi 16 Mayıs'ta İzmir'de yapıldı. "Gençlik ve Demokrasi" mitinginin bir başka ayırd edici özelliği de tümüyle mitingi kotaran öğrencilerin örgütüne dayanmasıydı. Miting her şeyiyle bu öğrenci kitlesinin örgütlü çalışmasıyla gerçekleştirildi.

12 Eylül sonrasındaki 7 yıllık dönemde bir benzeri yapılmamış bu öğrenci eylemini öğrenciler deneyimsizlik, zorluklar, engeller, olumsuzluklar, kısıtlı olanaklara karşın gerçekleştirmek durumundaydılar. Gündemli dernek yasası gündeme geldiğinde bir araya gelen tüm öğrenci dernekleri Mayıs ortasında böyle bir mitingin yapılmasını karara bağlamışlardı çünkü öğrencilere verilen söz yerine getirilmeliydi.

Gözaltı, tutuklama, işkence gibi baskılara karşı yürüyüşler, açlık grevleri, bildiriler, oturma ve telgraf eylemleri, forumlarla yükseltilen Nisan direnişi bir öğrenci mitingiyle ileri mevzilere ulaştırılmalıydı. İşte bu bilinç ve sorumluluk duygusu, kararlılık ve azim, "İlki gerçekleştirmenin" bütün olumsuzluklarını göğüsleyerek gücü verdi öğrencilere.

Ancak mitingin karar mekanizmasına tüm dernekler yoğun bir ilgi gösterirken, teknik çalışmalar ve mitingin sorumluluğunun paylaşımı anlamındaki düzenleme komitesinin oluşturulmasına ilgi gösteren dernek sayısı sınırlıydı. Bu anlayış, sorumluluk yüklenen ve emek harcayan öğrencilerin "emeği ve sorumluluğu paylaşma koşuluyla karar hakkı" tavrıyla düzeltilmeye çalışıldı.

Mitingin amacına yakışır biçimde gerçekleştirilmesi için demokratik güçlerin desteğinin alınması yaşamsal bir sorundu. Öğrenciler demokrasi-[illegible] tüm kişi ve örgütleri dayanışmaya çağırdı ve destek aradı. Bazı kesimlerde bu çağrının beklenenden az karşılık bulduğunu eklemek gerekir.

Mitinge katılım anlamında ilk çağrı öğrenci derneklerine yapıldı. Sonuç yüz güldürücüydü. Kütahya'dan, Balıkesir'den, Muğla'dan, İstanbul'dan, Ankara'dan, Manisa'dan, Denizli'den, Bursa'dan, Bolu'dan ve diğer illerden pankartlarıyla gelen öğrenci kitleleri miting alanında "demokrasi güçleri omuz omuza" sloganını atarak dayanışmayı somut olarak göstereceklerdi.

Mitingi kotaran öğrenciler, eylemin finansmanını da kendi öz güçlerine dayandırmak zorundaydılar. Özverinin en anlamlı biçimlerinden biri parası miting harcamalarına verilen kan bağışı kampanyasıydı.

Mitingin duyurusu da çok önemliydi. Kısıtlı finansman, sınav-ders takvimlerini zorlayarak elde edilen kısıtlı zaman ve kısıtlı insan gücüyle teknik çalışmalara ve duyuru işine girişildi. Binlerce el ilanı, bildiri, renkli afiş basıldı. Şehrin dört bir yanı pankartlarla, renkli afişlerle donatıldı. Şehrin merkezinde köprülerde 1. sınıf öğrencisi dernek üyeleri "Faşizme, zulme, emperyalizme hayır diyorsan mitinge katıl!" diye çağırıyorlardı. Şehir bu kampanya sırasında bir anlamda "demokrasiyi soludu". Kampanya halkın yoğun ilgisiyle sürdü.

Mitinge izin verilmiş olması, baskı ve engellemelerin olmayacağı anlamına gelmiyordu. Sloganlar yasaklanıyor, miting için kimsenin bilmediği uzak ve sapa bir tarla gösteriliyor ve katılımı engellemek için Otomobil-İş'in İzmir bürosuna gidilip 'telkin'lerde bulunuluyor, bildiri dağıtan öğrenciler gözaltına alınıyordu.

Tüm baskı, engelleme, gözaltı ve yasak zincirini öğrenciler örgütlü, disiplinli ve inançlı bir çalışmayla aşmasını bildiler.

Miting alanında ilk görülen asker, sivil ve resmi polislerin ve panzerlerin gövde gösterisiydi. Alana ilk olarak İzmir ve çevre illerden gelen öğrenci dernekleri pankartlı korteleriyle girdiler.

Mitingin ilk konuşmasını Ege Üniversitesi İktisat Fakültesi öğrencisi Can Kılçıksız yaptı. Konuşmasında demokrasi mücadelesinde işçi sınıfının öncü gücüne değinen Can Kılçıksız "Gençliğin gelişkin demokrasiye giden yolu işçi sınıfının yoludur" diye bitirdiği konuşmasının sonunda kitleyi "faşizme, emperyalizme, sömürü düzenine karşı savaş verirken canlarını kaybeden, faşist teröre kurban giden tüm devrimci-yurtsever-ilerici- sosyalistler ve Van'da öldürülen Mehmet Şirin Tekin için 1 dakikalık saygı duruşunda bulunmaya çağırdı. Saygı duruşu arasında EÜ MÜFÖD Başkanı Orhan Akdoğan, Nazım Hikmet'ten "Güneşi İçenlerin Türküsü"nü okudu. Coşkulu bir alkışla biten bu an yerini coşkulu bir haykırışa bıraktı: "Anayasa değişsin, demokratik Türkiye!"

Orhan Akdoğan daha sonra [illegible] sesiyle yasak sloganları okudu. Yasak sloganların üçer kez tekrarlanarak okunması sık sık alkışlarla ve "Anayasa değişsin Demokratik Türkiye" sloganıyla kesiliyordu.

Derby, Cinpin, Birleşik Alman ve Santa Farma gibi grevde olan işçilerden, Petrol-İş Netaş işçilerinden gelen mesajlarda "İşçi grevlerinden öğrenci direnişine bir bütünün demokrasi arayışının [illegible] selam" deniyordu. Yarın, Gün, Aileleri Dergileri ve İnsan Hakları Derneği de mesajlarıyla mitinge katılıyorlardı.

İlk konuşmacı, kim daha önce gözaltına alınmış ve bu yüzden açlık grevi yapmış olan bir anneydi. Anne Suzan Ünal konuşmasında "gençliğin haklı savaşımının desteklendiklerini, iyi bir eğitim, baskısız, sömürüsüz bir dünya, işkencesiz, savaşsız bir yaşam istemenin en doğal hak olduğunu ve bu haklı savaşımda tüm ailelerin çocuklarının yanında yer alması gerektiğini" vurguladı. Tüm ailelere Öğrenci Aileleri Derneği'nin kurulması için çağrı yaptı. Anne Aysel Yücelen de dayanışma mesajını okuyarak bu çağrıyı yineledi.

Öğrenciler adına ilk konuşmayı [illegible] üyesi ve [illegible] öğrencisi Sevil Çağman yaptı. Sözlerine öğrenci gençliğin 7 yıllık mücadelesinin dönüm noktası olan Nisan direnişini selamlayarak başlayan Çağman tasarının geri çekilmesinin tüm öğrenci kesimlerinin başarısı olduğunu vurguladı. Örgütlü birleşik gücün önemine değindi. Gençliğin emperyalizm ve faşizme karşı mücadelesinin [illegible] bir mücadele olduğunu belirten Çağman "Mücadelemiz yalnızca ülkemizde değil dünyada faşizme ve emperyalizme [illegible] demokrasi mücadelesidir. Bu mücadelede baş ve kararlı güç olan işçi sınıfı [illegible] örgütlü birleşik gücümüzle [illegible] Dünyamız ve Türkiye'nin aydınlık geleceğiyle" diyerek sözlerini bitirdi.

Öğretim üyesi olarak mitinge gelen Öğretim Üyeleri Derneği Genel Sekreteri Tahir Hatipoğlu eğitimin gerici niteliğini vurguladı ve şiddetin pompalandığı bilim dışı ortamda yaşayan öğrencileri demokrasi mücadelesinin [illegible] çağırdı.

İkinci öğrenci konuşmacı Özcan Durmaz 7 yıllık süreçte anti-demokratik yasalarla öğrencilere ve işçilere [illegible] vurguladı ve YÖK'ün [illegible] gerici eğitim, baskı, disiplin cezası demek olduğunu belirtti.

Son olarak kürsüye gelen Vecdi Timuroğlu gençlik mücadelesine değindi. Gençliğin en dinamik, en hareketli güç olduğunu belirten Timuroğlu şair kişiliği ile alanı dolduran genç insanların coşkulu tepkilerine neden oldu.

Miting konuşmaları Can Kılçıksız'ın "İşçi sınıfımızın onurlu sendikal örgütü Petrol-İş'in grevlerini selamlıyoruz." sözleri ve

"Tarihte onlar yendi, onlar yenildi,
Çok sözler söylendi onlara dair ve onlar için
Zincirlerinden başka kaybedecek birşeyleri yoktur
Denildi" dizeleri ile ve

Sen ki dünyayı cennete çevirdin, artık dünyaya hükmün başlasın" çağrısı ile noktalandı.